

HB 1836

KÖNYVTÁRI

Híradó

1981/2

Szerkesztőbizottság: Bárány Éva, Berki Imre
(SZOT Közp. Isk. Kvt.), Bosnyák Péter (SZBT),
Dobos Piroska, dr. Ecsedy Andorné, Gálliczky Éva
Mikó Zoltán, Sz. Richlich Ilona és Sándor Ötöné
Főszerkesztő: Szőke Tiborné
Felelős szerkesztő: Pataki Ferenc
Műszaki szerkesztő: Gosztola Gábor

ISSN 0139-1917

Felelős kiadó: a FSZEEK főigazgatója
Készült a FSZEEK sokszorosítójában

Eng.szám: III/ÜHB/30/1976. Táskaszám: 81/288
Terjedelem: 5,5 A/5 iv Példányszám: 500

KÖNYVTÁRI
híradó
A FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR KOZLONYE

T A R T A L O M

"Műhelyünk és találkozóhelyünk volt a Fővárosi Könyvtár" - Beszélgetés Boldizsár Ivánnal - Visszapillantás az uttörőmozgalom történetére	Zimáné Lengyel Vera	1
Értekezlet tizenhat budapesti és vidéki könyvtár 1982-es külföldi folyóiratrendelésének egyeztetéséről	dr. Döbrösi Terézia	7
A FSZEEK szociológiai osztályának új információs kezdeményezése: Külföldi szociológiai referáló szolgáltatások szakkatalógusa	Remete László	9
A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár irodalmi dokumentációja és archívuma	Molnárné Vásárhelyi Edit	11
A könyvtárkezelői tanfolyamról	Gerbner Mihály	12
Középfoku könyvtárkezelői tanfolyam	V. Agics Katalin	14
A könyvtárkezelői tanfolyamról	Major Ildikó	15
Pályakezdő fiatalok	Gaál Tamásné	15
Vendégünk volt Magyarai Béla	Karbach Erika	16
Zenei könyvtárosok tapasztalatcseréje	Tóth Sándorné	18
Ujszerű zenei programok a 6. számú könyvtárban	Bertalan Béla	18
Könyvtárosok a Bartók Béla Emlékházban	dr. Csoma Mihályné	20
Felolvasások egy munkásszálláson	- benkő -	21
Az ELTE Ságvári Endre Gyakorló Iskola könyvtárában jártam	Bőröczfy Károly	21
Helyzetjelentés a XIX. kerületi könyvtárainról	Behumi Ferencné	22
A huszadik születésnap	Vukán Viktória	24
Könyvtárunk ritkaságaiból	Barta Andrásné	25
Kiadványaink	Indali György	26
Bibliográfia Berda Józsefről	Mezey László Miklós	29
Módszertani utmutató a Bartók centenáriumra	Kovátsné Mózner Gabriella	31
Az Olvasó Ifjúságért pályázat hírei		32
Felhívás a 10. sz. kerületi könyvtár munkatársaihoz		33
Üzenet a parketta alatt		33
Könyvtárunk levelesládájából		34
Ez történt		35
Oktatási és továbbképzési hírek		40
Szakfeltegyeleti hírek		40
Párthírek		40
KISZ hírek		41
A KISZ helyzete és feladatai a politikai képzésben	Pénzes Gyula	41
Szakszervezeti hírek		42
Személyi hírek		42

KÖNYVTÁRI Híradó

A FŐVÁROSI
SZABÓ ERVIN. KÖNYVTÁR KOZLÓNYS

XXV. ÉVF. 1981. ÁPRILIS-JÚNIUS

"MŰHELYÜNK ÉS TALÁLKOZÓHELYÜNK VOLT A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR"

- Beszélgetés Boldizsár Ivánnal -

A Magyar Televízió idén tavasszal "Végjáték a Duna mentén" címmel újabb négy filmjében folytatta a Századunk-at, népszerű történelmi dokumentum-sorozatát. Az adások 1944. március 19-től, Magyarország német katonai megszállásától pergették le a háboru utolsó periódusának eseményeit. Ennek során március 11-én nagy örömmel fedeztük fel a FSZEK épületét a képernyőn, ahol Boldizsár Iván, kiváló írónk és publicistánk visszaemlékezésében az akkori Fővárosi Könyvtárról, mint az 1944-es németellenes, antifasiszta értelmiség egyik csoportjának az illegális gyűlékezőhelyéről emlékezett meg. Számunkra ez a dokumentum-értékű közlés "történelmi" meglepetés volt. Ez Boldizsár Ivánnal folytatott beszélgetésünk előzménye, a vele készített interju apropója is.

*

Hárman várjuk a direktori szobában az érkezését: Kiss Jenő főigazgató, Pataki Ferenc, a Könyvtári Híradó felelős szerkesztője és e sorok írója, egyben az élettelen "fúltanu", a bevetésre kész magnetofon lámpalázás kezelője.

Hárman fogjuk szelid, de szívós kérdéseink jámbor keresztútjába a vendéget, aki

percnyi pontossággal érkezik. Az öblös karosszék helyett egy kényelmetlenebb székre esik a választása, és hátat fordít a késő tavaszi, késő délutáni sugárözönnek, ami a főhomlokzat felőli napos ablakból árasztja el a szobát. "Ha megengedik és jók akarnak lenni hozzám, szeretnék a fénynek háttal ülni. Ez a kérésem valahol részben kapcsolatos a mos-tani ittlétemmel, az itt elmondott eseményekkel - borzasztóan fényérzékeny vagyok. A Tarcsay-féle lebukáskor én is horogra kerültem: a Margit köruti fegyházban vásott fiúcskák villanyozták a szememet. Egészen jól látok pápaszemmel, de rendkívül kényes a fényre a szemem azóta is."

Az orgánuma, mint egy nagyon-nagyon régi ismerőse, hijával minden meglepetésnek, ami az első, személyes találkozások ajándéka. Ez az a hang, amelynek hallatán otthon számtalanszor erősítettük fel a rádiót és pisszegtük csendre a gyerekeket. Ez az a hang, aminek kedves a monotóniája, s mert nem hangsúlyozza túl a mondandót, megkettőzöttten figyelünk rá. Ha a publicisztikájával, utirajzaival találkozom - mivel a rádióbeli felolvasásokkal ez a két műfaj a leginkább rokon - karcos-rekedtes, a szavak közé pici szüneteket tördelő hangjának akusztikája mindig elkíséri fülemben a sorokat.

*

- Köztudott számunkra, hogy intézményünk szinte a kezdetektől fogva a progresszivitás, majd a háburellenesség, a forradalmiság szellemét képviselte. 1916-1919 között, ahogyan Dienes László írta a Vörös Ujság-ban, "a forradalom melegágya" volt. "Kimagasló politikai szereplése egyedül áll a könyvtárak történetében" /Remete Lászlót idézem/. Falainak és működésének keretei között több olyan könyvtáros tevékenykedett, akik a legkritikusabb időkben szemrebbenés nélkül kölcsönözték Marxot. Egyetlen könyvtár volt a miénk az országban, ahol a marxista irodalom hozzáférhetővé vált. Ezért a Fővárosi Könyvtár a reakciós sajtó támadásainak állandó kereszt tűzébe, rendőri megfigyelés alatt állt, detektívek lebzseltek körül, egyik feljelentés a másikat követte. Ezért kínálkozik elsőnek ez a kérdés: miért választották találkozóhelyül 1944 tavaszán éppen a könyvtárunkat, hiszen ez a fentiekben elmondottak miatt veszedelmes helynek bizonyult mindenfajta baloldali szervezkedés, illegális tevékenység számára?

- Azt hiszem, indirekt módon sokszor adok majd választ erre a kérdésre, de megpróbálok "egyenesben" is. Ehhez viszont egy kicsit hátrább kell mennem az események sűrűjében, és ha vázlatosan is, de elmondom annak az ellenálló csoportnak a történetét, amelyhez tartoztam. Kikerülhetetlen, hogy egy darab önéletrajzzal tetézzem a históriát. Olyan ostobán hangzik, de így igaz: sajnos, részt vettem a második világháborúnak nevezett szörnyűségben. Ahogyan néhány novellámban megírtam, behívtak és a Donig meg sem állhattam a II. magyar hadsereggel, a 23-as könnyű hadosztállal. Amikor onnan visszajöttem, egyoldalú bucsút mondtam a Horthy-hadseregnek. A hadikórházból szépen kísértéltem és nem szándékoztam többé visszatérni. S minthogy burokban születtem, a kiegészítő parancsnokságon volt egy barátom, aki a tudtom nélkül időnként féltette a karterem - így hát szerencsésen megsztam az újabb behívót. Gondolkoztam, mit tegyek, hogyan is legyen ezután: hát csináltam egy kis maszek ellenállást. A Pester Lloyd nyomdában, ahol voltak barátaim, nyomattam egy kis figyelmeztető céldulat, szerencsére találtam egyet, magammal hoztam, nézzék:

" A Magyar Ellenállási Mozgalom figyelmezteti Önt /ide beirtuk a megfelelő nevet/, hogy az ország németek általi megszállása idején tanusított hazafiatlan magatartása miatt minden cselekedete szigorú megfigyelésünk alatt áll."

MAGYAR NEMZETI ELLENÁLLÁSI MOZGALOM

figyelmezteti Önt:

hogy az ország németek általi megszállása idején tanusított hazafiatlan magatartása miatt minden cselekedete szigorú megfigyelésünk alatt áll!

Ez már egy későbbi időpontból való cédula, először, kezdetben írógéppel másolt levelet irtunk, többek között az önök által is a hirhedségig közismert Rajnis Ferencnek, akit háborus bűnösneként aztán kivégeztek. A levél rövid volt és lényegre törő: " a kutyák mellé fogják temetni". Ez a népies szólás - utóbb hallottam - számos embert megrendített, találgatták, miféle csoport vagy társaság fenyegetőzik ilyen vészjósló és titokzatos módon.

Ennek előtte a könyvtárba régebben is jártam már, egyetemi hallgató meg fiatal író, ujságíró koromban. Érdeme ennek az intézménynek, hogy sok olyanfajta könyvvel szolgált, ami egy ifju ember indulásához, sors-és pályakezdéséhez nélkülözhetetlen. A könyvtárban való olvasás boldogságában és csöndjében sok olyan könyvet találtam, amiről azt hittem, hogy hozzáférhetetlen: marxista és premarxista klasszikusokra gondolok. Emlékszem, Mehring Marx-életrajzát két hét alatt kiolvastam itt, méghozzá magyar fordításban. Ehrenburg Moszkvai sikátor-át viszont németül. A moszkvai perekről is itt olvastam először, folyóiratokban, nyilván svájci németben vagy a Wert und Maass-ban, ami Amsterdamban az emigráns német írók lapja volt, és 1935-36-ban kezdték megjelentetni. Nincs most meg önöknek? Mert nagyon szívesen "visszaolvasnám". A premarxista Blanqui nevével is itt találkoztam először. Radek is szerepelt az állományban, bár szerintem róla a spiclik nem is tudták, hogy kicsoda.

Ebben az épületben olvastam egy könyvet, amely a magam és még néhány kortársam további fejlődésére, alakulására /nem szerettem ezt a "fejlődés" szót/ igen nagy hatással bírt, és ez két fábiánus angol írónak, szociológusnak, a Webb-házaspárnak, Sidney és Beatrice Webbnek a "Soviet Communism: a New Civilisation?" című könyve, amely nem volt meg a könyvtárban, de behozta ide nekem

egy barátunk, Vázsonyi Sándor, aki eltűnt a Donnál. Ezt a művet a sok többi könyv társaságában olvastuk és nagyon féltettük. Ezért haza sem vittük; sohasem tudhattuk, kit, melyikünket jelentik föl - nem akartuk, hogy az esetleges házkutatás során elveszenek ezek az értékes munkák. Tehát a könyvtárhoz számomra vizuálisan egyrészt az olvasás és a megismerés gyönyörűsége kapcsolódik, másrészt olyan fordulópontok, olyan fénynyalábok, amelyek az ember szemét kinyitották. Az előbb említett könyv mostanában újból és újból eszembe jut /ez már talán el is kerül a beszélgetésünk témáját, de azért elmondom/. Eszembe jut, éppen most, éppen a mai Magyarországon és a mai Európában, amikor véget ért egy korszak, a II. világháború utáni történelmi etap. Mindenütt újra kezdenek gondolkodni. Nem akarok nyilvánvaló eseményekre hivatkozni, de azt a tényt, hogy a szocializmus a civilizációnak, a kulturának, az emberi létezésnek új útja és formája - újra és alaposan végig kell gondolni és ehhez ez a könyv kitűnő segítőtárs...

A másik ok, ami miatt még a nehezebb időkben is találkozóhelyül szolgált ez a könyvtár, szintén bővebb magyarázatot kíván. 1940-től, 41-től kezdve az akkori, Pethő Sándor szerkesztette Magyar Nemzetnek volt egy rovata, Szellemi honvédelem címmel, Szabó Zoltán gondozásában. /Tudják, a falukutató író Szabó Zoltánról van szó, aki elvette Károlyi Mihály lányát, és amikor Károlyi a Rajk-ügy miatt nem tért vissza, ő is kint maradt vele Londonban, ma is ott él. Azóta tulajdonképpen semmit nem tudott imi./ Ő nekem első elemitől kezdve az érettségig osztálytársam volt és valóságos szimbiozisban éltünk. A rovat szerkesztésében segitettem neki: itt, a könyvtárban elővettük a klasszikusokat, bányásztunk és böngészünk - az adott napra vagy hétre megfelelő idézeteket kerestünk. Egyébként Erdei Ferenc ha Pestre jött, nem egyszer rögtön itt a könyvtárban keresett bennünket. A Franklin Társulatnak volt egy nemes-ponyva sorozata, ebben jelent meg Szabó Zoltánnak a "Két pogány közt" című kötete, tőlem a "Gazdag parasztok országa" című dániai kis utikönyv, továbbá a Nagy idők kis lexikona is. Tehát a könyvtár akkor már afféle nem deklarált műhelyünk volt, azzá lett, mert belenőtünk. De nem csapattunk neki nagy reklámot, mert a körülmények nem engedték.

- Tulajdonképpen most jutottunk el a gyökerekig, amelyek a TV-ben elhangzottak ma-

gyarázatához és eredetéhez vezetnek. Milyen politikai közérzettel illetve előérzettel élte át az 1944. március 19-ét megelőző vészterhes napokat?

- A németek bejövetele előtt, amikor a Kállai-féle hintapolitika elkezdődött, mi, akkori fiatalok másképpen vélekedtünk a dolgok várható alakulásáról, mint az öregek. Nem voltunk náluk okosabbak, csak talán jobb volt a szímatunk. A nem-kommunista értelmiség, a polgári liberális, konzervatív, de németellenes értelmiség, amelyet mondjuk Szekfű Gyula nevével jelképeztek, meggyőzte önmagát arról, hogy a Balkán felől az angolok fognak ide feljönni. Ezt mi sohasem hittük el. Emlékszem, behivatott egyszer a Magyar Szemléhez Szekfű Gyula, és Balogh Józseffel, a Nouvelle Revue de Hongrie és a Hungarian Quarterly főszerkesztőjével együtt a következőket mondták nekem /Balogh József, az önök által is biztosan ismert klasszika-filológus, csodálatos menedzser volt, nagyszerű propagandista, de rendkívül gőgös uriember/: "Tudjuk, hogy bajban vagy, fél-illagalításban élsz és nincs pénzed. Ez utóbbin lehet segíteni - kis könyveket kell összeállítani angolul a hamarosan ideérkező angol-amerikai hadsereg számára." Én azt feleltem, hogy: nem. "Miért nem?" "Mert sürt az idő, ne tegyünk olyasmit, aminek semmi értelme sincs." Mindketten rossz néven vették az elutasító jós-választ. De aztán érkezett március 19-e, amikor Balogh hozzánk futott, a mi lakásunkra, mert tudomására jutott, hogy szerepel a proszkribáltak listáján /én sem lehettem nyugodt a katonaszökevényességem miatt/, és a feleségemet faggatta: honnan tudta az Iván?...

Már a németek bejövetele előtt tudtuk, éreztük, hogy valami borzasztó dolog következik, csatatér, hadszíntér leszünk, de hogy jönnek ide az angolok. Ezért elkezdtünk mozgolódni. Ekkor jött létre az az ellenálló csoport, amelynek középpontja dr. Debrőczy Tibor személye és rendelője volt. /Ő később a Balatonfüredi Szivkórház igazgatója lett és tragikus módon halt meg, vetett véget életének négy évvel ezelőtt/. Az ő lakásán jöttünk össze, a Klotild palotában, az Apponyi tér 1. szám alatt. Ez a szokásunk állandósult, ugyanakkor szükségét éreztük, hogy leüljünk, olvassunk, írjunk és azt megmutassuk egymásnak. Ezért és így tértünk ide, a könyvtárba vissza. Akkoriban kezdtük szerkesztetni /bár még nem tudtuk kiadni/ egy sokszorosított, lilával hektografált lapot, aminek mi más lett volna a címe, mint "Ellen-

állás". Itt irtuk a könyvtárban és később, már a megszállás után, amikor a kiadásával is kísérleteztünk, részben itt is állítottuk össze, részben a csoport egy másik tagjának, a néprajzos Vargyas Lajosnak nagyméretű, Zsigmond téri lakásán.

- Egy-egy ilyen találkozás hogyan jött létre? Volt-e valamilyen szervezettség ezekben, vagy spontán összejövetelek voltak? Volt-e kerete, szabálya, körvonalazott célja ennek a könyvtárunkban létező németellenes, antisziszta "mag"-nak?

- Mi nagyon rosszul konspiráltunk. Az illegális kommunista párt is rosszul konspirált - bár nem szeretem a nemzeti sztereotípiákat, de ez valahogyan nekünk, magyaroknak nem megy. Azért bizonyos szabályok mégis voltak. Mindig megbeszéltük a következő találkozó helyét és időpontját. Ha valaki nem jött el, arra az esetre az utána következő összejövettel koordinátáit is rögzítettük. Ha azon sem jelent meg, elkezdtük keresni, mert tudtuk, hogy valami bajvan. Viszonylagos biztonságérzetet adott, hogy egy orvos telefonján keresztül érintkeztünk, és nem feltételeztük, hogy ezt figyelhetik. Csoportunk kevéssé foglalkozott direkt propagandával, tájékoztatással, csak akkor, amikor nehezebbre fordult az idő. 1943 őszétől gyógyszerert és kötszert szállítottunk Titóéknak. Társunk volt a Rajk-perben elítélt Ognjenovics Milán, összekötőként tette hasznossá magát akcióink során. Galambos Sándor is a csoporthoz tartozott /később a FÓTAXI igazgatója lett /. Mint hivatalos gépkocsivezető segített nekünk. Kivülre Debrőczy is, én is tudtunk autót vezetni - lementünk a Dráva illetve a Mura partjára egy megadott helyre és leraktuk a szállítmányt, aztán menekültünk; a többi már a jugoszlávok dolga volt, akik ehhez kitűnően értettek. Mi tulajdonképpen Mici Mackó módra hajtottuk végre az akciót, mint ahogyan az egész összeesküvés Mici Mackó módon zajlott le.

Még egy másik vonal is futott a miénkkel egyidőben: Markos Györgyé. Szerepe és jelentősége nincs eléggé a köztudatban - egy csodálatosan képlékeny, mindent halálosan komolyan vevő, mulatságos fickó volt. Már nagyon régen tevékenykedett, mint illegális kommunista s ezt eléggé jól konspirálta. A Magyar Front létrehozásában elévülhetetlen érdemei vannak. Csodálatosan tudta beosztani az idejét, vajon hogyan csinálta? Mindig mindentűt egyszerre jelen tudott lenni s ezt a tulajdonságát az illegalitásban remekül kamatoztatta. Vele is találkoztunk itt a könyv-

tárban; egyszer-kétszer Makai Miklóssal is, aki a főzői Nitrokémiának volt az igazgatója és Pálffyval tartotta az összeköttetést.

- Kapcsolatban álltak-e az 1944 tavaszán létrejött Magyar Fronttal? Személy szerint kikkel találkozott még itt a könyvtárban a kommunista vagy baloldali értelmiségiek közül? Remete László könyvtártörténetéből tudjuk, hogy a kortársak közlései, az olvasói listák, az un. "Kivánatkönyv" bejegyzései tanúsítják; József Attilától kezdve az akkori Magyarország szinte minden jelentős és híres személyisége megfordult ezek között a falak között.

- A Magyar Fronttal valamennyien kapcsolatban álltunk, akiknek a nevét említettem. Amikor Szabó Zoltánról beszéltem, mindjárt meg kellett volna említenem Kovács Imrét, akivel már az egyetemi években együtt indultunk. A Fialat Magyarság című lapot szerkesztettük, elindítottuk az első falukutató sorozatot, a Szolgálat és irás könyveit, amiben "A tardi helyzet" is megjelent. Kovács Imre a Magyar Front vezetésében személyesen is jelen volt, mi nem. Mi akkor a különféle brosurákat, rölapokat, cédulákat szerkesztgettük a Magyar Frontnak, köztük a már említett figyelmeztetőt és ennek "vásottabb" alakjait.

- Hogy éppen ebben a könyvtárban találkoztak, volt-e ennek még valami egyéb, speciális, szubjektív oka? Hiszen több nyilvános nagy könyvtár működött akkoriban is, hasonló feltételekkel.

- Szabó Zoltán is, én is azelőtt is bejáratosak voltunk a Fővárosi Könyvtárba, tehát ismertük az embereket, a könyveket, a körülményeket, a könyvtárosokat, a személyzetet, a szokásokat - otthonosan éreztük magunkat. A könyvtár a város közepén volt, az egyetemhez, később a Debrőczy-lakáshoz is közel. Szabó Zoltán, mint már említettem, a Magyar Nemzet-nél dolgozott, akkoriban valahol az Oktogon környékén "üzemelt" a szerkesztőség, én meg a Pester Lloyd-nál, az Eötvös utcában, így hát könnyen megközelíthető volt számunkra a Wenckheim palota. Nagyon gyakran jártunk gyalog, mert drága volt a 24 filléres villamos. Elolvastuk a folyóiratokat, még a háboru idején is befutottak ebbe a könyvtárba a nyugati, főleg svájci lapok és itt nem voltak cenzurázva, lefektetve, csak a legrosszabb időkben. A Fővárosi Könyvtárban hosszú ideig "szűzen" maradtak az ujságok, nem úgy, mint az utcai árusoknál kaphatók; a Hitler-ellenes oldalak fekete festékkel voltak átmázolva.

- Hogyan élték át 1944. március 19-én, azt a bizonyos "szomorú vasárnapot"?

- "Lánc, lánc, eszterlánc" módjára terjedt a hír embertől emberig. Március 19-én kora reggel, már hajnali négykor tudta Kornis Gyula, hogy jönnek a németek. Ő a Franklin Társulat elnöke volt, figyelmeztette Péter Jenőt, a társaság vezérigazgatóját és főrésztvevőjét, az a fiát, Péter Andrást, a művészet-történészt, aki nem élte túl 1944-et. Tőle néhány barátjához, köztük hozzám is eljutott a hír. Kornis révén Szekfűhöz, aztán Balogh Józsefhez futott a hírlánc, amelynek első szeme lehet, hogy nem is Kornis volt, hanem Bethlen István.

Ami engem illet, ösztönösen mászkáltam a városban, nem mertem senkit felhívni, nem tudtam, hová menjek, merre forduljak. Az utcán felbolydult, izgatott emberek, mindenfelől özönlöttek a német katonák, a megszállás híre futótűzként terjedt, elkapták az embereket. Egyszerre mindentűt német egyenruha, azelőtt nem volt tele Pest németekkel. A megszállás valóban ekkor történt meg, bár addig is indirekt módon a németek voltak az urak, a megszállást megelőző hónapokban egyre diszkrétebben tették ezt, mert Kállaiéknak igen nagy volt a szájuk a német hűségéről, miközben ide-oda "hintáztak".

Szeretném még elmesélni Balogh József történetét, mert az is március 19-én kezdődött és tulajdonképpen könyvtári sztori. Balogh a megszállás reggelén, kerülve a feltűnést, egy szál kabátban, bőrdíj nélkül elrohant hazulról Passuthékhöz, ahol egy groteszk, tragikomikus jelenet zajlott le. Balognak erős, fekete szakállnövése volt, Passuth szemrevételezve ezt, megkérte: "Méltóságos uram, légy szives, borotválkozz meg, így borostásan nagyon feltűnő vagy." Kiderült, hogy nem tud borotválkozni, inas nélkül soha nem végezte ezt a műveletet. Passuth segítségével leborotválták. Most hová menjen? Eljött a feleségemhez, hogy az ő segítségével kapcsolatba léphessen a francia követséggel. A feleségem azonban nem vállalhatta a közvetítést, rengeteg francia volt már akkor itt, főként hadifoglyok, nem akarta ezt a nehéz helyzetet méginkább terhelni. Abban a házban, ahol laktunk, a Hidász utcában a Budagyöngyénél, folyosószomszédunk volt egy hivatásos jutasi törzs-örmester, aki csodálatosképpen németellenes lett. /Aki a háborút megjárták és a Dontól hazavergődtek, azok közül sokaknak kinyílt a szeme./ Volt egy üres szobájuk, ott rejtette el Baloghot ez az örmester. "Spanyol

gróf" - mondta szemhunyorítva. - "Csak az utcára ne menjen ki, a függőfolyosón levegőzhet" - figyelmeztette. De Balogh nem fért a bőrébe és egy napon eltűnt. Aggódunk, hogy az utcán elfogták, de hamarosan értesítést küldött, hogy Szegeden tartózkodik. A jezsuita rendház könyvtárában talált menedéket, ahol beöltöztették egy szürke köpenybe és ő hordta ki a könyveket. Egyszer két diák egy görög szövegen vitatkozott. Balogh föléjük hajolt, és elmondta a helyes fordítást. A diákok hanyatt estek meglepetésükben: "Milyen csodálatosak ezek a jezsuiták, még a könyvtárszolga, a raktáros is tud görögül." Vagy otthon a papa volt jobboldali, nyilas, németbarát, vagy a kávéházban elmesélte valakinek a történetkét; Baloghot másnap elvitték és többé nem látták.

- Engedjen meg a fentiekkel szinkronban egy ugyancsak személyekre szóló kérdést: kiket ismert az akkoriban itt dolgozó könyvtárosok közül? Hadd említek közülük kettőt: a Mauthausenben elpusztult Kelényi Béla főkönyvtárost és Stark Jánost.

- Kelényit nem ismertem, Starkot viszont már korábbról. Milyen jó egy ilyen emlékező beszélgetés, Starkkal kapcsolatban kinyílt végre a memóriám... Hiába, Bernard Shaw megmondta, akkor kell memoárokat írni, amikor az ember már mindent elfelejtett. Stark ugynevezett haladó katolikus volt. A Korunk Szava, Új kor társasághoz tartozott... Mondtam a feleségemnek, megtisztelés, örülök, hogy vállaltam ezt a beszélgetést, de éreztem, hogy valami, valaki hiányzik a visszaemlékezésemből és most látom, hogy ez Stark János személye volt. A barátság nem a könyvtárban kezdődött, amikor felismertem, felfedeztem itt, összekacsintotunk - mindig megkaptuk az ő segítségével azt a könyvet vagy folyóiratot, amit akartunk. Stark pályája nagyon érdekes pálya; valahol Angliában kötött ki ő is végül: 1947 körül lett londoni nagykövet. Részt vett a párizsi béketárgyalásokon. Vele személyesen is jó barátságban voltunk.

- Kihasználva látogatása megtisztelő alkalmát, le akartuk hozni a raktárból elsősorban azt a könyvet, amelyik beszélgetésünkkel leginkább összecseng: A másik Magyarország-ot, de nincs bent, kikölcösnözték. Találgattuk a kollégákkal, hogy illik-e egy írótól nem a legújabb könyvének a dedikálását kérni? Mivel éppen a párizsi béketárgyalásokra kiadott "Mégbűnhődte már e nép" című munkáját találtuk meg, és lehoztuk ide, méghozzá nem a kölcsönzóből, mert ez is olvasói kézben

van, hanem a nem kölcsönözhető pamflet-gyűjteményünkéből, amire igencsak büszkék vagyunk.

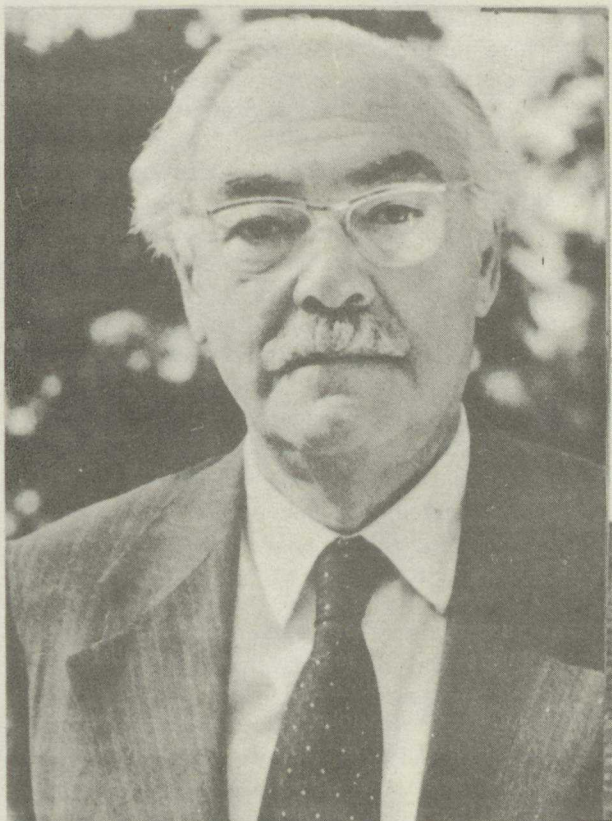
- Valóban "habent sua fata libelli", mert ez a könyv hiányzott a gyűjteményemből, eltűnt, de megszerezték a számomra később. Ha már a könyvek sorsáról idéztem az előbb, ezt a bölcs latin gondolatot folytatva hadd meséljek el egy könyvészeti furcsaságot. Téli párbaj című novellám 1944. március 1-én jelent meg az Illyés Gyula szerkesztette Magyar Csillag utolsó előtti számában. Akkor tettnek számított, hogy megirtam, de legalább ugyanekkorra tett volt Illyéstől, hogy betette a lapba, mert őszintén szólt az írás a doni visszavonulásról, amiről addig csak hallgatni lehetett. Egy kis orosz asszonynak a nagyszerű emberségéről irtam, talán emlékeznek rá. Megérkezünk oda fázva, meg-szégyenítve, éhesen és akkor lemosdat bentünket. Forró vizet meritett és lemosdatott! Akkor már olyan vastagon volt az emberen a piszok, hogy szinte le lehetett kaparni. Oriási dolog volt akkor a meleg víz! Nos, ez az elbeszélés akkor megjelent, majd jött a felszabadulás és az Athenaeum kiadta három háborús novellámat. Amikor megjelent, valóban közel álltam a szivgörcshöz, mert a Téli párbaj végén csillag és ez után hozzátoldottak egy "vörös farkat", az eseményeket "feltupirozó" függelékkel, ami arról szólt, hogy másnap ez a kis orosz nő kézigránatot dobott be a német parancsnokság épületébe. Ezt nem én irtam! 1949-ben történt mindez és a körülmények olyanok voltak, hogy nem nagyon tudtam kinyomozni, ki írhatta. Mikor aztán újra megjelent /antológiában is többször napvilágot látott/, minden esetben csil-laggal jelöltem és lábjegyzetet irtam, hogy ez az igazi szöveg.

- Mint író, kedveli-e a multidézés műfaját, a visszaemlékezést, amire most szeretettel meginvitáltuk? A memóriája szelektálja-e az eseményeket és ha igen, hogyan?

- Vannak az életnek bizonyos szektorai, amelyekre nagyon élesen emlékszem. Most csinál Sára Sándor egy 12 részből álló sorozatot a TV számára a doni tragédiáról. S minthogy azt hiszem, én voltam az egyetlen író-ember, aki ezt végigcsinálta /Örkény is, de ő közben hadifogoly lett; Hegedűs Géza szintén, de tudomásom szerint nem írta meg/, ezért is kaptak mikrofon- és kameravégre. Kérdeztem: mennyi hivatalos idő jut erre a beszélgetésre? "Szövegben tíz perc lesz" - felelte Sára. "Tíz perc? Hát akkor kérdezz" - mondtam én. Reggel 1/2 10-től déli 1/2 1-

ig beszélgettünk, aztán még háromszor ismételtük meg a szeánszot. Egyik emlék sarkában már ott volt a másik, olyan világosan, élesen emlékeztem mindenre, napra bontot-tan el tudtam mondani, mi történt például az áttöréskor január 12-én, 13-án, a helység-nevekkel együtt. Így vagyok a párizsi béketár-gyalásokkal is, amire kinosan emlékszem. Ezek persze koncentráltabb események, könyv-tárban, szerkesztőségben többnyire nincs "szituáció", az események, történések "szét-folynak". Ennek ellenére remélem, hogy egy-két "kézzelfogható" adalékot én is be tudtam jegyezni ennek az én sorsomban is történel-mi szerepet játszó, kiváló könyvtárnak a krónikájába.

- Köszönjük, hogy látogatásával megtisztelt bennünket. Bizunk benne, hogy "a hely szel-leme" is segítette, inspirálta a beszélgetést.

Van ennek a beszélgetésnek egy utóirata. Amikor a magnetofonra felvett szöveg írásos változatával felkerestem Boldizsár Ivánt, el-mondta, hogy a Könyvhéten meghívták dedi-kálni a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 1. számú fiókjába, a Vadász utcába:

"Tulajdonképpen sokkal több kerekedett ki belőle, mint dedikálás: rögtönzött író-olvasó találkozó. Vagy talán nem is rögtönzött, le-het, hogy a könyvtár vezetője, Meiszner Tamásné meghívott néhány állandó olvasót

és azok nemcsak egy-egy könyvet irattak alá, hanem leültek beszélgetni.

Nagyon kellemes és számomra ihlető beszélgetések jöttek létre csoportosan és egyenként is. Külön élveztem a könyvtár diszítését; nem akarom a lejáratott "dekoráció" szót használni. Benjámin Judit könyvtáros színes posztóból, vászónból és gyöngyökből részben bájos, három dimenziós mesealakokat formált, részben merészen expresszionista, ám annál modernebb, maibb érvényű falképeket.

A legnagyobb meglepetés a végére maradt és tulajdonképpen azért mondom el, mert 1944-gyel és az illegális időkkal van kapcsolatban.

Meisznerné megjegyezte, hogy mi már régen ismerjük egymást. Ilyenkor az ember zavartan bólint, mert nem emlékszik. Meisznerné megnyugtató: nem is emlékezhetem. Ő tizenhat éves volt, amikor láttuk egymást. Kiderült, hogy neki és családjának 1944 telén illegális csoportunk segítségével hamis papirokat szereztem.

Ezek az élet aprónak tűnő ajándékai, - fejezte be Boldizsár Iván. - De tulajdonképpen ezekért érdemes élni."

Zimáné Lengyel Vera

VISSZAPILLANTÁS AZ ÚTTÖRŐ MOZGALOM TÖRTÉNETÉRE

"A könyvben világosabban tárulnak fel az élet lapjai, mint az életben. A jól megírott könyvek biztosabb adatokat adnak az életről, mint maga az élet" - írja Móricz Zsigmond.

Ha visszatekintünk az uttörőmozgalom történetére, igazat kell adnunk az íróknak, hiszen a mai gyermekek, a mai uttörők csak könyvekből ismerhetik meg elődeik életét, küzdelmeit, de ezek az írások mégis alkalmasak arra, hogy átéljék, megértsék és feltárják a felszabadulás előtt és után élt pajtásaik sokszínű, vidám tevékenységét. Az uttörőmozgalom és a könyv tehát már régóta szoros kapcsolatban áll egymással, a mi célunk is a sokoldaluan képzett fiatalok felnevelése, amely a könyvtárosok törekvéseivel megegyezik. A könyvtárakhoz hasonlóan a gyermekmozgalom mindig támaszkodott a különböző művelődési szervekkel /munkásotthonok, kórusok, természetjárók, stb./ való jó együttműködésre.

A felszabadulást követő első hivatalos dokumentumban, amely még a Gyermekbarátok Országos Egyesülete, Utörőmozgalom kiadásában jelent meg, "Uttörőmozgalom az iskolában" címmel, Szávai Nándor akkori tanterületi főigazgató így fogalmazta meg a csapatok foglalkoztatásánál az irodalom jelentőségét: "Ezen a területen ugyancsak először magát az olvasást kell megszerettetni és népszerűsíteni. Erre nagyon is rászorulnak a mai gyermekek. Olvassunk fel az összefüggéseken minél többet könyvekből, folyóiratokból. Mindig legyünk arra tekintettel, hogy az amit felolvasunk, a művészi alkotás magas színvonalát és a demokratikus szellemet egyaránt képviselje, mert csak így lesz a felolvasásnak igazi és teljes nevelő hatása." Ma már kicsit furcsá-

nak találjuk ezt az akkor megfogalmazott tanácsot, de ha visszagondolunk arra, hány családban volt akkor, 1947-ben, a gyerekeknek külön könyvtára, azt hiszem nagyon is fontosnak és időszerűnek kell tekintenünk ezt a módszert az irodalom, a könyv megszerettetésére.

A 35 évvel ezelőtti felolvasás helyébe ma már egy-egy mese dramatizálása, a mesealakok lerajzolása lépett, és az uttörőfoglalkozások szerves részévé vált az irodalom.

A gyermekmozgalom az eltelt 35 év alatt mindig igyekezett megtalálni a helyét és feladatát a társadalom célkitűzéseinek megvalósításában; a felnőttek kötelességeit lefordítottuk a gyermekek nyelvére.

Igy az 1945-1948 közötti időben a gyermekek is részt vettek a romok eltakarításában fákat ültettek, őrizték a választási plakátokat, játszóteret építettek. Megnyílt az Utörőkörtársaság.

1948-1954 között országos mozgalom indult "Jó tanulással előre hazánkért!" elnevezéssel. Megszervezték a gyengébben tanulók segítségét, a legjobbak elnyerték a Jótanulási érdemrendet. Részt vettek a pajtasok a vas- és fémgűjtésben, összeszedték a földeken a kalászokat, gyűjtötték a gyógynövényeket, mákgubót, gesztenyét. Ekkor szerveződtek az első szakkörök is, tulnyomóan tantárgyhoz kapcsolódva. Több utörőintézmény nyitotta meg kapuit a gyermekek előtt, így az Utörőstadion, az első utörőház Kispesten.

1954-1957-ben a hazaszeretnek sokféle formájával találkozhattunk. Segítségnyújtottak az árvizkárosultaknak, felszabadulásunk 10. évfordulója tiszteletére Hálázásuló mozgalom indult. Kialakult az Ifju Mes-

terprobák rendszere, köztük a Könyvbaráté is.

1957-1961 közötti időszakra esik az új alapszabályzat elfogadása, az ellenforradalom alatt szétzilálódott csapatok ujjaszervezése. Kialakult a próbarendszer, a gyermekek elé támasztott követelmények rendszerre. 1958-ban hároméves akciósorozat indult, a Forradalom Nyomolvasói Mozgalom.

1961-1967-ig több nagy országos mozgalomban vettek részt a gyermekek, így pld. az Uttörő-expedíció a jövőbe, Uttörők a hazáért, A vörös zászló hőseinek utján stb. Ez utóbbi mozgalomhoz a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár bibliográfiát is állított össze.

1967-1973 közötti időben a gyermeki öntevékenység és önkormányzó képesség kibontakoztatása volt az egyik fő feladat, a romantikus, játékos módszerek alkalmazása az uttörőéletben. Folytatódott a nagy országos mozgalom, így a Csapatzászló becsületéért, a Forradalom lángjai, utjára bocsátottuk a XII. páncélvonatot, Petőfi Sándor születésének 150. évfordulója tiszteletére a Néppel tüzön-vizen át! jelmondat jegyében szerveztünk rendezvényeket. A FSZEK ehhez is bibliográfiát állított össze, mely segítette a pajtások tevékenységét.

1973-1979 között csökkent a központi rendezvények száma, növekedett a csapatok öntevékenysége, önállósága, a társadalmi erők bevonása a gyermekek életének segítésébe. 1975. május 25-én nagy esemény, a Balatoni Uttörőváros kulcsának átadása zárta le a hatéves munkát. 1979-ben a Nemzetközi Gyermekév keretében sok új létesítményt vettek birtokukba a gyermekek. A Nem térkép e táj, Őrizzük a lángot, A mi világunkért mozgalom keretében folyt az uttörőélet. Egy ceruza, egy füzet a laoszi gyermekeknek akció során sokezer iskolászerkelt utra a távoli országba.

Az 1980/81-es tanévben a Tettekkel nyakendők becsületéért! mozgalom során a pajtások gyarapították a társadalom értékeit, hasznos cselekedeteikkel vettek részt a felnőttek munkájában.

A rövid áttekintés után tapasztalhatjuk, hogy a gyermekmozgalom sokszínűen, alkalmazkodva az életkori sajátosságokhoz ismeretek megszerzésére, élmények átélésére ösztönözte a kisdobosokat és uttörőket. E sokszínű tevékenység szinte elképzelhetetlen lett volna a könyv, a könyvtárak, az áldozatkész, segítő könyvtárosok nélkül.

Az uttörőmegbízások teljesítése, a szakprobák rendszere, a kulturális szemlék mind-mind megannyi lehetőség arra, hogy a gyerek kinyissa a könyv lapjait, egész életre szóló barátságot kössön vele.

Az uttörőmozgalom egyik feladata az, hogy eszményképet, példaképet állítson a gyermek elé, olyan személyt, akinek tetteit ismerve gazdagabb, sokoldalubb lesz a gyermek.

Ehhez segíti hozzá az életrajzi regény, hiszen segítségével válik testközelivé, követhetővé, élővé az uttörők számára Petőfi, Kossuth, Gagarin, Farkas Bertalan.

Sajnálatos tény, hogy kevés az olyan könyv, amelyből a gyermekek megismerhetik névadójuk, példaképük életét. Történelmünk során kevés a gyermekhős, s ezek életutját sem jegyezték fel, nem maradt fenn cselekedetükről írásos anyag.

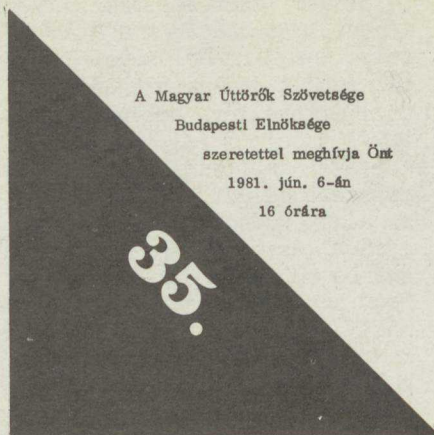
A könyvek segítségével válhat színessé, játékosá az uttörőfoglalkozás, a játékosdaloskönyvek, a rejtvények, vetélkedők, versenyek mind-mind megannyi lehetőség arra, hogy a gyerek jól érezze magát az ōrsi vagy rajfoglalkozáson, ő is hozzájáruljon az összejövetel sikeréhez.

Az uttörőmozgalom és a könyvtárak között rendszeres együttműködés, kölcsönhatás érvényesül, mert a mozgalom ráeszmélteti a gyereket az olvasás szükségességére. Ezt követeli meg az uttörők 3. pontja is "Az uttörő szorgalmasan tanul, a világ és önmaga megismerésére törekszik." A könyvtár elősegíti, hogy megismerje a gyermekmozgalom történetét, aktív résztvevője legyen a csapatéletnek, gazdagítsa ismereteit.

A tanév és az uttörő mozgalmi év fő feladatainak végrehajtásánál támaszkodunk a könyvtárosok aktív segítségére: az uttörőelnökségek üléseire meghívják a gyermekkönyvtárosokat is. Néhány kerületben szoros a kapcsolat az elnökségekkel, bár sajnálatos, hogy ez nem mondható el minden kerületre. Magától értetődő, hogy ott rendszeresebb a kapcsolat, ahol a gyermekkönyvtár az uttörőházban működik, mint a II., III. és IX. kerületben.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kiadványai általában eljutnak az uttörőcsapatokhoz, probléma azonban, hogy a gyermekekhez már nem. A Budapesti Uttörő Elnökségnek és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárnak együttműködési szerződése van, amelyben foglaltak kölcsönösen teljesítik.

A 35. évforduló tiszteletére felhívással fordultunk a csapatokhoz, gyűjtsék össze csapatuk történetét, a tárgyi emlékeket, keressék fel a csapat régi tagjait, ismerjék meg az uttörőmozgalom történetét. Ezt a munkát nehezíti, hogy kevés könyv, kiadvány őrzi a felszabadulás utáni eseményeket, s a régebben megjelentek sem hozzáférhetőek ma már. Így a gyerekeknek kevés lehetőségük van elődeik utját megismerni. A folyóiratok, gyermekujaságok elvesztek, ma már nem hozzáférhetőek. Az a néhány kiadvány, mint pld. Surány Pál: Uttörők voltak, Zászlóbontók, esetleg 1-2 példányban van meg a gyermekkönyvtárban, tehát sok gyerek nem tud belőlük tájékozódni. A 20. és a 25. évfordulóra megjelent kiadvány nem kapható ma már. Remélhetőleg a 35. évforduló alkalmából megjelenő gyűjteményes munka rövidesen kapható lesz, kérem, hogy a lehető-

ségeknek megfelelően több példányban vegyék meg, mert ezek öt év múlva már szintén "Történelemkönyv"-ei lesznek a mozgalomnak.

1981/82. mozgalmi év a "Hass, alkoss, gyarapíts" jelszó jegyében szerveződik. Egyik fontos feladat lesz a lakóterületi úttörőmunka fejlesztése, amelyhez kérjük a gyermekkönyvtárosok segítségét is. Jó kez-

deményezés a különböző gyermekfoglalkozások szervezése, a vetélkedőkre, versenyekre való felkészüléshez segítség adása. Ott, ahol a csapatnak nincsen otthona, kérjük tegyék lehetővé a raj- és őrsi összejövetelek megtartását, egy-egy foglalkozás szervezéséhez nyújtsanak segítséget, adjanak ötletet, tanácsot a gyermekeknek.

1982 májusában rendezzi meg a Budapesti Úttörőelnökség a Nyelvművelő Őrsök vetélkedőjét, beindul a "Hétszínvirág" kulturális szemle a művészeti csoportoknál. A Budapesti Úttörőelnökség tervében szerepel egy "Szindarabok" c. könyv kiadása az úttörőszínijátékos csoportok részére.

Megköszönve a gyermekkönyvtárosok eddig végzett lelkes és sokoldalú segítségét, kérem, hogy a jövőben is támogassák a gyermekmozgalom munkáját, hiszen közös a célunk, az, hogy a felnövekvő nemzedék alkalmas legyen a kommunista társadalom felépítésére.

dr. Döbrösi Terézia
a Budapesti Úttörőtörténeti Szakbizottság titkára

ÉRTEKEZLET TIZENHAT BUDAPESTI ÉS VIDÉKI KÖNYVTÁR 1982-ES KÜLFÖLDI FOLYÓIRATRENDELÉSÉNEK EGYEZTETÉSÉRŐL

A Könyvtári Híradó 1980/2-es számában hirt adott a FSZEK szociológiai osztályán a múlt év május 7-én tizenegy könyvtár küldöttének részvételével tartott értekezlet-ről, amely az 1981-es külföldi általános társadalomtudományi és szociológiai folyóiratok rendelésének egyeztetését célozta. A találkozót a megjelentek hasznosnak tartották, de javasolták, hogy azt a jövőben az év korábbi időpontjára tegyék, mert a rendelések egyeztetéséhez hosszabb kifutási időre van szükség, miután a végleges listát általában júniusig kell leadni a "Kulturá"-hoz.

Az idén április 15-ére tüztük ki az értekezletet, amelyen a FSZEK-en kívül a közvetkező könyvtárak képviseltették magukat összesen 16 munkatársukkal: MTA Központi Könyvtára, hálózati osztálya, Pszichológiai-Filozófiai Intézete, az Országgyűlési Könyvtár, az ELTE, a szegedi JATE, a debreceni KLTE, a pécsi POTE, a Marx Károly Közgazdasági Egyetem, a KSH, az Országos Kriminológiai Intézet, az MSZMP Politikai Főiskolája, a Szakszervezetek Elméleti Kutató Intézete könyvtárai. Adminisztrációs hibából megkésve kapta kézhez a meghívót az Országos Orvostudományi Könyvtár, melynek igazgatója Székely Sándor levélben csatlakozott a kooperációhoz. Távollétét kimentette az Orsz. Pedagógiai Könyvtár és a Szövetkezeti Kutató Intézet, nem képviseltette magát az MTA

Szociológiai Intézete és a Művelődéskutató Intézet könyvtára.

Az értekezletet Kiss Jenő, a FSZEK főigazgatója nyitotta meg, mellette az intézmény vezetését Mátrai Máttyás helyettes főigazgató képviselte.

A meghívólevél a tőkés országok folyóiratainál bekövetkezett szakadatlan áremelkedésekre, a hazai takarékosági törekvésekre hivatkozva abban jelölte meg az értekezlet célját, hogy egyfelől meg kell előzni esetleges lerendeléseknél, hogy több könyvtár ugyanazon lapokról mondjon le, másfelől számba kellene venni az olyan drága, de csak kevés kutató által igényelt lapokat, amelyek több helyre is járnak, számuk csökkenthető az így felszabadult összegből még hiányzó régi lapokat, vagy újonnan indított periodikákat rendelhetnének az egyes gyűjtemények.

A körlevél utalt a FSZEK által 1980-ban kiadott és az érdekeltekhez elküldött "Külföldi kurrens általános társadalomtudományi és szociológiai folyóiratok Magyarországon 1976-1978" c. összeállítás függelékére, amely 327 sémová sem járó lap címét is hozta, emellett a levélhez egy több hetes kutató munkával összeállított 80 tételes pótlistát is mellékelünk, ezen a főként az 1979-1981 között indított külföldi folyóiratok címei szerepeltek.

Remete László bevezetőjében mindeneke-

lőtt a kooperációs törekvések történeti előzményeire utalt. Felemlítette, hogy Kudora Károly, a budapesti Egyetemi Könyvtár főtisztje már a múlt század végén megjelent Könyvtártanában felvetette a magyar tudományos könyvtárak profilizálásának eszméjét. Önálló fejezetben fejtette ki ezt a gondolatot Szabó Ervin 1910-es "Emlékirat"-ában, ahol rámutatott arra, hogy Budapest összes nagykönyvtárainak együttes vásárlási kerete is kisebb, mint egyedül a bécsi Egyetemi Könyvtáré, amely pedig messze elmaradt a nagyobb angol-amerikai könyvtáraké mögött. Figyelmeztetett már akkor, 1910-ben arra, hogy a világ leggazdagabb könyvtárai is belátták, hogy a modern könyvtartermeléssel annak méretei miatt nem tartanak lépést, az "általános tudományos könyvtár" abszurd, elérhetetlen ideálját rég feladták és világszerte a specializálódás felé tartanak. Ezt javasolta a hazai könyvtáraknak is, de indítványát nem fogadták el. A specializálás hiánya különösen súlyos következményekkel járt az 1929-es világválság kitörése után, amikor a könyvtárak költségvetését 40-50 %-kal csökkentették és a hazai kutatók, vezető tudósok /Szekfü, Domanovszky stb./ tiltakozása ellenére, a korábbiaknál is provinciálisabb irodalmi bázisra kellett hogy szorítkozzon. A századvég óta visszatérő kívánságot kormányzati utasítással először 1968-ban /131/1968 MM/emelték s könyvtáraink profilizálását a 15/1976-os Elnöki Tanács-i döntés emelte törvényerőre. Ez azonban eddig inkább csak a kijelölt könyvtárak saját gyűjtőköre fokozottabb, felelősségteljesebb gondozását eredményezte, viszont igen kevés történt az egymással sok ponton érintkező profilu intézmények szerzeményezésének összehangolására, ami pedig a hazai folyóiratbázist egyetlen nagy egységnek tekintve a hiányok kiküszöböléséhez segíthetne. Tény az, hogy a magyarországi külföldi folyóiratbázis az 1970-es évek folyamán 100 %-kal bővült. Ezt jól illusztrálják az Országos Széchényi Könyvtár által kiadott országos lelőhelyjegyzékek: az 1973-as kötet még 724 oldalon sorolhatta fel a hazai könyvtárak által járatott külföldi folyóiratokat és lelőhelyeket, az 1981-februárjában megjelent 1978-1979-es kiadás már két vastos kötetében 1224 oldalon hozta az országba érkező külföldi lapok címeit. A FSZEK kutatásai azonban százával tárták fel a még mindig hiányzó fontos lapok címeit s azt, hogy például a fejlődő országok társadalomtudományi lapjainak, ugyanígy a külföldi szociálpolitikai irodalomnak még ma sincs gazdája a hazai könyvtárak között. - Az értekezlet célja tehát egyfelől számba venni és saját körében lehetőleg kiküszöbölni a felesleges párhuzamos rendeléseket, ugyanakkor, a meglévő színvonal védelme mellett, tovább is lépni: csökkenteni a még mindig

található fehér foltokat a társadalomtudomány ellátottságában a hiányzó régi és új folyóiratok rendelkezésével az anyagi erőkhöz célszerű kihasználása útján.

Az értekezlet, amelyet Karbach Erika, a FSZEK szociológiai osztályának munkatársa tréfásan "külföldi folyóiratbörzének" keresztelt el azt igazolta, hogy a résztvevők az alapkérdésekben egyetértettek. A FSZEK a maga részéről már 1970 óta évről-évre számba vette az új folyóiratok rendelkezésénél, hogy azokat nem járattja-e már valamelyik másik nyilvános gyűjteményünk-, ennek eredménye, hogy 1980-ban már 40 olyan fontos külföldi szociológiai lapot járat a FSZEK amely másutt nem található. A vitában Bogárné Imréné adta hírül, hogy a Közgazdasági Egyetem Könyvtára is hasonló szempontokat érvényesít. Az is kiderült Tényi Zoltánhoz hozzászólásából, hogy a Pécsi Orvostudományi Egyetemen jegyzéket készítettek a csak egyetlen gyűjteményben, tanszéki könyvtárban található szaklapokról, azokat "védetté" nyilvánították, azaz lerendelésüket nem engedélyezik. Az Országgyűlési Könyvtár helyettes főigazgatója, Veregy Katalin többek között bejelentette: fontolóra veszik a gazdátlan szociálpolitikai irodalom gondozásba vételét. Lakos Katalin az MTA Filozófiai Intézetén belüli szakosítás részben végrehajtott programját ismertette és jelezte, hogy a hazai bázisunkból hiányzó lapok közül az Intézetben kiemelt adatvizsgálati kutatások körébe tartozók rendelkezését fogja javasolni. Az MTA Pszichológiai Intézetében, mint ezt Gerő Ágnes jelezte, az ő kutatási területüket érintő hiányzó lapok 1982-es rendelkezését fogják fontolóra venni. Egyes több helyre érkező lapok esetleges lerendelésével, újak előfizetésével, illetve hiánylistáink olyan korrigálásával, hogy egy-két azon szereplő lapot már valamely tanszéki könyvtár járat, foglalkoztak a többi hozzászólók is, mint Frey Gyula, az ELTE könyvtárából Samariay-Leölkes Lajosné a KSH-ból stb. Az értekezlet összehívásának kézzelfogható eredménye lett az is, hogy az akadályoztatása miatt távol maradt Székely Sándor, az Orvostudományi Könyvtár igazgatója, utóbb érkezett levelében jelezte be: a FSZEK által küldött hiánylista alapján néhány öket érdeklő fontos külföldi lap megrendelését vették kombinációba.

A résztvevők megállapodtak abban, hogy a./ a FSZEK tőle telhetően az összes rendelkezésre kombinációba vett lapról további információkat, ahol lehet mintaszámot juttat el az érdekelt gyűjteményekhez.

b./ Az 1982-es rendelkezések rögzítése után a kooperáló könyvtárak megküldik a lerendelt, valamint az ujonnan előfizetett lapok címeit a FSZEK-nek, amely ezeket egyesítő jegyzéket küld szét a résztvevőknek tájékoztatásul. Így már júniusban világos képét

kapunk az 1982-es folyóiratellátottságunkról. c./ Az értekezlet "hellékhajtása": a legtöbb társadalomtudományi könyvet vásárolt öt nagy-könyvtár, az Országgyűlési, a Közgazdasági Egyetemi, az ELTE könyvtára, a KSH könyvtára és a Főv. Szabó Ervin Könyvtár 4 havonként a Kultura Külkereskedelmi Vállalatnak való megküldés előtt rendszeresen egyeztetni az új könyvek rendelési cimanyagát esetleges

indokolatlan párhuzamok kiküszöbölése érdekében.

Mindent egybevetve megállapíthatjuk, hogy a találkozás az első, az 1980-ban tartottnál szélesebb részvétellel és aktivitással az információcserén túlmenően mind tudománypolitikai, mind a devizakeret racionálisabb kihasználása szempontjából figyelmet érdemlő konkrét eredményeket hozott.

Remete László

A FSZEK SZOCIOLÓGIAI OSZTÁLYÁNAK ÚJ INFORMÁCIÓS KEZDEMÉNYEZÉSE:

KÜLFÖLDI SZOCIOLÓGIAI REFERÁLÓ SZOLGÁLTATÁSOK SZAKKATALÓGUSA

A szociológiai osztály eddig kiépített információs segédeszközeivel a FSZEK országos funkciójának megfelelően arra törekedett, hogy a hivatásos szociológusok, az egyes rész kérdések alkalmi kutatói, a tanuló ifjúság, valamint az érdeklődők számára megkönnyítsék a magyar, illetve külföldi szakirodalom megismerését és tanulmányozását. Ezt a célt szolgálja 1972 óta a "Szociológiai Információ", a magyar és hungarika kurrens szakirodalom negyedéves ismertetésével, a "Tájékoztató", mintegy 200 külföldi folyóirat tartalomjegyzék összesítésével, és a különböző tematikus bibliográfiák, amelyek egy-egy gazdaságilag-társadalmilag fontos témakör könyvészetét fogják össze. Ugyancsak ide sorolható a Magyarországra 1970 óta beérkezett külföldi szociológiai könyvek országos központi katalógusa, amely kb. 33.000 külföldi szociológiai könyv adatait nyújtja az olvasóknak. Ugy találtak azonban, hogy szükség lenne egy olyan szak-katalógusra, amely egyrészt elkalauzolna a legfontosabb külföldi referáló- és egyéb szaklapok dokumentációs anyagához, szemléihez, másrészt módot nyujtana arra, hogy az osztályra nagy számban beérkező, de munkakapacitás hiányában eddig elfekvő, kihasználatlan anyagok szociológiai vonatkozásu részét visszakereshetővé tegyük.

Igy került sor az új, külföldi folyóiratok információs szolgáltatásait és a könyvrecenziók lelőhelyeit is egyesítő katalógusunk alapjainak lefektetésére. Tudjuk, hogy megfelelő gépi ellátottság híján rohamosan technicizálódó korunkban is csak kisipari, hangyaszorgalmu módszerekkel tudunk elvégezni egyes könyvtári feladatokat, mint pl. egy katalógus alapelveinek és szerkezeti felépítésének kialakítását, majd annak elkészítését. Ennél a munkánál nem mutatkoznak a mai élettempóhoz idomuló, gyors ütemű eredmények, de az első évben már segítséget nyújt katalógusunk egyes részterületek tanulmányozásához, két-három év alatt pedig, ha munkánkat folyamatosan és következetesen végezzük, a suly-

pontot a legújabb anyagok feldolgozására fektetve, a kutatást elősegítő jelentős tényezővé válhat.

Katalóguskészítési alapelveinket már meghatároztuk, ugyszintén szerkezeti felépítését is, bár elképzelhető, hogy az idők folyamán részleteiben még mindkettő módosulni fog.

Alapelveinket cikkünk elején nagy vonalakban már felvázoltuk. Az elfekvő anyagok közül feldolgoztuk az NDK Zentralstelle für Soziologische Information und Dokumentation kartotékjait /1978-1980/, bizonyos szelekcióval. Ez az anyag kb. 1300 cédulát tett ki, zöme ideológiai, gazdasági és munkaszociológiai területen mozog, nem csak folyóirat-cikkeket, hanem számos könyvrecenziót is tartalmaz, elsősorban a szocialista országok irodalmából. Feldolgoztunk ezen kívül körülbelül 250 cédulát magyar könyvtárak külföldi folyóirat-cikkeket ismertető kartonjaiból.

Ezután rátértünk az általunk kiválasztott új anyagok feldolgozására. Az első szakaszban a sulypontot két referáló lap képezi, az amerikai, évente hatszor megjelenő "Contemporary Sociology. A Journal of Reviews" és az NSZK-ban évente négyszer megjelenő "Soziologische Revue. Besprechungen neuer Literatur." A feldolgozást - sajnos - csak az 1980-as évvel tudtuk megkezdeni. Ez a két, jellegében hasonló folyóirat egyes könyvekkel foglalkozó hosszabb-rövidebb tanulmányokat, szűkebb témakörbe tartozó könyvcsoportok összefoglaló ismertetését és terjedelmes könyvszemléket tartalmaz, ez utóbbiakat szintén témakörök szerint csoportosítják. Az amerikai folyóirat számonként kb. 130-140 könyvet ismertet, az NSZK lap körülbelül ennek a felét. Mindkettő színvonalas, és - amennyire ez ma lehetséges - lépést tart a legújabb irodalommal.

Feldolgoztuk a magyar nyersfordítások jegyzékeinek szociológiai anyagát /lelőhelyükkel/, a Statisztikai Könyvtár és az OFI fordítási jegyzékeiből, ugyszintén az

UNESCO "Folyóiratszemle az UNESCO folyóirataiból" c. kiadvány vonatkozó referátumait, stb.

Ami a szerkezeti felépítést illeti: mivel a már meglévő anyagok nagy nemzetközi cédulákon voltak, ezt a nem általánosan elterjedt formát választottuk. Átvettük az osztály központi katalógusának szakbeosztását, amely igen jónak bizonyult, mert hajlékony, rugalmas és jól bővíthető. E szakrendszer alapja a 301 jelzet, betű- és számjelekkel kombinálva. Helyenként, a jobb áttekinthetőség kedvéért ezt a szakbeosztást kibővítettük, néhány csoportot tovább bontottunk, de az alapelgondolás változatlan maradt, így az olvasó lényegében mindkét katalógusban eligazodik.

Az eddig leirtakból kiderül, hogy katalógusunk egyelőre formailag, címfelvezetései heterogén, de úgy véljük, hogy ez a kutatók szempontjából nem válik használhatóságának kárára. Gépirói kapacitás hiányában kénytelenek voltunk a "Contemporary Sociology" és a "Soziologische Revue" témakörök szerinti csoportokba beosztott rövid könyvismertetéseit /Book Reviews/ a tartalomjegyzékekről lemásoltatni, majd felszabdalva cédulákra ragasztani, utána pedig kézzel kiegészíteni a legszükségesebb adatokkal /megjelenés helye, éve,

oldalszám/ és ezután beszakozni. Ezek lényegében tematikus katalóguscédulák, több néha 10-15 könyvet ismertetnek, ezért mindig a megfelelő szakok elejére helyezzük őket, a megjelenés sorrendjében. A többi cédula az egyes szakokban szerzői betűrend szerint sorakozik.

Jelenlegi állományunk az első négy hónap gyűjtése után mintegy 1800 cédula, és jóval több mint 2300 forrásadat. Távlati perspektíváink merészek: gondolunk arra, hogy - egyes súlyponti témákat kiemelve - megkezdjük majd további külföldi segédeszközök, így pl. a "Sociological Abstracts" és a "Bulletin Signalétique Sociologie" anyagainak feldolgozását. Ezek a lapok külön-külön is több ezer adatot tartalmaznak számonként, így csak egyes kiemelt fontosságú területek figyelése, dokumentálása kezelhető el. Tervbevettük még, hogy - esetleg külső segítséggel - feldolgozzuk a moszkvai INION 1980-as információs sorozatainak egyes számait.

Távolabbi terv, hogy bizonyos mennyiségű anyag összegyűjtése után szerzőinkről névmutatót készítünk, az olvasók részére pedig összeállítjuk az általunk használt rövidítések jegyzékét.

Molnárné Vásárhelyi Edit

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR IRODALMI DOKUMENTÁCIÓJA ÉS ARCHIVUMA

Könyvtárunknak ez a két "gyűjteménye" egy híján 30 esztendő. Létrejöttét a központi könyvtárba érkező nem kevés folyóirat feltárásának igénye tette szükségesé. Hasznát kezdetben abban látták, hogy megkönnyítette a különféle bibliográfiák készítését, később kiderült, hogy nagy segítséget nyújt az ugrásszerűen növekvő tájékoztatási igények kielégítéséhez is. A "hőskorszakban" elég sűrűn telefonáltak a bibliográfiai osztályra és érdeklődtek különféle adatok iránt.

A közművelődési könyvtárak fejlődésében bekövetkező minőségi váltást jelezte az is, amikor könyvtárunk a KMK-val közösen 1963-ban megindította az analitikus irodalmi katalógus szerkesztését - ezt Szász Károlyné, 1969 óta Győri Lajosné, a bibliográfiai osztály munkatársa végzi - és az országos terjesztést, amit a Népművelési Propaganda Iroda vett át.

Ezt a kiadványt kerületi könyvtáraink is kapják. A kiadvány belső és külső visszahangja is - több év távlatából nézve - kedvező, ezt a kiadvány katalóguscédula-formában történő terjesztése, könnyű kezelhetősége "civilék" számára is érthető

rendszere, hézagpótló jellege és megjelenésének gyorsasága érthetővé teszi. A bírálók jó javaslatait a szerkesztő/k/ megfogadták, ez a feldolgozás módján és a feldolgozásra kerülő anyag változásain nagyon jól látszik. Jól segíti a tájékoztatási munkát és a szerzeményező munkában is jól orientálja a könyvtárost.

Ebből a kiadványból egy sorozat a dokumentációba is bekerül, ami nem más, mint egy 240 fiókból álló betűrendes irodalmi elemző katalógus. Ezt egészíti ki az általánosan figyelt kb. 70-75 magyarországi és határainkon túli magyar, illetve idegen nyelvű folyóirat és tanulmánykötetek feldolgozása során keletkezett cédulaanyag.

Az irodalmi dokumentáció műfaji korlátai az analitikus irodalmi katalóguséval egyezők. Nem a cikkíró megjelölése, vagy a szépirodalmi közlések elemző feltárása a feladata, hanem az alkotókról, művekről szóló ismertetések, recenziók, kritikák, tanulmányok gyűjtése. Elsősorban könyvismertetések, de ha a recenzió folyóirat-cikket, folyóiratban közölt művet ismertet, akkor az is bekerül a katalógusba. Mivel ez az anyag teszi ki a legnagyobb

részt, sokan "recenzió-katalógus"-ként is emlegetik. Főleg az irodalom és a kapcsolódó társművészetek /film, színház, esetenként TV, zene, zenés színház, stb./ és társtudományok /társadalomtudományok/ területén tárja fel az anyagot a katalógus. Az alkotók és alkotások mellett a népek, nemzetek irodalmi, elméletek, irányzatok, irodalomtörténet, stilisztika, különféle "interdiszciplinák" találhatók meg a különböző tárgyszavaknál, vagy legalább utalás arra, hol lehet tovább keressélni. Ezek az utalások a kézikönyv műfajához is közelítik a dokumentációt, de sokszor nélkülözhetetlenek. Legfontosabb tárgyszavaink közül említhetem pl. a Filmkritikákat, az Irodalmi díjakat - és díjazottakat, a Magyar irodalom külföldön-t, a Novellaelemzést, a Verselemzést, stb. Ez a sokféleség is az igényekhez való rugalmas alkalmazkodás szándékát mutatja.

Az alkotókról és alkotásokról szóló cédulaanyagnál először az alkotóról, szerzőről, életéről, munkásságáról szóló adatok jönnek időrendben, majd a művekről szóló recenziók betűrendben és időrendben. Dokumentációnkban az anyag bősége miatt - óvatos, de reálisnak tűnő becslések szerint 250-300 ezer cédula, 400-500 ezer adat gyűlt össze eddig - az időrend hátulról előre halad, tehát a legfrissebb van legelől.

Az irodalmi archívum egy elég tekintélyes mennyiségű sajtóvágat-gyűjtemény, évi 3000 tasaknyi gyarapodással számolva is már kb. 90 ezer tasaknak kell lennie a 60 fiókban, a vágatok száma pedig ennek a többszöröse. Keletkezése a "néphagyomány" szerint forrástisztelő egykori munkatársainknak köszönhető, akik sajnálták kidobni a napilapok feldolgozásra szánt és már feldolgozott plusz példányait. Rendező elvei a dokumentációéhoz hasonlatosak, de a katalóguscédulák is sokszor utalnak az archívumban is megtalálható cikkekre. Mivel azonban a hasonlóság nem azonosság, előfordult már, hogy éppen az eltérés miatt sikerült ráakadni érdekes anyagra. Azok, akik már használták az archívumot, kedvelik azt, mert nem kell katalóguscédula alapján többszörös áttétellel kémi a bekötött évfolyamokat, néhány perc alatt megkapja az olvasó a kért dokumentumokat és munkához láthat. Az archívum egyik "beszerzési forrása" az analitikus irodalmi katalógusba történő címfelvétele után szétvágásra átadott négy országos napilap és ujabban az Élet és Irodalom anyaga. Saját kiadványaink /Eseménynaptár, nekrológ-, rölpap- és TV-bibliográfiák, stb./ is bedolgozásra kerülnek. Az anyag másik részét a Magyar Hirdető Sajtófigyelő szolgálata küldi - magyar és idegen nyelvű vágatokat vegyesen.

Irodalmi dokumentációnkat, főleg az analitikus irodalmi katalógust, és archívumunkat - ez utóbbinak nincs sok párja hazánk-

ban - használói, ismerői - beleértve a szakembereket is - nagyra értékelik. /Lásd: Iszlai Zoltán: A Szabó Ervin Könyvtár irodalmi archívuma = Könyvtáros 1967. 8. sz. 486-487. l., Iszlai Zoltán: A Szabó Ervin Könyvtár recenziókatalógusa = Könyvtáros 1968. 3. sz. 145-146. l., Bükyné Horváth Mária: Irodalomtörténeti tanulmánykötetek és folyóiratok analitikus bibliográfiái kartotékjai = Magyar Könyvszemle 1967. 3. sz. 291-295. l., Tóth Endréné: Mire válaszol az archívum? = Könyvtári Híradó 1970. 2. sz. 15-16. l., Fügedi Péterné /összeáll.: Kurrens nemzeti szakbibliográfiáink elemzése Bp. 1972. NPI, 7., 48., 49., 50. l., valamint Botka Ferenc: Egyedül a vártán = Könyvtári Híradó 1978. 2. sz. 20-21. l./

Botka Ferenc cikke történetileg jelöli ki a cédulakatalógus helyét, előzményeit és a hasonlító munkák felsorolása mellett hézagpótló jellegét hangsúlyozza. Fügedi Péterné a nemzeti szakbibliográfiák közt említi az analitikus irodalmi katalógust, Bükyné Horváth Mária és Iszlai Zoltán ennek a recenziókatalógusnak magyarországi ujszerűségét említi és a szöveget Letopisz' Recenzij-hez hasonlítja. Iszlai cikke az országos elterjedtséget is vizsgálja.

A "civiliek" - a felsőtagozatos vagy középiskolás diák, aki kiselőadáshoz, iskolai, területi, vagy országos tanulmányi versenytémához keres anyagot, a szemináriumra, vizsgára készülő, szemináriumi-, TDK-, vagy szakdolgozatot író egyetemista, a tudományos kutató, a lektor, az ujságíró - egyaránt találhatnak anyagot maguknak. De ha sajtóvágatban nincs is meg minden, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központi könyvtára azzal a plusszal rendelkezik, hogy a kérdéses folyóirat a folyóiratteremben valóban elolvasható.

Fenti megállapításunkat jól illusztrálja a jelenlegi "vendégkönyvünk" is, amely 1970-től sorolja fel, kik és miért használták ezeket a dokumentumokat.

A dokumentáció és az archívum fejlesztésének jelenlegi nagy gondja a szorongató helyhiány, amely olvasószolgálati- és propagandatevékenységünket nem teszi könnyűvé, mivel napközben egymást is kerülgetnünk kell. Fémzsekrény sem fér el több, pedig az archívum már most is degeszes van tömve.

A jövőben a fejlődésnek több iránya is elképzelhető. Az egyik a dokumentáció, mint munkaeszköz továbbfejlesztése, a feltárási szempontok bővítése. Botka Ferenc idézett cikke egyes időszakok kurulációjára is javaslatot tesz. A másik lehetséges út a sokak által emlegetett együttműködés, kapcsolatok teremtése, ápolása, fejlesztése, a "külső" információs rendszerekhez való csatlakozás és a "belső" információs rendszerek /pl. központ-hálózat/ előbbé tétele. Ilyen együttműködési kapcsolatot szeretne kialakítani többek között az Álla-

mi Gorkij Könyvtár is intézetünkkel, remélem hasznos, jól működő lesz ez a kapcsolat.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár irodalmi dokumentációja és archívuma a központban /Bp. VIII. Szabó Ervin tér 1./ található, a bibliográfiai osztályon /Telefon: 330-580 64-es v. 74-es mell., ez a szám 9-17 óra között hívható, 17 órától a tájékoztató szolgálat szükség esetén átkapcsol./ A dokumentáció és az archívum nyitvatartási ideje a könyvtárával egyezik, tehát hétfő, kedd, csütörtök, péntek 9-21 óráig, szombaton

9-13 óráig, szerdán zárva vagyunk, vasárnap pedig az Olvasószolgálatban látunk el ügyeletet /központi könyvtár/, a bibliográfiai osztály zárva van, de valamelyikünk így módon mégis elérhető.

Szeretettel várunk minden érdeklődőt és szeretnénk, ha végre elavulna az a panasz, hogy a kollégák, köztük a hálózatban dolgozók kevésbé ismerik gyűjteményünket, mint a "civiliek", és az sem ártana, ha ők is - a kölcsönösség elvei alapján - propagálnák munkánkat.

Gerbner Mihály

A KÖNYVTÁRKEZELŐI TANFOLYAMRÓL

A kulturális miniszter 103/1980. /M.K.12./ KM számú utasítása alapján /amely a könyvtárkezelői, levéltár kezelői tanfolyamokról és vizsgákról intézkedik/ az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központ irányítása alatt az 1980-81. tanévben a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár is meghirdette e továbbképzési formát.

A tanfolyam több mint 50 jelentkezővel indult, a részvételi feltétel 2 évnél hosszabb munkaviszony, érettségi bizonyítvány, és főfoglalkozása munkakör volt. A hallgatók többsége könyvtárunk dolgozói közül került ki, de már a kezdetnél részvételi igénnyel jelentkezett néhány szakszervezeti könyvtár, a Magyar Néphadsereg és egy-két tudományos szakkönyvtár is. Különböző okok miatt lemorzsolódott néhány hallgató /sorkatonai szolgálat, szülés, betegség, munkaviszony megszűnése/ - a tanfolyam írásbeli vizsgáján 41 könyvtártechnikus jelent meg /ebből 11-en nem a mi könyvtárunkban dolgoznak, 3 hallgató pedig gyermekgondozási segélyen van/.

Az előadások és gyakorlatok zökkenőmentesen zajlottak le. Problémánk akkor jelentkezett, amikor kiderült: a tankönyv nem készült el a tervezett vizsgaidőpontunkig. Meg kellett szervezni a megkapott, illetve a szerzőktől megszerzett /hivatalosan még el nem fogadott/ fejezetek - hallgatók általi "többszörözését". Hallgatóink többsége részt vett ebben a munkában. 100-150 oldal legépelése munka után - családi feladatok - tanulás mellett, bizony nem kis teljesítmény. Meg kell köszönnöm a közért is végzett áldozatos munkáját Gaál Tamásnénak, Garai Istvánnénak, Major Ildikónak, Kovács Imrénének, Spiesz Jánosnének. Ők ötten sokkal többet vállaltak a "rájuk eső rész"-nél.

Az előadások látogatottsága kielégítő volt. Néhány kivétellel, akik hosszabb be-

tegség miatt tartósan hiányoztak, vagy akik szültek és a nagyon kicsi gyermek mellől nem jöhettek hónapokig a foglalkozásokra, a tanfolyam vezetőjének csak az okozott gondot, hogy néhány hallgató "fél műszakban" lehetett csak jelen. A jövőben gondolkodni kell azon, hogyan lehet megoldani azt, hogy az oktatásban részesülők egész nap távol maradhassanak munkahelyükről. A gyakorlatok zöme a délutáni órákban zajlott, és bizony hiányzott a vizsgákon a "biztonság".

Fárasztó tanév van mögöttünk. Ezt a kijelentést, gondolom tanár - hallgató - a tanfolyam vezetője egyformán igaznak találja. Mindnyájunk erőfeszítését igazolták a vizsgák. A 41 hallgató írásbeli dolgozatából ötven kaptak "nem felelt meg" minősítést /3 FSZEK-munkatárs, 2 vendég/, a szóbeli vizsgán csak egyetlen fő /vendég/. Az írásban "kiválóan megfelelt" 10 hallgató közül a szóbelin csak hárman erősítették meg minősítésüket. Összesen nyolcan kapnak "kiválóan megfelelt" minősítésű oklevelet. /Hetven könyvtárunkból, egy a vendégeink közül./ Teljesítményük elismeréseként álljon itt nevük: Császárné Tóth Judit, Juhász Katalin, Láncki Ágnes, Paunoch Éva, Sass Magdolna, Szabó Katalin, Szeginé Hammel Erzsébet, Szita Julianna. Az igazsághoz tartozik, rajtuk kívül többen is megérdemelték volna a kiváló minősítést. Volt aki annyira tudta az anyagot, hogy a tudás mennyisége valósággal "agyonynyomta" a feleletét, rendszertelenné téve azt. /Legszívesebben együtt sirtam volna vele az eredményhirdetés után./ Sajnos voltak olyanok is, akik kiváló feleletük után is csak "megfelelt" minősítést kaphattak, gyenge írásbeli pontszámaik miatt. Mindenki megnyugodhat, nem ért senkit olyan sérelem az elbírálásnál, hogy a vizsgabizottságot marasztalhatná el a minősítéséért. Az elnök Sárdy Péter a Művelődési Minisztérium könyv-

tári osztályának helyettes vezetője és dr. Urosevics Daniló megnyugtató jóindulattal fogadták a feleleteket. Weisz Sándornéről és jómagamról említés se essék - hiszen ez természetes. Tudom, nem elég ez a három kategória a tudás elbírálásához, mert nem árnyaltan értékeli a vizsgázók felkészültségét.

Most, hogy már "csak" adminisztratív teendők vannak hátra, köszönetet kell mondanom elsősorban a hallgatóinknak, mert keményen dolgoztak hónapokon át, a tanároknak, akik közül néhányra valóban nagyon sok teher jutott, és mindazoknak, akik szervező-

és fizikai munkájukkal segítették az írásbeli és szóbeli vizsgák zavartalan lebonyolítását.

E beszámoló keretei közé nem illő befejező soraiért előre is elnézést kér a "kényszer" miatt "botcsinálta" tanfolyamvezető. Hosszu évek óta dolgozom a Szabó Ervin Könyvtár bibliográfiai osztályán, hol szoros - hol lazább kapcsolatban a hálózati kollégákkal. Tudtam, hogy egy közösség tagjai vagyunk, de érezni most éreztem csak igazán.

V. Agics Katalin

KÖZÉPFOKÚ KÖNYVTÁRKEZELŐI TANFOLYAM

Nagyon örültünk, hogy végre elindult valami, ami reméljük megoldja az évek óta megoldatlan problémát, hogy a fiatal könyvtárkezelők szakmai képesítést szerezzenek.

Hogy ez hogy valósul meg, még nem tudjuk, de egy biztos mindannyian más szemmel nézzük a körülöttünk folyó munkát és reméljük a jövőben jobban számítanak ránk!

A tanfolyam összességében nem volt rossz. Kivánni valót hagyott viszont maga után néhány előadás.

Csak a legjobbat szeretnénk kiemelni: Reguli Ernő dekoratív címeirési előadásai és gyakorlatai.

A követelmények néhol nem álltak arányban a leadott anyag mennyiségével és minőségével. Például állományalakításból pont annyit kaptunk amennyit követelnek tőlünk, de osztályozásból feltűnően kevés előadást hallhat-

tunk. Meg kell még itt jegyezni, hogy az összes könyvtári munka közül az osztályozás a legnehezebb és nem sajátítható el, még alapjaiban sem ilyen rövid idő alatt.

A szóbeli vizsgán szereplő 53 tétel közül 3-ról szinte említés sem történt az eltelt 9 hónap alatt.

A gépirással kapcsolatos problémákat nem említve szeretnénk a tankönyv ígéretésének kérdésével foglalkozni. Hát nézzük csak hogyan jutottunk mi tankönyvhöz? - NEHEZEN! Részletenként szereztük meg. Éjszakába menő gépeléssel sokszorosítottuk, mindenkihez eljuttattuk. Köszönjük Agics Katalin fáradozásait, és az intézetnek, hogy lehetővé tette számunkra a részvételt és kívánjuk, a következő tanfolyam zökkenőmentesebb és sokkal sikeresebb legyen.

Major Ildikó

A KÖNYVTÁRKEZELŐI TANFOLYAMRÓL

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár szervezésében indított egyéves könyvtárkezelői tanfolyamnak voltam a hallgatója. Visszatekintve az ott folyó tanulmányi munkára - a hallgató szemszögéből - szeretném tapasztalataimat, véleményemet néhány gondolatban közreadni.

A tanfolyamnak 45-50 hallgatója volt, a főváros különböző könyvtáraiból. Mindannyian rendelkezünk már bizonyos könyvtárosi ismeretekkel, hiszen a tanfolyamon való részvételnek előfeltétele volt a kétéves könyvtári gyakorlat. Ismereteink ennek ellenére nagyon eltérőek voltak, mivel a hallgatók többsége a könyvtári munka egy-egy részterületén dolgozott, s nem volt kellő áttekintése a könyvtárban folyó sokrétű munkáról.

Mindez nagy szerepet játszott a tananyag el-sajátításában: aki tájékozottabb volt a könyvtári munka egészében, az könnyebben tudta az elméletet kötni a gyakorlathoz. Ebből következik máris egy tanulság: a jövőben a könyvtárkezelői tanfolyamra küldött hallgatókat a könyvtárak jobban avas-sák be a tevékenység egészébe, hogy könnyebben boldoguljon a tananyagban.

A tanfolyam tematikája széles körű volt. Igyekezett a könyvtárban folyó alapvető tevékenység legfontosabb folyamataival megismertetni. Így megtanultuk a címeirás, a szakozás, a raktározás, az olvasószolgálat alapjait, fő tennivalóit. E sokféle szakmai tudnivalót az előadók kivétel nélkül nagy szakértelemmel igyekeztek ismertetni,

elmagyarázni, mégis olyan érzésünk volt, hogy ennél a tanfolyam típusnál még nem alakult ki a legcélravezetőbb gyakorlat: nem mindig sikerült alapszinten leadni az anyagot.

Természetesen voltak nagyon kiváló előadók is akik a nem könnyű elméleti ismereteket is közérthetően, könnyen felfoghatóan adták elő. A megértést elősegítették a rendelkezésre álló könyvek, jegyzetek, segédletek, bár itt ezekre is érvényes, hogy nem erre a képzési formára készültek.

Nagyon hasznosak voltak a könyvtárlátogatások, gyakorlati foglalkozások, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központjában, a 48. sz. könyvtárban és a Pataky István Művelődési Központban lévő 12. sz. kerületi könyvtárban.

Elismerés illeti a tanfolyam szervezőit, elsősorban Agics Katalin tanfolyamvezetőt, aki hozzáértéssel, hivatástudattal igyekezett a hallgatók segítségére lenni.

Mindent összevetve - az észrevételek ellenére is - a tanfolyam hasznos és eredményes volt minden hallgató számára: rendszerezte a könyvtárban szerzett eddigi ismereteinket. A könyvtárkezelői munkákhoz kiváló alapot adott, s ösztönzést a szakismeretek elmélyítésére, a továbbtanulásra is.

Gaál Tamásné
Építő Szakszervezet Budapesti
Bizottsága
Központi Könyvtár

PÁLYAKEZDŐ FIATALOK

Elhangzott a IV. országos könyvtárügyi konferencián

A pályakezdő fiatal könyvtárosok nevében köszönöm a bizalmat a konferencia szervezőbizottságának, hogy megadták a lehetőséget, beszéljek ennek a rétegnek, nemzedéknek a helyzetéről, problémáiról.

Való igaz, hogy mivel 4 éve végeztem az ELTE Bölcsészettudományi Karán könyvtármagyar szakon - fiatalnak számítok, és mivel nő is vagyok - most itt valamiféle "demográfiai-statisztikai" átlagot képviselek. Kérem mégse várják el tőlem azt, hogy képes legyek áttekinteni nemzedék- és pályatársaimnak azt a széles réteget, amely az ország legkülönbözőbb könyvtár típusaiban vagy más intézményekben dolgozik, s legkülönbözőbb lehetőségek szerint éli az életét. Felment ez alól a feladat alól az is, hogy ilyen általánosításokra nemcsak én nem vagyok képes.

A pályakezdő értelmiségiek beilleszkedéséről már sok tanulmány és szociológiai felmérés készült. Elvértve van közöttük olyan is, amelyik a mi hivatásunkat is érinti. Ilyenek például a Horváth Margit által összeállított tanulmány, Népművelőkönnyvtárosok a pályán, amelyben a szombat-helyi és a debreceni Tanítóképző Intézetben végzettek pályájának alakulását, munka- és életkörülményeit vizsgálja, vagy Lipp Tamás Hályokovácso című szociográfia-jellegű tanulmánya hasonló témában, és a nemrég kiadott Hivatása: könyvtáros című gyűjteményes kötet 1-2 tanulmánya.

Sok helyen kiemelten foglalkoznak a pályakezdő könyvtárosokkal és az intézmény adta lehetőségeken belül próbálnak valamiféle képet alkotni róluk. Kár, hogy ezek a részeredmények nem összegződnek, elvesznek a fiókokban és nem segítenek a tanulságok levonásában.

Könyvtárunkban, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban például az ifjusági parlament határozata alapján felmérés készült a fiatal szakemberek fluktuációjáról, egyéni kezdeményezésből pedig két - már nem pályakezdő - kolléganő kérdőíves vizsgálatot készített elő, amelyben a fiatalok helyzete, beilleszkedésére voltak kíváncsiak. Sajnos ez utóbbi vizsgálat objektív és szubjektív okok miatt félbeszakadt, pedig az ilyen és ehhez hasonló kezdeményezéseknek úgy érzem helyt kéne adni, hiszen minden intézmény számára fontos, hogy tisztában legyen személyzetének szociális helyzetével éppúgy mint a munka iránti elvárásaival, munkával való elégedettségével, és perspektíváikkal.

Persze nem arra akarok buzdítani ezzel, hogy minden intézményben feltétlenül a felmérési láz tünetei jelentkezzenek, de mindaddig, amíg országos reprezentatív vizsgálat nem tükrözi az egész könyvtáros társadalom valóságos helyzetét, addig ezek a rész megoldások is segítenek a képalkotásban.

Nem én vagyok az első, aki felfigyeltem arra, hogy az értelmiségi csoportok, rétegek felmérése során szóba sem került a könyvtárosok vizsgálata. Sor került már a pedagógusok, jogászok, orvosok, mérnökök, mezőgazdasági szakemberek helyzetének feltárására, de az értelmiség könyvtáros rétegével eddig még nem foglalkoztak. Ez sajnos egyértelműen tükrözi pályánk társadalmi presztizsét.

A képesítés nélkül dolgozó fiatal könyvtárosokról való informálódás éppolyan fontos eredményekre vezetne, mint a már valamilyen szakképesítéssel rendelkezőkről alkotandó kép. Ez utóbbiak vizsgálatát

azonban mindenképpen a képzés felől kelle-
ne elkezdenni, és itt kapcsolódhatna az
egész kérdéskör az oly sok vitát megért
képzési reform problémájához.

A pályaválasztási motívumok vizsgálatá-
ból is sok érdekesség derülne ki. Miután
néhány egyetemi könyvtáros-felvételit KISZ-
megbízottként végig asszisztáltam, elolvas-
tam a felvételizők jellemzését, életraj-
zát, az egyetemi KISZ szervezet Felvételi
Előkészítő Bizottságában /régi nevén Studi-
um Generale/ három felvételire készülő gim-
nazista nemzedéket végigtanítottam, és nem
utolsó sorban saját tapasztalataim és könyv-
táros évfolyamtársaim ismeretében az a meg-
győződés alakult ki, hogy a könyvtár szak-
ra - a népművelés mellett - amolyan kiségi-
tő szakként jelentkeznek a tehetséges fia-
talok. Mivel az egyetemi képzés kétszakos,
a más párosításra esélytelenül pályázó
fiatalok ettől a kiségitő szaktól várják,
hogy egyáltalán bejussanak az egyetemre.
A felvételik legkinosabb pillanata számom-
ra mindig az volt, amikor megkérdezték a
felvételizőt, miért akar könyvtáros lenni.
Előre tudtam a sztereotip választ, és azt,
hogy a legritkább kivétellel volt fogal-
muk a könyvtárosi munkáról.

Nincsenek adataim, de tapasztalatból
tudom, hogy erről a két szakról morzsolód-
nak le a legtöbben, B és C szakként szo-
ciológiát, esztétikát, néprajzot, pedagó-
giát véve föl. A legtöbben már eleve ez-
zel az átszakosodási szándékkal jelentkez-
nek az egyetemre. Akik viszont megmaradnak
ezen a szakon - magamban mindig honorációr-
rétegnek neveztem ezt a maradékot - általá-
ban a másik szakján szeretne elhelyezkedni
- történelem, irodalom- vagy nyelvtanár-
ként, stb. és csak az egyetem utolsó éveib-
en hiba folytán válni, hogy tervezési
hiba folytán ezzel a másik szakkal nem le-
het elhelyezkedni. Marad tehát a könyvtár.
Annak a tényével, úgy érzem jobb őszintén
szembenézni, hogy azok, akik most pályakez-
dő diplomás könyvtárosként dolgoznak, -
ha még mindig a pályán vannak, - valójában
nem akartak azok lenni. Ez elég erősen meg-
határozza egy kis réteg tudatát.

Egyénekenként változó mértékben okoz elke-
sередést, a könyvtárosi pályával szembeni
távolságtartást, sőt lenézést, s biztos,
hogy ezek a motívumok erősödnek föl akkor,
ha a munkahelyi beilleszkedés sem sike-
rül. Ezeket az embereket csak úgy lehet
megtartani - néhány diplomás gebines,
taxisofőr vagy virágkertész ismerősre gon-
dolván - az értelmiségi pályán, ha a
könyvtárban is értelmes, alkotó szellemi
munka folyik, amelyben a friss szellemi
energiákat kamatoztatni, sőt újratermelni
is lehet. Ha olyan munkahelyekre kerülnek
a fiatalok, ahol demokratikus a munkahelyi
léghő, ahol kikérik és figyelembe is ve-
szik a véleményét, és ahol érdemes figyelem-

be vennie idősebb kollégáinak véleményét,
mert azok is igényesek önmagukkal és mun-
kájukkal szemben. Bár a fiatalokra jellem-
ző, hogy a munka iránti humanizációs elvá-
rások néha erősebbek anyagi igényeiknél,
önállóvá és családalapítóvá válásuk miatt
az anyagi és szociális feltételek javi-
tása mindenütt fontos megtartó erő lehet.
Szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy
ezen a ponton a legerősebb az elégedet-
lenség a fiatal könyvtárosok körében. A
fiatalokban helyzetüknél fogva nagyobb az
igény a folyamatos szakmai és nyelvi to-
vábbképzésre. Erre állandóan lehetőséget
kell nyújtani a számukra. És itt nemcsak
a tanfolyamokra gondolok, hanem például
arra, amiről oly sokszor éppen mi könyv-
tárosok feledkezünk meg, az olvasás álta-
li önképzésre. Ugy hiszem a legtöbb munka-
helyen még mindig bűnnek számít, ha a
könyvtáros munkaidejében olvas. Itt termé-
szetesen nem arról van szó, hogy a könyv-
táros azt a könyvet olvassa a munkahelyén,
amit éppen otthon nem tudott befejezni,
hanem arról, hogy ahogyan a pedagógus mun-
kaidejébe, felkészülési idejébe beletar-
tozik a szakirodalomolvasás, úgy tartozzék
bele a könyvtáros, tájékoztató szakember
munkaidejébe is és ne számítson luxusnak,
ha a könyvtáros a munkájához elengedhetet-
lenül fontos műveket a munkahelyén olvassa
el. Ez persze nemcsak a fiatalok problé-
mája, bár mivel az egyetemen az olvasás
volt a munkájuk, s ez az értelmiségi mag-
tartás egyik alapvető jellemzője, ők re-
agálnak a legérzékenyebben arra, hogy
erről leszoktassák őket.

A tulfeszített tervek helyett a leg-
több munkahelyen úgy kellene tervezni,
hogy ezek a szakmai minőségi és egyben
emberi szempontok is érvényre jussanak.

A KISZ támogatása mellett már jöttek
létre olyan szervezetek, amelyek a fiatal
szakembereket gyűjtik egybe, részint ér-
dekvédelmi, céllal, de alapvetően, a szak-
mai továbbfejlődés, az adott intézmény
munkájába való aktív beleszólás igényével.
Ilyen például a Fiatal Információs Szak-
emberek Tanácsa, mely az OMKDK-ban néhány
hónapja működik, s amely egy hasonló szer-
vezet, a Fiatal Műszakiak és Közgazdászok
Tanácsa mintájára jött létre. Én arra
buzdítanám itt jelenlévő kollégáimat, hogy
tájékoztadjanak ennek a szervezetnek a cél-
ja, jellege felől, és a saját könyvtárukban,
vagy területi körzetükön belül, amennyiben
értelmét látják, kezdjenek hozzá, "közös
dolgaink rendezéséhez." Eddig az értelmes
alkotó munka, a szociális, anyagi bizton-
ság, a munkahelyi demokrácia, a nemzedékek
homonikus együttműködésének igényéről
szóltam, mint alapvető feltételekről.
Amíg ezek a feltételek megfelelő mérték-
ben adva vannak, addig nem kell tartani
attól, hogy a könyvtáros pályakezdők pá-

lyaelhagyók lesznek. Engem személy szerint ezeknek e feltételeknek az eddigi összhangja tartott ezen a pályán.

Karbach Erika

Megjegyzés: A IV. országos könyvtárügyi konferencia teljes anyagát közlése a Művelődési Minisztérium.

VENDÉGÜNK VOLT MAGYARI BÉLA

1981 az űrhajózás 20. évfordulója. Az űrhajózásé, mely minden ember fantáziáját megmozgatta, fellelkesített fiataalt, öreget egyaránt.

Husz év alatt könyvtárak százaiban emberek tizezrei kerestek olyan irodalmat, mely a világűr felfedezésének, az emberiség e hatalmas lépésének mozzanatairól közöl ismereteket.

Az évről-évre tökéletesedő űrtechnikai megoldások mellett a kutatásokban részvevő emberek élete és munkája is érdekli az olvasót.

Ettől a gondolattól indítva hívta meg a XVI. kerületi KISZ-Bizottság és a 32-es Szabó Ervin Könyvtár Magyarit Bélát.

Az olvasóterem zsufolásig megtelt. Öregek és fiatalok szeretettel és érdeklődéssel üdvözölték a kiképzett magyar űrhajóst.

Magyarit Béla egyszerű, ugyanakkor szellemes és közvetlen előadásmódjával rögtön magával ragadta a hallgatóságot.

Saját magáról és "űrhajós ikertársáról" Farkas Bertalan első magyar űrhajósról úgy tudott az olvasókhöz beszélni, hogy szinte velük együtt élték át a kiképzés minden mozzanatát.

Előadása nyomán megismerték a fiatal vadászpilóták félelmet legyűrő kiképzését, a mindinkább szűkülő űrhajós keret egyre súlyosabb próbáit.

Magyarit Bélát hallgatva elfelejtették, hogy már megtörtént dolgokról hallanak, s átérezték akkori örömeiket, hogy teljesült vágyuk, ők lettek az első magyar űrhajósok.

A nagyhatású, kedves epizódokkal tarkított előadás vidám beszélgetésben folytatódott.

Noha Magyarit Béla igen részletesen tájékoztatta a hallgatóságot, mégis több mint harminc kérdést tettek fel neki. A kérdések azt mutatták, hogy az űrhajózás iránti érdeklődés változatlanul nagy és az ifjuság lelkesedik érte.

Az űrhajózás megszületésének 20. évfordulója alkalmából tartott találkozó kölcsönös ajándékozással és tömeges autogram adással fejeződött be.

Könyvtárunk szeretettel őrzi a megemlékezésül kapott, az űrhajósok által könyvtárunknak dedikált "Szovjet-Magyar közös űrrepülés 1980" plakettet.

Tóth Sándorné

ZENEI KÖNYVTÁROSOK TAPASZTALATCSERÉJE

Május 16-án a Karinthy Frigyes uti könyvtárban tartottak munkamegbeszélést a FSZEK zenei könyvtárosai. Ezt a találkozót sürgették a szakterületen felmerülő problémák, a már hosszabb-rövidebb idő óta működő zenemű- és hangtárak hatékonyabb együttműködését követelő hallgatói igények mind gyakoribb előfordulása, továbbá a megnyitás előtt álló zenemű- és hangtárak profiljának kialakításánál jelentkező és megoldásra váró feladatok.

A megbeszélésen jelen volt a Hálózati és Módszertani Osztály zenei szakreferense, Benkőné Bartha Ilona aki nemcsak irányítója volt a beszélgetésnek, hanem információival egy hatékonyabb szolgáltatás képét is előre vetítette.

Milyen új instrukciókat kaptak a zenei részlegek?

- Mivel országosan megoldódott a hanglemezek címfelvétele és működik a Könyvtárellátó hanglemezboltja, lehetőség kínálkozik arra, hogy a zenemű és hangtárak tájékoztató szolgálatát fejlesszük.

- A nyár folyamán a zenei könyvtárosok a belső munka végzését szorgalmazzák, ellenőrizzék katalógusaikat.

- Állománygyűjtési kooperáció a zenemű- és hangtárak között, a gyermekrészlegekkel. /meselemezek párhuzamos gyűjtése felesleges./

- Felkészülés az őszi AIBM konferenciára, látogatók fogadására.

- Új szempontok a kapcsolatszervező munkához: találkozó a zenei folyóiratok szerkesz-

tőivel, Ifju Zenebarát Klubok létesítése illetve a könyvtárak telepítése.

- Az Országos Filharmónia az Ifju Zenebarát Klubok számára keres otthont a könyvtárakban. Elsősorban a gyermekkönyvtárosok szervezőkészségére számítanak.

- A meglévő nagy zenei részlegek tevékenysége, jól szervezett előadás- és hangversenyszorozataik nagyobb sajtóvisszhangot kívánnak. /A Muzsika c. folyóirat riportot készít az egyes zeneműtárakkal./

- Felkészülés az őszi szerkesztőségi találkozóra. /Muzsika c. folyóirat./

Milyen problémák merültek fel?

- Legtöbben a nyelvleckékkel kapcsolatban jeleztek problémákat. Probléma, hogy míg a nyelvlemez többször is átmásolható, addig a nyelvkönyvet nem lehet sokszorosítani. Bár az OFOTÉRT vállal másolást /oldalanként 3,50.- Ft-ért/ ez azonban a könyvtárak számára nem gazdaságos, csupán az olvasónak ajánlható ez a lehetőség. Tapasztaltabb zenei könyvtárosok javasolták, hogy a nyelvi lemezekről készítsünk felvételeket kazettás szalagra. Így viszonylag olcsón megsokszorozhatjuk a példányszámot, s a kazettán rögzített nyelvleckék így több példányban kölcsönözhetőek is.

- A 46-os kerületi könyvtárban /Csepel-Csillagtelep/ már több száz hanglemez van, ezért stúdiót szeretnének. Mivel a helyben hallgatás nincs megoldva, a hanglemezeket kölcsönözni szeretnék.

- A lemezkölcsönzési szabályzat véglegesítésénél a nyelvlemezek kölcsönzésére is térjünk ki.

- A kistérségi könyvtárban csak az olvasóteremben van helyben hallgatási lehetőség,

itt is a hanglemezek kölcsönzésével tudnák biztosítani a hangzóállomány kihasználtságát.

- A zenei részlegek propagandájához a napi sajtót is igénybe lehetne venni.

- A zenei könyvtárosok képzés szükségessége, valamint a műszaki képzés. /Ez utóbbit sajtóhatáskörünkben megoldhatjuk./

Javaslatok:

- A hangzó állományról létesítsünk KC-t és kapcsoljuk be a hangzó dokumentumokat is a könyvtárközi kölcsönzésbe.

- A 3-as sz. kelenföldi könyvtár felajánlotta hangszalagon rögzített előadásait.

- A rendszeres karbantartást biztosítani kell a közelmúltban megnyitott zenemű és hangtárakban is.

A zenei könyvtárosokra nagy és felelősségteljes feladatok várnak. Ezek pedig csak úgy oldhatók meg eredményesen, ha a május 16-i tapasztalatcseréhez hasonlóan rendszeresen találkoznak s tájékoztatják egymást a zenemű- és hangtárakban folyó munkákról, kialakult vagy még kísérleti stádiumban lévő munkamódszereikről. Ha még várni is kell a hangzó dokumentumok KC-jára, azért már most is jobban figyelemmel kellene kísérni az egyes részlegekben összegyűlt értékes felvételeket s dokumentum cserével /átkölcsönzéssel vagy másolással/ egymás állományát gazdagítani. Ezzel egyidőben több gondot kellene fordítani a specializálódásra. Így elkerülhető volna a felesleges duplikálás, s egy magasabb szintű szolgáltatást lehetne megvalósítani.

Bertalan Béla

Zenei könyvtárosok! - Felajánljuk! Ötletek, módszerek, kész műsorok!

A 3-as számú kelenföldi könyvtár zeneműtára felajánlja a kollégáknak

Téma	Kiknek a számára	A felvétel rögzítés módja
Bizet: Carmen, operaismertetés /kb.90'/	általános iskola 8. osztályától mindenkinek	orsós hangszalagon szöveg és zene
Gounod: Faust, operaismertetés /kb.100'/	középiszkolásoknak és felnőtteknek	orsós hangszalagon szöveg és a zene. Ismertető: Takáts Györgyné, zenei könyvtáros
Zenei kérdések, vetélkedőkhöz /30'-30'/	külön gyerekeknek külön felnőtteknek	írásban 10-10 kérdés
Jazz muzsika /összeállítás: Brubeck, Davis, Ritzh, Mc Cann, Burton felvételeiből/ /kb.60'/	bárkinek	orsós hangszalagon, csak zene

Előkészületben

Hangszerek bemutatása, Népzene

Várjuk a többi zenei könyvtárosok ötleteit, módszereit, forgatókönyveit.

ÚJSZERŰ ZENEI PROGRAMOK A 6. SZÁMÚ KÖNYVTÁRBAN

A Könyvtári Híradó 1980/4. számában már beszámoltunk arról, hogy könyvtárunk 1980. december 1-én együttműködési szerződést kötött a XI. kerületi Állami Zeneiskolával. E szerződés egyik állandó, körülbelül kéthavonta megrendezésre kerülő programja a "Zenés szerdák" című növendékhangversenyek megtartása. Ezek a kis koncerteken a környező általános iskolákba járó, hangszeres oktatásban részvevő gyermekek lépnek fel.

Idői első koncertünket a Váli uti általános iskola tanulóinak fellépésével, január 14-én rendeztük meg. Mintegy husz zeneiskolai növendék szerepelt nagy sikerrel. A hegedős, csellista vagy fuvós hangszeren játszó szólisták zongorakiséretét a Zeneiskola vezetősége a könyvtárunkba kihelyezett pianinóval biztosította. Márciusban Bartók vetélkedővel kapcsoltuk egybe a hangversenyt. A szólista gyerekek Bartók Béla műveiből adtak izelítő társaiknak /Gyermekeknek, Mikrokozmosz/. A vetélkedő győztes csapatának könyvtárunk jutalomkönyveket ajándékozott. A XI. kerületi Zeneiskolának önálló épülete nincs. Nagyobb hangversenyeiket és rendezvényeiket a József Attila gimnázium disztermében tartják, a kisebb lélegzetű körzeti hangversenyeiket eddig az egyes iskolák valamelyik tantermében rendezték. Így a könyvtár zeneszobájának felajánlása osztatlan örömet okozott gyermekek és tanárok körében egyaránt.

Az együttműködési szerződés keretében indítottuk el a "Zenéről mindenkinek" című előadássorozatunkat is. Előadónk Marosfalvi Imre a XI. kerületi Zeneiskola tanára, aki hasonló sorozatot már évek óta vezet a FSZEK 3. számú fiókjában a BMK-ban nagy sikerrel.

A januártól májusig tervezett első, öt előadásból álló sorozat témája a "hangszerek világa". Januárban a billentyűs, februárban a fuvós, márciusban az ütőhangszerekről szóló előadás hangzott el. A hallgatóságot a környező általános iskolák felsőtagozatos napközis tanulóinak meghívása, az iskolák vezetőségének személyes felkeresése útján "toboroztuk".

A vetítéssel és "élő" zenei bemutatókkal illusztrált előadások a tanulók érdeklődését lekötik, amit az is bizonyít, hogy az első előadáson megjelent mintegy 45 főből néhányan morzsolódtak le. Ehhez talán az is hozzájárult, hogy a gyerekek minden egyes elő-

adás időpontjáról és témájáról írásban kapnak értesítést a "Könyvtári Riadó" feliratu nyílt levelezőlapon. A pedagógusokkal is beszélgettünk minden rendezvény előtt az aktuális témáról. Ezek közül a gyerekek közül csak néhányan játszanak valamilyen hangszeren, őket az előadó minden alkalommal megkérte hangszerük bemutatására, amire mindegyikük lelkesen vállalkozott.

Merőben újszerű az a megállapodás, amelyet Simon Lászlóné a könyvtár vezetője Bauer Istvánné igazgatónővel kötött. E megállapodás értelmében a Zeneiskola külföldi vendégeit évente két alkalommal könyvtárunk olvasótermében könyvtárbemutatóval egybekötött fogadáson látjuk vendégül. 1981. január 24-én szombaton este 7 órakor a pozsonyi zeneiskola küldöttségét, majd március 7-én ugyancsak szombat este 7 órakor a pardubicei zeneiskola küldöttségét fogadtuk. /Eddig a kisebb küldöttségek fogadását a Zeneiskola a kisebb hangversenyekhez hasonlóan a József Attila gimnázium egyik tantermében rendezte./ Az ünnepi koncert után a küldöttség és a Zeneiskola vezetőségének, tanárainak képviselői megérkeztek a könyvtárba, ahol előzőleg a Zeneiskola Szülői Munkaközösségének tagjai már megterítették, feltálatták a vacsorát az olvasóteremben. A könyvtár bemutatása után Bauer Istvánné igazgatónő üdvözölte a vendégeket. A pozsonyi vendégek fogadásán jelen volt dr. Tóth József a Fővárosi Tanács V.B. Művelődésügyi Főosztályának felügyelője is, aki felszólalásában a többi között méltatta a két intézmény közötti együttműködési szerződés hasznosságát az ifjúság zenei nevelése és az általános műveltség emelése terén. A Zeneiskola igazgatónője ezután ajándékokat nyújtott át a vendégszereplő növendékeknek és az őket felkészítő tanároknak. A Nemzetközi Nőnap alkalmából a pardubicei vendégeinknek egy-egy szál virággal is kedveskedtünk. Vacsora után a zeneszobában Lakatos Lajos kollégánk egy szlovák költő versét szavalta el a vendégeknek, majd színes mozgófilmet vetítettünk Budapest nevezetességeiről. Az asztalokon országunkat bemutató fotóalbumokat helyeztünk el, amelyeket a vendégek érdeklődéssel nézegettek.

A mindvégig meleg, baráti légkörben lezajlott fogadások maradandó emléket hagytak úgy a külföldi, mint a magyar vendégekben.

dr. Csoma Mihályné

KÖNYVTÁROSOK A BARTÓK BÉLA EMLÉKHÁZBAN

A II. kerületi Csalán utca 29. szám alatt Bartók Béla egykori otthonát muzeummá alakítva ez év március 18-án átadták a nagyközönségnek.

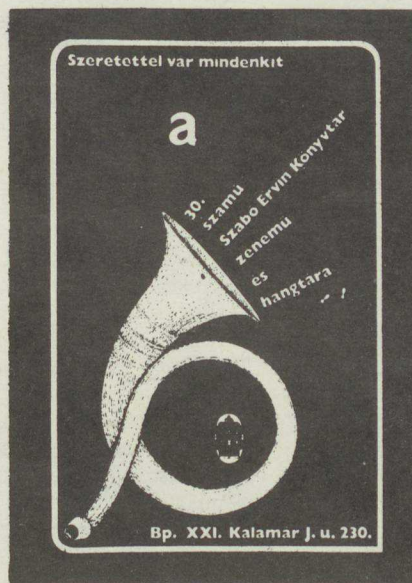
Március 28-án szombaton délelőtt a könyvtárosok részére szerveztünk ide látogatást. A ház megtekintését összekapcsoltuk Bartók Bélára való visszaemlékezéssel. Ehhez hívtuk meg a közismert zenetörténészt, Bartók kutatót, Demény Jánost. Az előadó a személyes élményekkel, korabeli dokumentumok, levelek, kották, könyvek és Bartók hangjá-

nak, valamint egy zeneművének megszólaltatásával idézte fel a nagy géniuszt. Ezt követően a könyvtárosoknak a Budapesti Történeti Múzeum osztályvezetője bemutatta a Bartók emlékházat.

A Rózsavölgyi Zeneműbolt kihelyezett pavilonjában értékes kiadványokat, könyvésze-ti csomagokat, kuriózum hangfelvételeket vásárolhattak a könyvtárosok.

A Bartók Béla Emlékház által szervezett hangverseny programokra a könyvtárosok olvasóik közül szervezhetnek látogatókat.

- benkő -

FELOLVASÁSOK EGY MUNKÁSSZÁLLÁSON

Az építőipari munkásszállásokon lakó - nagyrészt cigány - dolgozók a kulturához való hozzájutás szempontjából is hátrányos helyzetűek. Többségük alacsony iskolázottságú, azaz nem végezte el az általános iskola nyolc osztályát. Sok problémával, feszültséggel terhes a beilleszkedésük az elzárt falusi cigány kultúrából és szokásokból egy másfajta /fővárosi-munkás/ kultúrába-életmódba. "Műveltetésük" speciális módszereket igényel, melyek jó részének hatékonysága még nem könnyen mérhető le.

Egy próbálkozásban - az ugynevezett felolvasóestekben - melyet Kárpáti István, a Fővárosi 1. sz. Építőipari Vállalat Munkásszállásának eredményesen dolgozó népművelője kezdeményezett - a 6. sz. Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár is aktívan közreműködött.

A felolvasásokhoz a programot közösen állítottuk össze. A művek "szemtől-szembeni" közvetítését könyvtárunk munkatársa, Lakatos Lajos vállalta, aki a BM Hevesi Sándor körének versmondója. A művekről való beszélgetést pedig Kárpáti István vezette.

A program összeállításánál célunk kétirányú volt: egyrészt magyar szerzők értékes művein keresztül a hallgatóságot az "irodalommal" megismertetni. Így sor került például Petőfi: Az apostol, Mórá: A tápéi fufangosok, Móricz: Árvácska, Garai: Az obsitos, Szabó István: A lázadó /különösen nagy hatást váltott ki/ című művének "átadására".

Másfelől talán a nehéz munka utáni feszültségcsökkentés, a kikapcsolódás biztosítása /a dolgozók még nem nagyon "szoktak rá" a tévére/, és a hagyományok ébren-

tartása, amiben nem kis szerep jutott a sajátos cigány folklórnak. Ehhez cigány népmeséket /A cigány meg a király, a Zöldmezőszárnya; A szökirály című kötetekből/, cigány népköltészetet /a Csikóink kényesek kötetből/ és képzeletmozgató tudományos-fantasztikus írásokat /például a Csillagüzött szerető című kötetből a címadó elbeszélést/ választottunk. A felolvasásokat néha zenei felvételekkel "fes-

tettük alá" /Magyarországi cigány népdalok; J.P. Jarre: Oxygenia/.

A kétféle program felolvasásonként váltotta egymást. Megvalósításuk nehéz körülmények között, egy-egy lakoszobában történt, 8-10 érdeklődőnek.

Kísérletünket fontosnak érezzük, mert ezeknek a dolgozóknak talán segítünk hátrányos helyzetük csökkentésében.

Böröczfy Károly

●●●●●

AZ ELTE SÁGVÁRI ENDRE GYAKORLÓ ISKOLA könyvtárában jártam

Az iskolai könyvtár színhelye, eszköztára a könyvvel végezhető önálló ismeret-szerzésnek, a tanulói aktivitásra épülő oktató-nevelő munkának, az önálló tanulmányozás elsajátításának. Mivel a könyvtár az iskola szerves része /vagy az kellene, hogy legyen/, ezért az egész tevékenységét az iskola feladatköre határozza meg.

Az ELTE Ságvári Endre Gyakorló Iskola könyvtára eltér a szokványos tanácsi felügyelet alá tartozó iskolai könyvtáraktól - lévén az iskola alapítása óta egyetemi gyakorló iskola. Hálózat szerint az egyetemi könyvtári hálózathoz tartozik /közvetlen felügyelete az Egyetemi Könyvtár Hálózati-Módszertani Csoportja/, de önállóan funkcionál, önálló költségvetéssel dolgozik. Vagyis a folyóiratok, könyvek rendelése, vásárlása - mely elsősorban könyvtárellátón keresztül az Új Könyvek c.kiadvány alapján önállóan történik, de a pénzügyi lebonyolítást az ELTE Pénzügyi Osztálya intézi. Könyvbeszerzésre fordítható összeg évi 24.000.-Ft, ebből 14.000.-Ft. ÁKV szerződés, 10.000.- forint pedig kurrens vásárlás. Folyóiratok beszerzésére évi 2500.-Ft áll rendelkezésre /szaktanítási folyóiratok pl. Magyartanítás, Matematikatanítás stb., társadalomtudományi és természettudományi-, pedagógiai szakfolyóiratok, pl. Valóság, Társadalmi Szemle, Magyar Tudomány, Fizikai Szemle, Pedagógiai Szemle stb./.

A 110 éve működő oktatási intézmény könyvtárának állománya történetileg két fő részre bontható:

- a./ Az iskolaalapítás idején az intézményhez került könyvek, melyek jelentős része adományokból és nagy magánkönyvtári hagyatékból származik, és a fennállás óta vásárolt állomány 1919-ig.
- b./ 1919-től napjainkig beszerzett pedagógiai, szak- és szépirodalom.

A 35.000 kötetes könyvtári állományból igen nagy és ritka értéket képvisel az un. történeti anyag 1919-ig. 150 kötetből álló RMK gyűjteményben számos értékes könyv

szerepel. /Pl. Szenczi Molnár Albert szinonima szótára 1621-ből, Comenius 1644-es kiadása ötnyelvű szótára stb./ De jelentős érték pl. a Francia Enciklopédia teljes sorozatu Lausanne-i 2. kiadása, Kossuth Pesti Hirlapja - teljes sorozat - két példányban, Bajza: Magyar Figyelmező-je, Utazások Tárháza 1815-től, vagy például a Histoire de l'Art dans l'antiquité /Paris, Hachette 1898/ 9 kötete. Az említett munkák külön-gyűjteményt képeznek, kb. 2500 ilyen muzeális jellegű könyv található a gyűjteményben.

A régi könyvanyag tanítási órákhoz kapcsolódóan szemléltetésként az iskolai tanulókhöz is elkerül, s közben a tanulók kutatási gyakorlatokat végezhetnek.

A muzeális anyag minden iskolai oktatónak önálló kutatásaihoz rendelkezésére áll, ha védett anyag csak helybenolvasásra, ha pedig a könyvtáros úgy itéli, hogy a dokumentum kiadható, ugye a tanár munkaközösségi dolgozószobájába is felviheti a könyvet /ez a kölcsönzés mindössze három napra szól/. A gyakorlótanítást végző egyetemi hallgatók, amennyiben szakdolgozatukhoz szükséges anyagot találnak ebben az állományegységben, az iskolai könyvtárban helybenolvasásra megkapják a kért dokumentumot. Ugyanez vonatkozik a tanulmányi versenyben részt vevő középiskolai tanulókra is. /A régi kiadványokból elsősorban történelem-, művészettörténet és irodalomtanításhoz az iskolában diaképeket is készítenek./

A könyvtár másik nagy gyűjteményegysége a pedagógiai szakirodalom, mely ugyancsak két nagyobb egységre tagolódik. Tankönyvek, ezekből a II. világháború időszakától eltekintve minden szaktárgy - melyet valaha is - tanítottak az iskolában - tankönyvének ugynevezett törzspéldánya megtalálható az állományban. Tehát oktatás-neveléstörténeti kutatásokhoz "szakkönyvtárt" képez.

A kézikönyv állomány is igen jelentős, bár a könyvtár központi helyiségében csak általános jellegű és humán kézikönyveket találunk, illetve a ma már ritkaságnak te-

kinthető lexikonanyagot például két sorozat Révai Nagy Lexikont, a Pallas Lexikont, az Ókortörténeti Lexikont stb.

Az iskolai könyvtár állományösszetétele, szolgáltatásai /bár hiányosak/, feladatai tükrözik az oktatási intézmény speciális feladatait, működését. Vagyis azokat a sajátos oktatási feladatokat miszerint az iskolában felsőtagozatu általános iskolai oktatás, valamint középiskolai oktatás folyik /az új oktatási-nevelési tervek, kísérletek elsőként kerülnek kipróbálásra az intézményben/. Gyakorló iskola lévén pedig fontos feladata az általános- és középiskolai tanárképzés, az ELTE hallgatók kötelező hospitálásainak és tanítási gyakorlatainak biztosítása.

Az olvasószolgálati-nevelői feladatot, valamint az adminisztratív munkát főfoglalkozású könyvtáros /végzettsége: tanítóképző intézeti népművelői-könyvtárosi oklevél/ végzi - részfoglalkozású segítő nélkül, reggel 8-tól délután 4 óráig. Az egész iskolában helyiség gondokkal küzdenek, és ez érződik a könyvtár elhelyezésén is. /Tehát a Művelődésügyi Minisztérium 1971-ben kiadott irányelvei, melyek szerint "...a régi külön nevelői és külön ifjúsági könyvtárak összevonandók; az iskolának egy könyvtára legyen." - mely az egyesítés szükségességére hívta fel a figyelmet, ebben az iskolában megvalósíthatatlannak bizonyult./

A 35.000 kötet könyv /valamint folyóirat/ három fő könyvtári helyiségben nyert elhelyezést: A tanári könyvtár /6x6 és 6x3,5 m és 6 m magasságig körbepolcozott szobák + 2 db 3x6 m kétsoros mennyezetig érő állvány/ és az ifjúsági könyvtár /3x6 m és 5m magasságig körbepolcozott szoba/. Helybenolvasásra mindkét egységben egy asztal négy szék áll az olvasók rendelkezésére. A két nagyobb egységen túl minden oktatói munkaközösségben ugynevezett letéti állományt találunk, itt a tanításhoz feltétlenül szükséges alapdokumentumok, kézikönyvek, kiadványok nyertek elhelyezést, ide kerül a legfrissebb beszerzés is. /Helyhiány miatt szintén az oktatói munkaközösségekben található a lemezek, lemezjátszó, diafilmek, vetítő stb./ E letétek a szaktárgytól függően különböző nagyságrendű állománnyal rendelkeznek: pl. magyar munkaközösség 1500 kötet, fizika 250 kötet, matematika 500 kötet stb.

Az iskola tanulói a "Tanári" és "Ifjúsági" és a "Munkaközösségi" könyvtárak állományából egyaránt kölcsönözhetnek. Mindenütt "él" a füzetes kölcsönzés, illetve a Tanári könyvtár állományában kartonos kölcsönzés van az egyéni kölcsönzőknek. A különböző állományegységekhez kiadott könyvekről egy tétel nyilvántartás egy letétként kialakított kartonos nyilvántartás is készült. Így a könyvtáros egy-egy dokumentumról leltári szám és cím szerint is bár-

mikor vissza tudja keresni, hogy az adott mű hol található, illetve a letét megbízott könyvtárosa kinek kölcsönözte tovább a keregett művet. A dokumentumok állománybavétele leltárnaplóval történik.

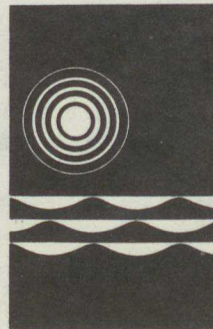
Az állomány feltárása háromdimenziós katalógussal történik. Szak, szerző- és címszerinti + letéti katalógus. Ezen túl az új beszerzésekről, - de ez csak a tanári szobában van - a könyvtáros a hirdetőtáblán értesíti kollégáit.

A könyvtárban - mint az a leírtakból kiderül - nincs elegendő hely, így az adott-ságok megszabják az összejöveteleket lehetőségeit is. Tehát nagyobb csoportos vagy szakköri foglalkozásokra, vetélkedőkre itt nem kerülhet sor. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a gyerekeknek nincs kapcsolatuk a könyvtárral. Kiscsoportos foglalkozásokon, 4-5 tanulóval tartanak megbeszéléseket, melyek általában tanórán kívüli, uttőző és KISZ nevelési feladatokhoz kapcsolódnak. A tanulók szaktárgyi versenyekre - házi, kerületi, fővárosi - készülnek a könyvtáros és szaktanáraik segítségével. Rendszeres közös nevelői munkát végeznek az ének, rajz, irodalom szakos tanárok a könyvtárossal együtt. A gyerekeket az irodalomgyűjtésben, a tematikus elrendezésben segítik. Közös megbeszéléseiken együttesen használják a munkaközösségek hangzó és vizuális dokumentumait.

A könyvtáros rendszeresen jár kiállító-sokra, muzeumokba, színházi és táncelőadásokra az iskolai tanulókkal, s a látottakat a könyvtárban beszél meg. A megbeszéléseken a gyerekek önállóan keresik ki az állományból a témához kapcsolódó könyvet, önállóan vitatkoznak, a könyvtáros csak irányítója megbeszéléseiknek.

Véleményem szerint a könyvtár tárgyi fel-tételei, berendezése, elhelyezése nem kielégitő, gyengébb, mint sok tanácsi fenntartású iskolában /értékes állománya ellenére/. Ennek oka az egyetem pénzügyi helyzete, mely az iskola működési feltételeit is meghatározza.

Behumi Ferencné

HELYZETJELENTÉS A XIX. KERÜLET KÖNYVTÁRAIRÓL

A hetvenes évek második felében jelentős változások történtek a XIX. kerületi könyvtári ellátottságában. 1976. december 16-án nyílt meg a városközpontban felépült új kerületi könyvtár, amely a régi 25-ös könyvtár feladatait vette át. A tatarozás és korszerűsítés miatt közel két évig zárva tartó régi könyvtár is ez év végén nyílt meg, mint a kerületi könyvtár 3-as számú fiókkönyvtára. Átszerveztük és vegyesfiókká alakítottuk át a Zalaegerszeg utcában működő, csak felnőttek részére kölcsönző fiókot, és megszüntettük az ehhez az egységünkhöz közel lévő gyermekfiókot, amely rendkívül mostoha körülmények között üzemelt, és fenntartása az olvasók alacsony száma miatt sem volt indokolt.

1977 őszén a könyvtárak helyi centralizációjának megkezdésekor, igazgatósági döntés alapján könyvtárunkhoz csatolták a Wekerle telepi 16-os számú kerületi könyvtárat. 1978 elején főkönyvtári funkciók ellátására jelölték ki könyvtárunkat. 1980 őszén ismét könyvtárat nyitottunk. Az épülő lakótelepen létesített 22 tantermes általános iskolában 108 négyzetméter alapterületen vegyesfunkciójú gyermekfiókot hoztunk létre, amely területre is kölcsönöz és iskolai könyvtári feladatokat is ellát. Kialakult a helyi hálózat, amely teljes funkciójú főkönyvtárból /felnőtt és gyermekrészleg, zenei részleg, olvasóterem, hirlap-olvasó/ két vegyes és egy gyermekfiókból áll.

A főkönyvtári rendszer célja és lényege a rendelkezésre álló szellemi és anyagi erők racionálisabb felhasználása a munka hatékonyságának növelése érdekében. E célkitűzések szellemében kezdtük meg a hálózat munkájának szervezését és irányítását, az állomány alakítását, és annak nyilvántartását.

A főkönyvtár részlegesen felsőfoku ellátást biztosít, a fiókkönyvtárak alapfoku ellátást nyújtanak. Ettől eltér a 3-as számú fiók, ahol műszaki szakrészleg működik. Itt alap-, közép- és felsőfoku szakkönyvet egyaránt beszerzünk.

A könyvrendelés a gyűjtőköri szabályzat, és ezen belül a fiókok igényei alapján történik. Az állománynyilvántartás adminisztrációja a főkönyvtárban folyik, a feldolgozott anyagot kéthetenként szállítjuk ki.

Törzslapos nyilvántartásunk pontos képet ad az egységeinkbe kihelyezett könyvállományról. A leltári számok mellett, feltüntetjük a könyv hollétét /pld. 128 457 25/2; 128 458 25/3 / . Ez a rendszer, amely egyben a kerületi KC

szerepét tölti be, biztos támpontot nyújt a további állományfejlesztéshez, megkönnyíti a kerületen belüli könyvtárközi kölcsönzést, és biztossá teszi a törlések során az egyes katalógusokkal kapcsolatos feladatokat.

Állományunk jelenleg 122 000 kötet könyv, több mint 2000 hangmez, 140 magnószalag, 290 diasorozat, illetve keskenyfilm. A fiókokba kihelyezett állomány mintegy 59 000 kötet. Az egyéb dokumentumokat a főkönyvtárból kölcsönzik a rendezvények, csoportos foglalkozások, könyvtárbeutatók stb. alkalmából.

Minden egységünk rendelkezik az alapvető kézikönyvtári állománnyal, de teljességre törekvő gyűjtés csak a főkönyvtárban folyik, a fiókok az érdeklődőket oda irányítják. Kivételt képez a 3-as fiók műszaki részlege és a 4-es számú gyermekfiók. Az utóbbi kézikönyvtárával a tantestület oktató-nevelő munkájához is segítséget nyújtunk.

Ez a helyzet az időszaki kiadványokkal is. Nagyobb állományt itt is a főkönyvtár biztosít, mintegy 200 féle sajtótermék áll az érdeklődők rendelkezésére és több folyóiratból kölcsönzőpéldányt is tartunk. Gazdag folyóiratállománnyal rendelkezünk évekre visszamenően is. Ez az anyag egyrészt helybenhasználatra, másrészt könyvtárközi kölcsönzés formájában minden egységünk rendelkezésére áll.

Az állomány feltárása mindenütt a főkönyvtár katalógusszerkesztőjének irányításával folyik. Minden fiók rendelkezik az előírásoknak megfelelő alapkatalógusokkal, de az ott folyó tájékoztató munkát a főkönyvtár jól kiépített katalógusrendszere is segíti /betűrendes, szak-, cím-, ciklus-, dráma-, irodalom- és társadalomtudományi analitikus, folyóirat- és referenzkatalógus/. A 3-as fiók műszaki részlegének állományát tárgyszó-katalógusban is feltárjuk. Az egyéb dokumentumok közül elkészült a diapozitívok és diaszalagok katalógusa /betűrendes és szakkatalógus/. Folyamatban van a hanglemezek betűrendes katalógusának felállítása és folynak az előkészületek a szakkatalógus megszerkesztéséhez.

Minden fióknak külön csoportos-leltárkönyve van /felnőtt és gyermek/, így mindenkor tiszta képtünk van a kihelyezett állomány nagyságrendjéről, összetételéről. Ezek vezetése, továbbá mindenfajta adminisztrációs és ügyviteli munka /perlés, levelezés, postázás stb./ a főkönyvtárban történik. Évente mintegy

8-9000 dokumentumot dolgozunk fel, és kb. 2000-2500 kötetet törölünk. A megnövekedett adminisztrációs feladatokra egy előadói státust biztosítottunk, de emellett fontos a fiókkönyvtárak munkatársainak bevonása is az ilyen jellegű munkákba. Így tudjuk megoldani a színvonalas olvasószolgálati munkához szükséges feladatok naprakész voltát és azt, hogy egy műszakkal heti 34 órát tartsunk nyitva. A fiókok is viszonylag hosszú nyitvatartással üzemelnek /25/1-es 24 óra, 25/2-es 17 óra, 25/3-as 27 óra, 25/4-es 24 óra/.

A kerület politikai, társadalmi szervezeteivel, oktatási és művelődési intézményeivel való kapcsolattartást a főkönyvtár koordinálja. A könyvtárvezető tagja a Kerületi Tanács művelődésügyi bizottságának és közművelődési bizottságának, a kerületi közművelődési intézményvezetők munkaközösségének. Ezek a fórumok feladatokat adnak, szervezik az intézmények közötti munkát. Ennek köszönhető az érdemi együttműködés az Ifju Gárda Művelődési Házsal, a zeneiskolával, a Latinca Sándor Szakközépiskolával és a szakszervezeti könyvtárakkal. Az Ifju Gárda Művelődési Házsal évek óta közösen a rendezvényeink, a zeneiskola egyik tanára vezeti a gyermekrészleg zenei klubját, mi pedig az iskola tanári kara részére kölcsönzésre is biztosítjuk a hang-

zóanyagtár és a zenei kézikönyvtár állományát. A szakszervezeti könyvtárak ma már módszertani kérdésekben és könyvtárközi kölcsönzés formájában egyaránt igénybeveszik könyvtárunkat.

A gyermekrészleg és a gyermekfiókok a vonzaskörükbe tartozó 13 általános iskolával tartanak intenzív kapcsolatot. Ennek köszönhető a tanulók szervezettségének magas százaléka /2170 gyermekolvasó a kerület általános iskolás tanulóinak 51 %-a/.

Az intézmények munkáját hanglemeztárunk gyűjteményével is segítjük. Lemezkölcsönzést és átjátszást egyaránt biztosítunk részükre. Erre egyébként egyre nagyobb az igény zenei és prózai művek esetében egyaránt. Nyelvelcke anyagunkat már évek óta kölcsönözzük, de az igényeket még nem tudjuk kielégíteni, ezen átjátszással próbálunk segíteni.

Összegezve elmondhatjuk, hogy ma már tul vagyunk a szervezet kialakításával járó kezdeti nehézségeken és látjuk a rendszer előnyeit, ami elsősorban - az anyagiak racionálisabb felhasználása révén - a szolgáltatások bővítésében és színvonalának emelésében nyilvánul meg.

További feladatunk a munka finomítása, hogy a több mint 9000 olvasó igényeit a követelményeknek megfelelő szinten elégíthessük ki.

Vukán Viktória

A HUSZADIK SZÜLETÉS NAP

Mozgalmas látvány tárult a szemem elé, amikor egy napos délelőttön átsiettem a friss, tavaszi zölddel borított Szent István parkon.

Napközis osztályok zsvajától hangos a környék, a sok piros pulóveres, kék köpenyes szaladgáló gyerek között megnyugtatóan felerlenek a babakocsik; a gyesen lévő kismamák napoztatják a kicsiket.

Pöttyös labda gurul elém. Mig gazdáját keresve körülnézek, rámköszön valaki: "Meg tetszik ismerni? A könyvtárba jártam valamikor!"

Nézem a csaknem kétméteres ifju apát, s miután megmondja a nevét, egyszeriben látom is a nyurga kamaszfiut, Sanyit, aki husz évvel ezelőtt könyvtárunk rendszeres olvasója volt. Előkerül labdáját keresve kislánya is a feketehaju, hároméves Brigitta, s hárman lépünk be a 2-es számú gyermekkönyvtár ajtáján.

Ez a látogatás készlet az emlékezésre. Husz évvel ezelőtt, 1961. április elsején

nyilt meg az első budapesti önálló gyermekkönyvtár a XIII. kerületi Sallai Imre utcában.

Akkor még nem tudtuk felmérni a várható eredményeket, nem láthattuk előre a problémákat sem, de egy dolgot egész biztosan tudtunk valamennyien, akik bármilyen formában a könyvtár létrehozásán dolgoztunk; valami új, valami nagyszerű dolog kezdődik. És a következő hónapokban, években egymás után alakultak a gyermekkönyvtárak, s az általános iskolások tizezrei sokkal nagyobb olvasási, művelődési lehetőségekhez jutottak mint korábban.

A 124 négyzetméter alapterületű, egyedi butorokkal berendezett könyvtárunkban szabadpolicos kölcsönző, két olvasóterem, szakköri szoba és előadóterem várta a gyerekeket.

A szabadpolic bevezetése akkor vívmány volt. Az addig egy-egy nagy betűrendben tartott szépirodalmi és ismeretterjesztő könyvek teljesen új elrendezésbe kerültek. Gyermek-

könyvtárosokból álló munkabizottság minden egyes könyvről külön határozta el, milyen csoportba kerüljön, milyen feltárás igazíthatja el legjobban a gyerekeket. Az ekkor kialakított tiz szépirodalmi téma- és tiz ismeretterjesztő szakcsoportot ezután a hálózat gyermekrészelei is átvették. Kiépítették a katalógusokat, megkezdtük a kézikönyvtár állományának gyűjtését. Kapcsolatokat alakítottunk ki a környék iskoláival, s ez sok évre meghatározta ezirányu munkánkat.

A könyvtár nagyon rövid időn belül népszerű lett a területben. Másfélezer gyermek vette birtokba, s nagyrésztükkel hosszantartó személyes kapcsolataink alakultak ki.

"Jó volt idejárni!" - emlékezik vissza Sanyi is. "Sokszor délutánokat töltöttem el az olvasóteremben. Itt szoktam meg a rendszeres olvasást. Minden előadásra eljöttem. Sok irót megismerhettem itt, olyanokat is, akik már nem élnek, például Dienes Andrást, Botond Bolics Györgyöt, Simon Istvánt, Zek Zoltánt. És a vetélkedők! Ma is őrzöm a jutalomkönyveket."

Együtt lapozzuk az 1961-es beiratkozó naplót. Minden oldaláról ismerős nevek tűnnek

elő. A könyvtár első olvasói.

Ez a generáció felnőtt. Sanyi sok más társához hasonlóan saját gyermekét hozza a könyvtárba. Attila, aki annak idején végig olvasta Verne és Cooper köteteit, ma ezekre próbálja rábeszélni nyolcéves fiát, aki egyelőre inkább Frakkot és Mézga Aladárt részesíti előnyben. Marianna és Mária a közeli iskolákban tanítanak, és saját osztályaikkal jönnek a csoportos foglalkozásokra. Három régi olvasónk ma a Szabó Ervin Könyvtár dolgozója.

Brigitta lassan elunja magát. Őt még jobban érdekli a homokozó, mint a könyvek birtalma. Cibálja apja kabátját, indulni kell.

Én azonban még eltűnök azon, hogy husz év egy intézmény történetében elenyésző idő, de az ember életében jelentős szakasz. Ezekben az években az önálló gyermekkönyvtárak kialakulásával olyasmi történt a hálózatban, ami nem mulhat el nyomtalanul. Örülök, hogy részese lehettem ennek a munkának.

Barta Andrásné

KÖNYVTÁRUNK RITKASÁGAIBÓL

PEST-BUDAI LÁTKÉPEKKEL DISZÍTETT TAROKK KÁRTYÁK A BUDAPEST-GYŰJTEMÉNY ÁLLOMÁNYÁBAN

A játékkártyákon látható ábrák csak a XIX. század második felében, a nagyüzemi előállítás elterjedésével lettek olyan uniformizáltak, amilyeneknek már mi is megszoktuk.

Amíg az "ördög bibliáját" egyedül, vagy néhány segéddel dolgozó kis céhmesterek készítették, a kártyalapok nagy változatoságot mutattak s hü tükrei voltak keletkezésük korának.

Fokozottan áll ez a múlt században oly népszerű tarokk kártya huszonegy római számmal jelzett lapjára, melyek az I-es lap, a pagát, kivételével nincsenek konkrét figurához kötve. A közgyűjteményeinkben itt-ott fellelhető régi csomagok lapjait forgatva, nyomon követhetőek a korizlés változásai.

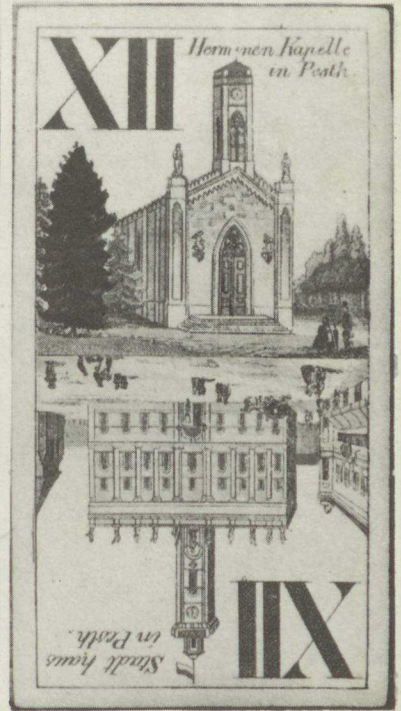
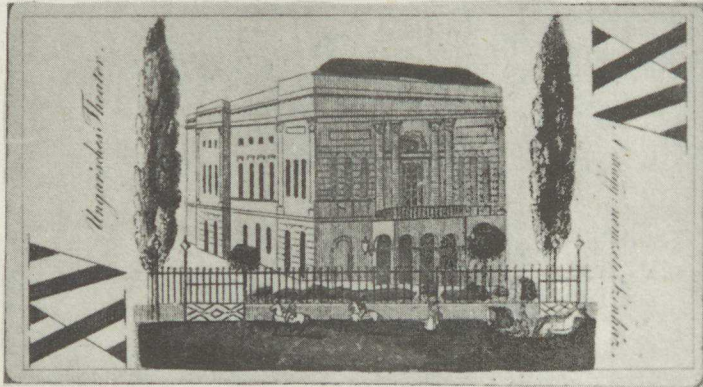
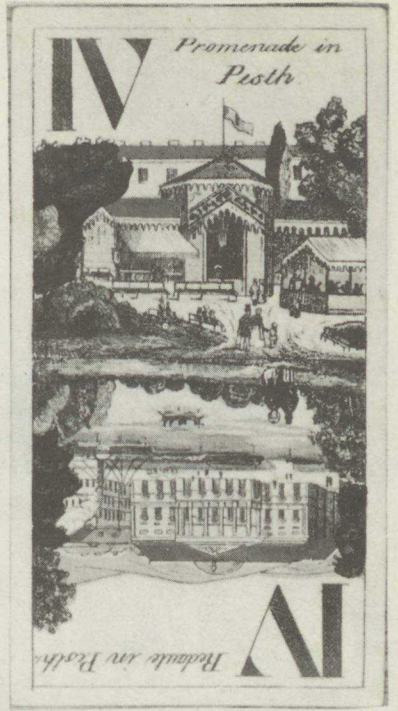
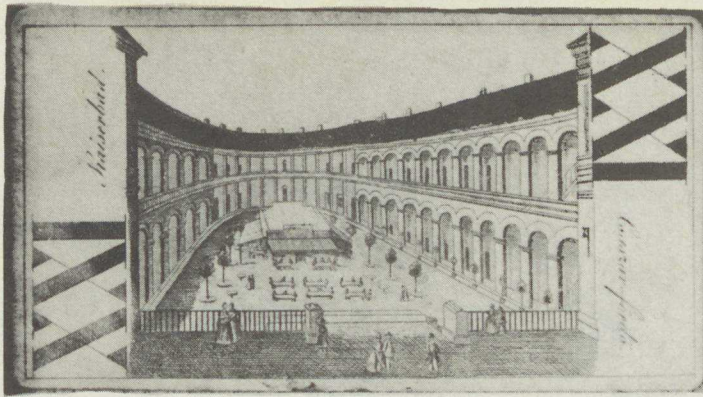
A barokk és a rokokó gáláns és mitológiai jeleneteit a múlt század első felében életképek, népviseleti ábrázolások váltják fel. A reformkor éledő patriotizmusának és az abszolutizmus kori passzív rezisztenciának a légköre alkalmasint kedvező talajt biztosított a hazánk tájait és városait ábrázoló tarokk kártyák készítéséhez. Mindenesetre ezekből az időkből számos ilyen csomag maradt fent.

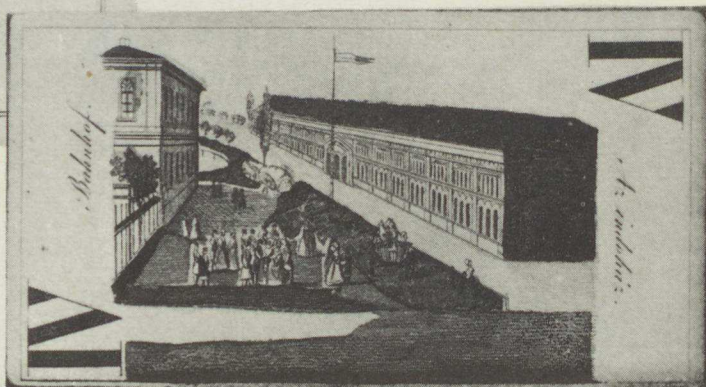
Ezek közé tartozik az a könyvtárunk Budapest-gyűjteményében őrzött néhány kártya is, melyek római számmal jelzett lapjait városunk korabeli látképei, illetve egyes épületei diszítik.

1869-ben a legjelentősebb pesti kártyát előállító cég, az Első Pesti Kártyagyár Részvénytársulat /a Piatnik elődje/ egyik első terméke lehetett az a csomag, melyből egy teljesebb és egy erősen hiányos példány is megvan gyűjteményünkben. A XXI tarokk lapon hazánk tájai és épületei láthatók. A IX-en például a Lloyd palota s a Lánchíd, a XI-en a Császár fürdő és a Hajógyár, a XIX-esen pedig a Mátyás templom.

Mayer György és Wilner József pesti kártyafestők kártyacsomagján, melyből az előzőhöz hasonlóan szintén két, nem egyformán hiányos készlet található, kizárólag pesti és budai városrészletekkel lehet találkozni.

Amíg Mayerék kártyája változóan kétképes, azaz alul és felül a két testvérváros más-más részét szemlélhetjük, addig egy ismeretlen cég által előállított, elég hiányos tarokk kártyacsomag minden lapján egy-egy kép látható magyar és német fel-

rattal, szemben a Mayer és Wilner féle ki-
zárólag német nyelvű kártyákkal.

Mind a kétfajta kártya 1846 és 1849 közt
készülhetett /legalábbis a nyomóformáik/,
ugyanis a vasuti indóház már, a Redout
pedig még szerepel rajtuk. További lenyo-
matokat természetesen még évekig készít-
hettek.

A képeket nézegetve, az Alt-féle köny-
matok a Rohbock metszetek és a Vasquez-féle
térképet díszítő rajzok barokk klasszicis-
ta Pest-Budája tárul elénk, ha talán mű-
vészileg nem is azonos színvonalon, de sok
kedves naiv bájjal.

A korabeli kedvelt motívumok /a tornyos
városháza, a Redout, a magyar és német
színház, a Mátyás templom, a Császár fürdő,
a Margitsziget, a Városliget, stb./ mel-
lett néhány kevésbé gyakori témával is ta-
lálkozunk /a Lánchíd egykori pesti hidfő-
jénél állott Diana fürdő, a hajóállomás,
a pályaudvar, a nyári színház, a Gellért-
hegyen álló csillagvizsgáló, egy gellért-
hegyi népünnepély, stb./. Különösen fi-
gyelmünkre méltó az a kép, mely Pest ipa-

rosodásának egyik igen jelentős tanujelét
a cukorgyárat mutatja be.

Az Első Pesti Kártyagyár utolsó éveiből
/1896-ban vásárolta meg a Piatnik/, köz-
vetlenül a kártyák végleges sablonba me-
revedése előtti időkből származhat az a
csomag, melynek egyképes lapjai már a
80-as 90-es évek kapitalizálódó fővárosát
szemléltetik. A régi Pest akkor még álló
relikviái /a régi Városháza/, a nagyváro-
siasodó Budapest azóta már el is tűnt ép-
ítményei /Haas palota, a Nemzeti Szin-
házként lebontott egykori Népszínház, stb./
mellett számos ma is létező épülettel és
városképi együttesel találkozunk /az
akkor a Képviselőháznak hajlékot adó mai
Olasz Intézet, a Dohány-utcai zsinagóga,
a Tudományos Akadémia épülete, a Vigadó,
az Ujvárosháza, az akkor Sugárutnak ne-
vezett mai Népköztársaság utja, stb./.

A kis kártyacsomagokat nemcsak fontos
várostörténelmi dokumentum-voltukért, hanem
művészet- és kulturtörténelmi jelentőségük-
ért is féltő gonddal őrizzük gyűjteményünk-
ben.

Indali György

BIBLIOGRÁFIA BERDA JÓZSEFRŐL

Irodalmárok gyakran akasztják egy-egy költő, író nyakába a már föl sem tűnő minősítést: "különös alakja volt irodalmunknak". Ha ez igaz oly sokakra, akkor Berda József-re kétszeresen áll e megállapítás. Aligha volt XX. századi magyar líránknak eredetibb emberi és költői figurája nála. Szellemi társaiul a következő névsort szokták fölemlgetni: Catullus, Rabelais, Villon, Rousseau.

Berda nem hősi eszmék, lángoló érzések hevült lírikusa; vágyai, érzelmei, gondolatai nagyon is földönjárók: izes étkek, finom italok és vaskos testi gyönyörűségek ajzák föl örömeikre mindig éhes lelkét. Ujpesti bukolikáját aligha zavarják meg századunk civilizációjának, eszméinek nagyszerűségei. S éppen ez költészetében a döbbenetesen eredeti: föltétel nélkül, a legtermészetesebben vállalja azt, ami lényege: a jó értelemben vett és "nagy lélekre" valló testiség elsőbbségét minden más inspiráló élménnyel szemben. A lét nagyon egyszerű és nagyon emberi örömeiről szól: evésről, ivásról, alvásról és ezek hangulati, érzelmi velejáróiról. Profán tiszta derűje a közvetlen átélés himnuszait fakasztják tollából. Minden verse megannyi örömöda a zöldségpiacról, az ágyról, a birkapörköltről, kedves Ujpestjéről vagy barátairól.

Rousseau-i természetbe huzódása a világ külsőbb régióiba terelik életét, költészete habitusa folytán csakugyan nem tartozott semmilyen irodalmi irányzathoz, csoportosuláshoz. Paradox igazság: Berda lemond az irodalom - hagyományosan értelmezett - eszközzeiről. Korai kötött, rimes versei nem az igaziak. Érett korszakának rövid lélegzetű, köznapi beszédre emlékeztető szabadversei mutatják a valódi költőt.

Persze ez a gyermekien naiv szemlélet csak egyik - ámbár meghatározó - vonása. Verseinek keletkezéstörténetére figyelmezve azonban azt is látnunk kell, hogy a XX. század negyedik évtizedének kegyetlen magyar káoszában a lélek és a test belső nyugalmit jelentő egyszerű örömeikről írni is tett, állásfoglalás, - megkockáztatom - politizálás. Hiszen az életgyőzelemnek e költői életműve maga a humánus legkézzelfoghatóbb versbeszedése. És Berda nem csak a libacombért lelkesül, de a hétköznapok tisztaságáért, az ember morális felelősségéért ugyanugy. Idős-

kori lirája pedig az elmulás groteszk finto-
rain át mutatja e gyermeki öregember szelle-
mének győzelmét az immár romló test fölött.

★

A kötet föltételekor, ami elsőként szemet szur: az előszó hiánya. Egy költői pályaképet és életművet összegező, majd ezer tételes bibliográfiától méltán elvárhatja az érdeklődő: engedjék őt bepillantani kicsit a költő világába, sőt az összeállítás-szerkesztés műhelymunkájába. Mire gondolok? Elsősorban is Berda már említett különösségének, tömör jellemzése már a kedvesináláshoz is a legjobb alkalom. Egy csapásra izgalmas forrásgyűjteménnyé válna a kötet forgatója szemében.

Az előszó kitűnő alkalom arra is, hogy a szerző, összeállító elmondja munkájának tapasztalatait, örömeit és korlátait. A bibliográfia talán a legszemélytelenebb tudományos vállalkozás, így többszörösen indokolt beavatni az érdeklődőt, közel engedni a fölhalmozott anyaghoz.

Harmadszor: jó lenne hinni, hogy ez az összeállítás nem csupán az irodalomtörténet-szek, Berda-kutatók kis csoportjának alkalmas segédeszköze kíván lenni, de a magyar költészet ez eredeti alakja utáni egyszerű érdeklődő számára is készült. Ha pedig így van, akkor támpontokat, eligazítást célszerű adni,

miként is használja kedvelt költője életmű-bibliográfiáját.

Végül a föltárómunka metódusáról, az át-nézett folyóiratok tömegéről, a könyvtári bu-várkodás e kézzelfogható eredményéről, a fölglyülemllett tapasztalatokról való számot adás - módszertani, művelődéstörténeti ada-lékokkal szolgálhat. Nem hiszem, hogy egy költői életmű teljes egészű föltárása után a szerkesztőnek ne lenne néhány megörökítésre föltétlenül érdemes gondolata.

Az előszó hiányát nem pótolhatja a precí-zen adatolt életrajzi áttekintés. Persze he-lye van a kötetben. Az olvasó számára a fölhalmozott bibliográfiai tételtömeghez ka-paszkodókat nyújt: egy-egy vers megjelené-sét el tudja helyezni az életpálya megfelelő állomása mellé. S mintha csak a számok, időpontok, adatok ijesztő szigorán akarna enyhíteni a szerkesztő, ügyes idézetekkel hozza közelebb Berdát az olvasóhoz. Csak közbevetőleg: miért kaptak bibliográfiai tétel-sorszámot /1-64./ az életrajz időpontjai? Indokolatlan az objektive adott számú tételek-vel összesorolni az életrajz - meglehetősen tetszőleges számú - állomásait.

Ezután következik - öt fejezetbe foglalva - az életmű teljességigényű számbavétele. Elő-ször a költő önálló kötetei és azok méltatásai, kritikái, recenziói /65-231.sz./ sorakoznak föl. A verseskönyvek fölmérése után időrend-ben jönnek a folyóiratokban és antológiákban közölt Berda-versek. Az első 1922-ben, az Ujpésti Naplóban látott napvilágot, az utolsó a Kortárs 1965. évi 2. számában. S közben 390 vers - az életmű gerince. Ismét csak azt állapíthatja meg a recenzió, hogy a föltárás a teljességigény jegyében és a vér-beli bibliográfus alaposágával történt. Csak-hogy - előbujván az előszó után makacsul áhítózó kisördög - jó lett volna néhány sor-ban olvasni arról, miért éppen azokban a la-pokban jelentek meg művei, ahol megjelentek. Hiszen tudjuk például, hogy fölszabadulás előt-ti pályaszakaszan állandóan a Nyugatot ostro-molta verseivel, s ott mégis csak 21-et kö-zöltek. Ugy gondolom, egy tiszteletet paran-csoló munkával elkészült irodalmi természetű bibliográfiának ilyen könyvészeti adalékokkal is szolgálnia kell, akkor is, ha nem ez az elsőrendű hivatása.

Az idegen nyelvekre lefordított versek után a megzenésítettek sorakoznak, majd néhány cikke, könyvismertetése. Ez utóbbi publicisz-tikai-kritikai műfajokat csupán költői működé-se első korszakában üzte Berda, 1924 és 1930 között. Nyilatkozatai, önvallomásai zár-

ják az életmű összegező fölmérését.

A kötet utolsó harmada a Berda József iro-dalmát nyújtja, nagy alaposággal: előbb a tanulmányok, cikkek, portrék sorát, majd - a szerkesztő figyelme erre is kiterjedt - a rövid hírek, tudósítások következnek, a kü-lönböző hirlapokból, ujságokból. Az itt közölt irodalomjegyzék hívja föl egy Berda-monog-ráfia szinte érthetetlen hiányára a figyelmet. Érdekes és tanulságos színtöltja a bibliográ-fiának a költőről szóló, illetve neki ajánlott művek föltárása. Számos kortársa irt róla vagy hozzá, többek között Benjámín László, Jankovich Ferenc, Rónay György, Devecseri Gábor, Kormos István, Zelk Zoltán, Rákos Sándor. A kötet utolsó része a Berda-ikonog-ráfiát adja, ahol szintén megtaláljuk alkotóik között századunk magyar képzőművészetének nem egy jelesét: Mikus Sándort, Borsos Miklóst, Aba-Novák Vilmost, Nagy Lászlót, Koffán Károlyt, Martsa Alajost, akiket rajz-ra, festésre, mintázásra vagy éppen fényké-pezésre indított a költő kicsattanó emberi ha-bitusa. Kár, hogy a nyomtatásban megjelent arcképek, fotók méretét nem közli az ikonog-ráfia, mert az is - például reprodukció ké-szítésénél - lényeges.

A kötetet névmutató, illetve tizenhárom fényképfelvétel zárja le, amelyek jellegzetes arcát, életének néhány epizódját és dokumen-tumát rögzítik.

Végző összegezésként azt mondhatjuk el Zimáné Lengyel Vera alapos és próbát ki-álló bibliográfiájáról, hogy céljának - a Ber-da-könyvészetben való eligazításnak - mara-dék nélkül megfelel, s bizonyára közelebb visz a költő összegező értékelésének régen várt elkészüléséhez. Alaposágát elsősorban összeállítójának szakmai fölkészültsége és vállalkozás méretű munkája biztosítja. Má-sik garanciája: a jeles Berda-szakértő, Var-gha Kálmán lektori közreműködése.

Mezey László Miklós

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ A BARTÓK CENTENÁRIUMRA

A Bartók centenáriumra MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ-t készített Benkőné Bartha Ilona, a Hálózati és Módszertani Osztály munkatársa zenei könyvtárosok számára.

Örömmel üdvözljük a módszertani utmutatót, mely mind a gyerekek, mind a felnőttek számára ötletes programokat, foglalkozásokat javasol.

Ez az év Bartók éve, s hogy ne csak ez az év legyen az, azért kell azon munkálkodnunk, hogy minél többen ismerjék, szeressék, értsék, élvezzék e csodálatos ember munkásságát.

Bartók vetélkedők egész sora zajlott és zajlik az országban. Magam is foglalkoztam szocialista brigádokkal, gyerekekkel. Különösen a felnőttek, a kicsit korosabbak tudtak kevesebbet a zeneszerzőről, az emberről. Műveivel szemben előítélettel viseltettek, félték tőlük, nehéznek találták, de egyre jobban megbarátkoztak velük. Néhányan vissza-visszajárnak hallgatni, beszámolnak hangverseny élményeikről.

Az olvasók, illetve hallgatók zenei izlésének felméréshez felsorolt műveket még ki lehetne egészíteni operarészletekkel, népzenei és jazz anyaggal.

Mindeme kísérletezés egy igen fontos és pontos célt szolgál: "BARTÓK ZENÉJÉNEK ÉS EMBERI MAGATARTÁSÁNAK MEGISMER-TETÉSÉ"-t.

Bartókot nem mindenki szereti, nem szeretheti, mert nem érti, mert úgy nevelődött a zenei izlése, mert kényelmesebb a könnyedebb, szórakoztatóbb zene hallgatása.

A Bartók centenárium igen jó alkalom régi adósságunk törlesztésére: Bartókot odahelyezni az emberek szívébe, agyába, vérébe, hogy megértsék, mit tett ez a művész a veszendőbe menő zenei anyanyelvünkért, a velünk rokon és nem rokon népek népzenei hagyományainak megmentéséért.

A hallgatókkal való beszélgetésekre javasolt módszertani ajánlások analitikus és szintetikus módját én oda-vissza is el tudnám képzelni: az egyik művet előbb megismeri a hallgató, s a maga érzéseit meghallgatás után még hozzáteszi, aztán a másikról előbb nyilatkozik, majd meghallgatja az ismertetést, így a "hivatalos" értékelés és az egyéni véleményben megfogalmazott érzéssel együtt adja a hallgatóra gyakorolt hatást.

Nagyon ötletes, és a hallgatók figyelmét lekötő az azonos művek különféle apparátusban

történő megszólaltatása.

Minden zeneszerzőnek vannak könnyedebb, egyszerűbb, érthetőbb művei, és vannak bonyolultabb, sokak számára nehezebbek. Ennek figyelembevételére igen fontos. Nem csupán korosztály kérdése ez. Néha gyerekek jobban megérzik, jobban magukévá teszik Bartók egyes műveit, mint a romantikát, harmóniát kedvelő felnőttek, idősebbek. Ezért is szerencsés az utmutató hármas csoportosítása: I. a népdalon és dallamosabb műveken /Magyar képek/ keresztül közelítik meg a kevesebb zenei "izléselháttérrel" rendelkező Bartók műveit.

II. nehezebb zongoraművek, Concerto, Diver-timento, III. Zongoraverseny. Ezeket a műveket már értőbb hallgatóknak ajánljuk, velük beszéljük meg. /A Kékszakállu helyett a Fából faragott királyfit venném./

III. Táncszvit, Hegedűverseny, Ady-dalok stb. és a három szinpad mű. Itt zenét tanulókra, zenét tanítókra gondol az utmutató összeállítója, természetesen kottával, partitúrával ki-egészítve a hallgatást.

Külön szól az utmutató a gyermekeknek és ifjúságnak tartandó foglalkozásokról, melye-

BARTÓK BÉLA

Módszertani útmutató

Zenei könyvtárosok számára

a

Bartók centenáriumra

ket diafilmek vetítésével tehetünk változatossá, élményt adóbbá. /Fából faragott, Bartók éle-
te/

A későbbiekben részletes leírást találunk

opusz számmal és dátummal együtt, mely igen megkönnyíti a tájékozódást.

Amikor így csoportosítjuk hallgatóinkat, nem feltétlenül szükséges az egy csoportbeliekkel egyszerre beszélgetni. Az egyéni foglalkozásra soha sem szabad az időt sajnálni, meghozza az eredményt.

Nagyon fontos része az utmutatónak a "Művek ismertetése" fejezet. Hangversenykalauzokból, műsorfüzetekből közölt részletei feleslegessé teszik a külön keresgélést, s mindjárt az olvasó kezébe is kerülhet. Ádám Jenő népszerű magyarázatát találjuk a Csillagok, csillagok" kezdetű népdal kottaképe alatt. Bartókról és Bartóktól is sokat megtudhatunk

a róla írottak ismertetéséből, levélrészletekből. Példa ez arra is, hogy mi mindenhez nyulhat a könyvtáros, hogy közelebb hozza a zeneszerzőt hallgatóihoz.

A Bartók művek kottáiból való válogatás külön kiemelendő, amit a zenei könyvtárosok állománygyarapításnál nagyon jól hasznosíthatnak.

A "Hét zeneműve" és "Az Országos Filharmonia Műsorfüzeteinek analitikus feltárása megkönnyíti a tájékoztató munkánkat.

Részletes műjegyzék és bibliográfia zárja a gondosan összeállított utmutatót. Rajtunk a sor, hogy hasznosítsuk.

Kovátsné Mózner Gabriella

ZELK ZOLTÁN
1906-1981

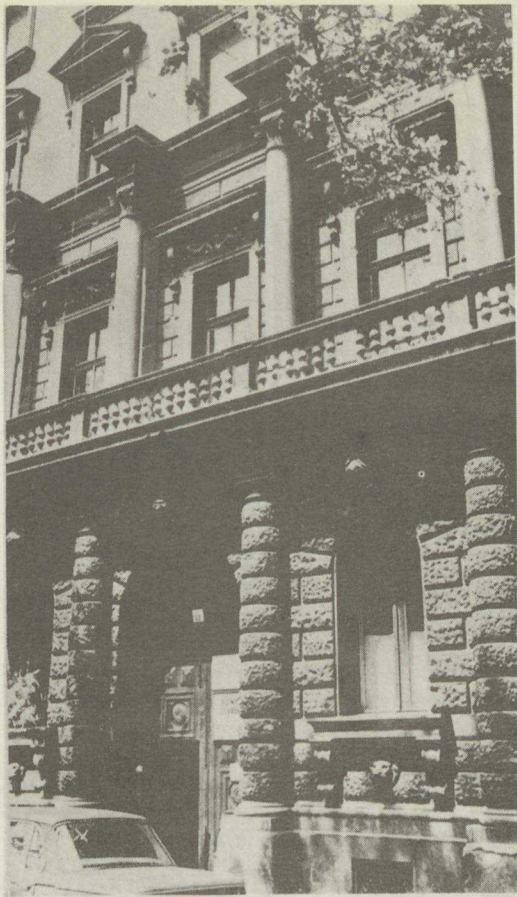
PILINSZKY JÁNOS
1921-1981

AZ OLVASÓ IFJÚSÁGÉRT PÁLYÁZAT HÍREI

Az Olvasó Ifjúságért pályázatban résztvevő könyvtáraink közül az országos- és a FSZEK bíráló bizottsága az első évben végzett munkáért négy könyvtári kollektívát részesített jutalomban:

- a kőbányai 12-es könyvtárban
Biró Ferenc, Ecsediné Somogyi Mária,
Lakatos Péterné és Vazinay Mária
személyenként 2000.-Ft,
- a VI. kerületi 22-es könyvtárban
Imre Julia, Kirschner Péterné, Nitsch
Lászlóné és Téchy Tünde ugyancsak

- személyenként 3000.-Ft,
a VIII. kerületi 44-es könyvtárban
Drégely Istvánné, Forgács Tiborné,
Szeginé Hammel Erzsébet és Móricz
Katalin
személyenként 2500.-Ft,
- a XI. kerületi 6-os könyvtárban
Böröczfy Károly, Simon Lászlóné és
Vitéz Miklós Csabáné
személyenként 1000.-Ft jutalomban részesült.

Néhány hete jelent meg a "Lukács György élete képekben és dokumentumokban" című könyv. Ebből közöljük a mellékelt képet. Nagyon valószínűsíthető, hogy éppen a könyvtár jelenlegi helyiségeiben nevelkedett az ifju Lukács György. Kérjük kollégáinkat, hogy korabeli adattárak, idősebb lakók, olvasók emlékezete alapján szerezzenek erről bizonyoságot, vagy cáfolják meg e feltevést.

Sikeres nyomozást kívánunk és előre is köszönjük fáradozásukat.

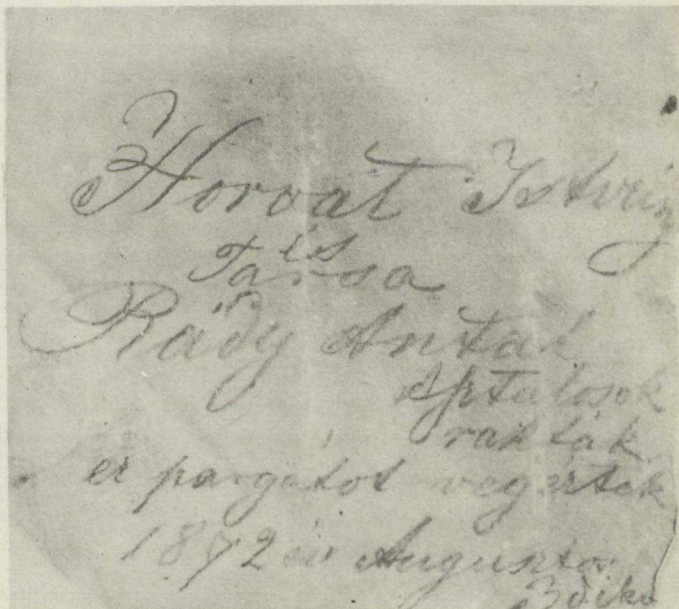
Itt született, a mai Népköztársaság útja
 52-ben Lukács György 1885. IV. 13-án.
 /Balla Demeter felvétele/

ÜZENET A PARKETTA ALATT

Néhány hónappal ezelőtt a Baross utca 18. szám alatti épületünk egyik helyiségében szükségessé vált új parketta lerakása. Ennek során került elő az alábbi cédula.
 "Horvát István és Társa Rády Antal asztalosok rakták ez parkétot végeztek 1872 év Augusztus 3 dikán."

Szeretnénk, ha ez az üzenet mindannyiunkat alapos munkára serkentene.

KÖNYVTÁRUNK LEVELESLÁDÁJÁBÓL

TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTŐ TÁRSULAT

BUDAPESTI SZERVEZETE

1372 Budapest, VIII., Múzeum utca 7.
Telefon: 330-367, 342-747 MNBsz.: 235-90171-9203
Postacím: Budapest Pf. 479

„Tudománnyal a népet”

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
Mátrai Mátyás
főigazgatóh. et.

Budapest, 1978. **április 30.**
Iktató sz.:
Előadó:
Tárgy:

B u d a p e s t

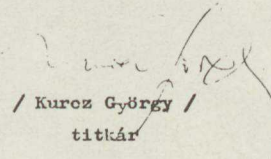
Kedves Mátrai elvtárs!

A TIT Budapesti Ügyvezető Elnöksége 1981. április 14-1 ülésén értékelve a 15. magyar nyelv hete programjának megvalósítását, őszinte köszönetét fejezte ki a rendezésben részt vállaló társadalmi, állami szervezeteknek, közművelődési intézményeknek és az Előkészítő Bizottság tagjainak.

Az írásos beszámoló egyúttal a 15. magyar nyelv hete beszámoló zárójelentése, melyet szíves tájékoztatásul csatoltan megküldök.

Támogató, segítő résztvevőiket - a Budapesti Elnökségünk nevében - még egyszer nagyon köszönöm.

Szívélyes üdvözléssel:

/ Kurucz György /
titkár

MŰVELŐDÉSI MINISZTERIUM
ÁLLAMTITKÁR TITKÁRSÁGA

Kiss Jenő főigazgató elvtáranak,
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

B u d a p e s t

Kedves KISS Elvtárs!

Engedje meg, hogy ezúton köszönjem meg az Ön értékes munkáját a IV. Országos Könyvtárügyi Konferencia előkészítésében és lebonyolításában.

Kérem egyúttal, szíveskedjék tolmácsolni köszönetemet mindazon munkatársainak is, akik a konferencia dokumentumainak összehúgyításában, illetve a rendezésben részt vállaltak.

Budapest, 1981. június 12.

Elvtársi üdvözléssel

Kerecsog András

A konferencia rendezésében munkatársaink közül részt vett Jenny Katalin, Kollár Ágnes, Kovács Bea, Kukla Johanna, Pánoch Éva, Sáfár Katalin, Sándor Ottóné és Vazinay Mária.

Április 8-án 30 főnyi holland könyvtáros csoport látogatta meg a központi, a 3-as és a 12-es könyvtárat.

Április 22-én a VII. kerületi Kertész utcai könyvtárban Gerő Gyulával, a Könyvtáros c. folyóirat főszerkesztőjével találkoztak a hálózat dolgozói. Hasonló eszmecsere utoljára 1967-ben volt. A főszerkesztő bevezetőjében a lap arculatáról, a főbb rovatokról és terveikről beszélt.

A hozzászólásokban többek között elhangzott, hogy a FSZEK történetének megírásához is fontos forrásanyag szaklapunk, amelyben az elmúlt harminc év alatt közel nyolcszáz cikk jelent meg intézményünkről. Többen szóltak azokról az elméleti és gyakorlati kérdésekkel foglalkozó cikkekről, amelyek leginkább segítik a közművelődési könyvtárakban dolgozók munkáját. Számos témajavaslat is elhangzott.

Április 29-én Jolanta Helder Jastrzebska, a hollandiai groningeri egyetem magyar tanszékének tanára a mai magyar irodalom témakörében folytatott kutatásokat a bibliográfiai osztály irodalmi archívumában.

Május 13-án észt könyvtárosok csoportja látogatta meg könyvtárunkat.

Május 14. és 15-én Obada Kohela az egyiptomi minisztérium könyvtári osztályának munkatársa megtekintette a központi és a 3-as könyvtárat.

Május 19-én az NSZK-beli Köln könyvtárszakos egyetemi hallgatói ismerkedtek

könyvtárunk munkájával.

Május 20-án szakszervezeti könyvtárosok csoportja folytatott tapasztalatcserét könyvtárunkban.

Május 26-án a Központi Statisztikai Hivatal és Sopron Város Tanácsa emlékülést rendezett Thirring Gusztáv statisztikus és földrajztudós emlékére. Thirring a Fővárosi Statisztikai Hivatal igazgatójaként 1906-1911 között könyvtárunk igazgatói tisztségét is viselte. Az emlékülés után felavatták a szülőházán levő emléktáblát, majd megkoszorúzták a sirját. Könyvtárunk képviselőjében Kiss Jenő főigazgató és Deák Sándor gazdasági igazgató vett részt a megemlékezésen és elhelyezték egykori igazgatónk sirján a FSZEK koszorúját.

Május 28-án Ewa Szachnowska a lengyel kulturális minisztérium munkatársa tanulmányozta a bibliobuszok működési rendjét, beosztását stb. könyvtárunkban.

Június 2-3-án rendezték meg a IV. Országos Könyvtárügyi Konferenciát. Könyvtárunk képviselőjében Barta Andrásné, Berza László, Karbach Erika, Kerekes Pálné, Kiss Jenő, Pataki Ferenc, Remete László, Szabó Jánosné, Szemkeő Gáborné és Szőke Tiborné vett részt a konferencián.

Munkaértekezletet tartott április 14-én a 44-es könyvtár, április 15-én a 13-as könyvtár, május 9-én a 37-es könyvtár, május 26-án a 30-as könyvtár és június 24-én a 35-ös könyvtár.

A FELNŐTT KÖNYVTÁRAKBAN...

A KÖLTÉSZET NAPJÁN

A kelenföldi könyvtár olvasói Utassy Józseffel találkoztak; a költő műveit Pálffy Margit előadóművész tolmácsolásában hallhatták.

Óbudán a 8-as könyvtár rendezésében Bata Imre irodalomtörténész mutatta be Bella Istvánt az Árpád Gimnázium tanulóinak; Harkányi Endre színművész verseket mondott.

A Népköztársaság uti könyvtár olvasói Bánki Zsuzsa "Azért is viccelek" című műsorát hallgatták meg.

Bodnár György a 11-es könyvtárban, Pomogáts Béla pedig a 38-asban érettségizőknek tartott előadást a mai magyar líra tárgy-köréből.

A kőbányai könyvtárban Nagy András, a 19-es könyvtárban Tarján Tamás Mai magyar dráma címmel tartott előadást.

Irodalmi életünk 36 évéről hallhattak összefoglalást a 24-es könyvtár érettségiző diákjai Vasy Gézától.

A kispesti 25-ös könyvtárban Sebő Ferenc A magyar és a világirodalom költőinek megzenésített verseiből adott izelítőt.

Bálint András Magyarország messzire van című önálló estjét hallhatták a pestujhelyi 34-es könyvtár olvasói.

Zalán Tibor fiatal költővel beszélgettek a Török utcai 37-es könyvtárban.

AZ ÜNNEPI KÖNYVHÉTEN

több könyvtár szervezett író-olvasó találkozót. Boldizsár Ivánt, Gross Arnoldot, Vési Endrét az 1-es könyvtár, Hernádi Gyulát a 6-os, Lóránd Ferenc pedagógiai szakíró és Marosán Györgyöt a 12-es, Zsoldos Pétert a 25-ös, Vas Zoltánt pedig a 38-as látta vendégül.

A VIII. kerületben a 9-es, és a 44-es könyvtár és a Hazafias Népfront Nagy László estet szervezett Inkarnáció ezüstben címmel. Közreműködött Bodó György és Fehér Ildikó.

KÖNYVTÁRBEMUTATÓK

Nem mindennapi könyvtárbemutatóra került sor a VI. kerületi Rátkai-klubban, ahol a Vadász utcai 1-es könyvtár mutatta be szolgáltatásait a több mint száz főnyi közön-

ségnek. Meiszner Tamásné könyvtárvezetőt Dr. Sütő Péter a Magyar Rádió munkatársa kérdezte a könyvtár munkájáról. Közreműködött Laczkó Judit, Sólyom Ildikó és Verebes Károly.

A kelenföldi 3-as könyvtár lengyel és nyugatnémet vendégeknek, a Kandó Kálmán Villamosipari Főiskola, a zsámbéki Tanárképző Főiskola, a Közgazdaságtudományi Egyetem és a Békés Glass Élelmiszerkereskedelmi szakközépiskola tanulóinak tartott könyvtárbemutatót.

A Népköztársaság uti 10-es könyvtárban a Pesti Barnabás Közlekedésgépészeti- és a Híradástechnikai szakközépiskola tanulóinak szerveztek könyvtári órát.

A kőbányai könyvtárat a Gép- és Gyorsíró iskola tanulóival az ORION gyár szakmunkás-tanulói és oktatói látogatták meg, továbbá kölni könyvtárszakos egyetemi hallgatók.

A 25/3-as fiókkönyvtár a IV. sz. MŰM intézet osztályainak tartott könyvtárbemutató foglalkozásokat.

A Kulich Gyula téri könyvtár ünnepélyesen fogadta a gyermekkönyvtárból átiratkozó nyolcadik osztályos tanulókat.

A 48-as könyvtárban a Fáy szakközépiskola könyvtáros szakkörével foglalkoztak.

ELŐADÁSOK

Érettségizőknek szervezett előadást a mai magyar irodalom tárgyköréből, továbbá történelmi és gazdaságpolitikai kérdésekről a 3. számú kelenföldi és a Böszörményi uti 38-as sz. könyvtár. Előadók: Czine Mihály, Kónya Judit, Bodnár György, Ormos Mária és Izsák Lajos voltak.

Szakmunkástanulók vettek részt ugyancsak a kelenföldi könyvtárban tartott csillagá-

szati és biológiai tematikájú foglalkozásokon.

Folytatta gazdaságpolitikai kérdésekkel foglalkozó előadássorozatát a 12-es könyvtár a Leövey Klára Közgazdasági szakközépiskola tanulóinak részvételével.

A Dolgozók Esti Iskolájába járók részére rendhagyó magyar órát tartottak a Gutenberg téri könyvtárban. A felszabadulás utáni magyar irodalomról Vasy Géza előadásában hallhattak a lőrinci 24-es könyvtárban, és Földeák Róberttől a 48-as könyvtárban. A 37-es könyvtár Tompa László Anyám könnyű álmot ígér című önálló estjét szervezte meg részükre.

Rendszeresen tartottak felolvasásokat az Öregek Napközi Otthonában a 22-es, a 25/2-es és a 25/3-as könyvtár dolgozói.

A Népköztársaság uti 10-es könyvtár sikeres anketot szervezett a Szikra filmszínházzal közösen a Delfin napjai című filmről.

KÖNYVBARÁT KÖRÖKBEN TÖRTÉNT

A kelenföldi könyvtár Politikai Vitakörében Állam és forradalom, majd Gazdasági és társadalmi formációk címmel Gémes Pál és Kertész Sándor tartott előadást, a költészet és a politika kapcsolatáról pedig Ladányi Mihály.

A 25/2-es fiókkönyvtár könyvbarát körében a memoár irodalom néhány kötetének vitájára került sor.

A Kulich Gyula téri könyvtár művelődési körében Firon András ujságíró aktuális kül- és belpolitikai kérdésekről tartott tájékoztatót, más alkalommal Szentendre nevezetességeivel ismerkedtek, a Költészet Napját pedig versmondással ünnepelték.

● ● ●
A zenei részlegekben...

Folytatódta a Bartók centenáriumi megemlékezések. Ezek sorából kiemelkedett a kelenföldi 3-as könyvtárnak a BMK-val közösen szervezett élő hangversenye. A koncertre március 9-én került sor. A Debreceni Leánykar Kővics Zoltán vezényletével Bartók: Egy-nemű karokból adott elő műveket. Elhangzott még az est folyamán Bárdos Lajos: Missa secunda című műve is, valamint a koncertek lelkes szervezője a kerületi zenetanár és neves zeneszerző, Károlyi Pál Missa brevis.

Május 12-én fejeződött be a 3-as könyvtárban a 8 előadásból álló "Orgona iskola", melyet Marosfalvy Imre zenetanár tartott. Az utolsó foglalkozáson a 14-20 év közötti nem zeneiskolás hallgatók összhangzattani, zeneirodalmi ismereteiket összegezhették.

Kiemelkedő volt még a 25-ös könyvtárban a felnőttek számára bemutatott Bartók mű a

Kékszakállu herceg vára, amelyet Forrai Magda ismertetett.

A 12-es könyvtár 30 napközis gyerekeknek mutatta be filmen és zenében Bartók: A fából faragott királyfi című művét, valamint részletek hangzottak el a 27 egyszemű karból.

Élő koncert volt a Karinthy Frigyes uti 6-os könyvtárban, ahol a kerületi állami zeneiskola 22 növendéke tartott tanfolyami hangversenyt mintegy 50 fős közönség előtt. A könyvtár otthonos légkört teremtett az élő koncertnek ahol a növendékek számot adhattak az év folyamán tanultakról, hangszeres tudásuk fejlődéséről.

Ugyancsak a zenei könyvtáros, dr. Csoma Mihályné szervezésében került sor a "Hangszerek világa" című előadássorozatra. Ennek keretében hangszerbemutató volt. Az elő-

adást filmvetítéssel illusztrálták.

A gyerekek részére folytatódtak Kispesten a zenei klubfoglalkozások Kováts Lajos zene-tanár vezetésével. Témájuk "A magyar zene történelmi kialakulása. A históriás énekek, verbunkosok, Erkel zenéje". A felhasznált zene: Musica Hungarica, Szereti Ön Erkel? voltak.

Soroksárott folytatták a "Zenés világjárás" sorozatot, melynek keretében Európa és Ázsia kerültek sorra. A meséken, utikönyveken kívül az egyes országok, nemzetek népzenejét is bemutatták az igen szép számú közönségnek.

A Csepel-királyerdői, 30-as könyvtárban a Jedlik Ányos gimnázium kamara ének- és zenekari szólistáknak évadzáró ünnepege a könyvtárban volt.

A 46-os számú Csepel-csillagtelepi könyvtárban folytatódtak a zenei klubfoglalkozások.

Az 1-es gyermekkönyvtárban a VI. kerületi Bartók verseny kerületi döntőjének nyertes

énekkara a könyvtárban rendezte meg műsorát. Ezt a Labda utcai iskola szervezte, vendégként a Lovag és a Népköztársaság uti iskolák tanulói jelentek meg. A gyerekek közösen azt énekelték amit játékosan maguk húzhattak ki a felírt cédulákról.

A 2-es gyermekkönyvtár maga állított össze kérdéseket, amelyek segítségével versengtek a gyerekek, illetve megismerkedtek Bartókkal. Ilyen módon kapcsolódtak be a kerületi versenybe.

A 44-es és a 9-es gyermekkönyvtár a kerületi uttörőházzal közösen a többéves hagyományokhoz híven megrendezte a "Józsefvárosi gyermekkönyvhetet". Az első napi program a Bartók centenáriumi jegyében folyt le. "Óceántól az érig visszajutni" címen beszélgetés volt Bartók Béláról, Balázs Árpád érdemes művésszel, Erkel-díjas zeneszerzővel. A program nagy élményt jelentett a gyerekeknek kívül a jelen lévő felnőtteknek, tanároknak is.

A GYERMEKKÖNYVTÁRAKBAN...

Márciustól június elejéig több mint 6000 óvodás és általános iskolai tanuló vett részt iskolai óra, szervezett látogatás keretében könyvtárbeutazáson, vagy könyvtárhasználati foglalkozáson. A gyerekek megismerkedtek a könyv és a könyvtár történetével, a szolgáltatásokkal; egy-egy téma feldolgozása során az állomány egyes részeivel, az érdekesebb sorozatokkal, s végül a tájékozódás eszközeivel: a kézikönyvekkel és a katalógusokkal.

Ez a három hónap bővelkedett az évfordulókban, társadalmi és irodalmi ünnepekben.

A könyvtárak megemlékeztek a három tavasz: az 1848-as szabadságharcról, a Tanácsköztársaságról és a felszabadulás évfordulójáról /1.gy., 8.gy., 2-es, 3-as, 6-os, 12-es, 12/2-es, 25/4-es, 32-es, 32/1-es/, Dózsa Györgyről /3-as/, a nőnapról /2. gy./, az űrhajózás 20 évéről és Gagarinról /3-as, 3/1-es, 7/3-as/, a Nemzetközi Gyermeknapról /27-es/, s végül Anyák Napjáról /3/1-es, 25/2-es, 25/4-es, 32-es/. Ez utóbbira a 34/2-es könyvtár ajánló bibliográfiát is készített külön az alsó és külön a felső tagozatosok részére.

A Magyar Nyelv Hete alkalmából több helyen beszélgettek a nyelv eredetéről, a szókinccs alakulásáról, szerveztek nyelvi játékokat, vetélkedőket /8. gy., 12-es, 25-ös/. Vendégeink voltak:

- Jancsó Adrienne előadóművész, akinek "Földédesanyám" című népköltészeti összeállítását és
- Kiss Anna költő, akinek a jelek és jelképek világáról tartott előadását hallgatták meg rendhagyó irodalom óra keretében a kelenföldi 3-as könyvtár olvasói.
- Bedő István "Beszélni nehéz, de játszani könnyű" címmel a 34-es,
- Vargha Balázs "Ki játszik ilyet?" címmel a 34/2-es.
- Felde Györgyi, a Nyelvtudományi Intézet munkatársa pedig a 21/2-es és a 37/2-es könyvtárban vezetett nyelvi vetélkedőt.

A Magyar Uttörők Szövetségének megalakulásának 35. évfordulójáról szinte mindenütt megemlékeztek, vagy anyagot gyűjtöttek. Az önmezői 3/1-es könyvtár rajok vetélkedőjének színhelye, a sashalmi 32-es pedig egy budapesti szintű ifjúsági akadályverseny egyik állomása volt.

A VI. kerületi Tanács Derkovits Gyula emlékére ebben az évben is megrendezte a Magyar Festészet Napját. A hagyományhoz híven most is az 1. számú gyermekkönyvtárban állították ki az erre az alkalomra összegyűjtött gyermekrajzokat.

A Költészet Napja alkalmából szavalóversenyt rendeztek /5. gy., 27/4-es/, a költészetéről beszélgettek, magyar írók verseivel ismerkedtek, illetve József Attiláról emlékeztek meg könyvtárainkban /1 gy.,

3-as, 3/1-es, 3/2-es, 6-os, 12-es, 32/1-es, 35-ös, 37/3-as/. A Rottenbiller utcai 2-es könyvtárban Horgas Béla, a kelenföldi 3-asban Bella István, az Alabástrom utcai 6/2-es fiókkönyvtárban Jobbágy Károly, az angyalföldi 7/3-asban Gazdag Erzsébet, a kispesti 25-ösben Kiss Dénes, a Kulich Gyula téri 44-es gyermekkönyvtárban pedig Beney Zsuzsa találkozott olvasóival.

A 21/2-es könyvtárban Erdélyi György előadóművész, a 25/3-asban Budai Ilona népdalénekes és Havas Judit, a 29-es könyvtár gyermekrészlegében a Rádda Barnen Általános Iskola alsó tagozatosai adtak ünnepi műsort.

Az Ünnepi Könyvhét rendezvénysorozatából csak néhány eseményt ragadunk ki:

- az Erzsébetvárosi Művelődési Házsal közös szervezésben került sor a 2-es könyvtár gyerekrészlegének író-olvasó találkozájára, melynek vendége Gyurcsik Rozália volt;
- ugyanitt került sor Schmidt Egon ornitológus előadására, melynek címe "Madarak, sünök, mókások";
- a 7/3-as gyermekfiók rendezésében a XIII. kerületi Berzeviczy Gizella Általános Iskolában Róna Emy festő és grafikusművész munkáiból nyílt kiállítás, amelyet Sziij Rezső művészettörténész nyitott meg.
- Az Albertfalvai uti iskolában működő 3/2-es könyvtárban Zombori Ottó csillagász "Az ember és a csillagok" címmel tartott előadást, amelyen az iskola csillagászati szakköre is részt vett.

Bartók Béla születésének 100. évfordulójának megünnepléséről már korábban is beszámoltunk. A megemlékezések, vetélkedők továbbra is sűrűn szerepelnek a könyvtárak programjaiban. Ezekhez több helyen felhasználják az évfordulóra kiadott könyvtárhasználati játék forgatókönyvét is.

A sok közül csak három foglalkozást emelünk ki: közülük kettő Forrai Magda nevéhez fűződik, aki a kispesti 25/3-as és a pest-erzsébeti 27/4-es könyvtárban zenei játékot vezetett Bartók gyermekeknek írt művei alapján. A résztvevők megismerkedtek a "Magyar képek" zenei alapelemeivel, a hangszerekkel, a népdal és műdal kapcsolatával. A jól sikerült foglalkozáson több dalt megtanultak és eljátszottak.

Az 1. számú gyermekkönyvtárban a Labda utcai általános iskola kerületi díjnyertes énekkarának tagjai Bartók életéről beszélgettek, majd a zeneszerző gyűjtéséből népdalokat énekeltek a Lovag utcai és a Nép-köztársaság uti iskola tanulóival. A népdalok közös éneklése tette hangulatossá a megemlékezést.

A könyvtárak legfiatalabb használóival, az óvodásokkal, a következő té-

mákról beszélgettek az elmúlt három hónap során: a közlekedés /25/2-es, 25/4-es, 35-ös/, "Jön a tavasz, megy a tél" /3-as, 24-es/, "Barátaink az állatok" /3-as, 24-es, 25/3-as, 25/4-es, 35-ös/, "Iskolás lesznek" /24-es, 25/3-as/.

A kispesti 25/3-as könyvtár vendége volt Forrai Magda, aki "A hang és a csend" címmel vezetett foglalkozást. A könyvtár évszázó foglalkozásán Havas Judit előadóművész közreműködésével állatmeséket és verseket hallgattak a gyerekek, s megismerkedtek néhány verstani alapfogalommal is.

Igen kedveltek, s ezért a könyvtárak programjában gyakran találkozunk a játékkal, zenével, rajzzal és bábozással egybeközött mesefoglalkozásokkal /1.gy., 2. gy., 5.gy., 44.gy., 3-as, 3/1-es, 3/2-es, 5-ös, 6-os, 12-es, 19-es, 24-es, 24/1-es, 25-ös, 25/4-es, 32-es, 32/1-es, 34-es, 34/2-es, 35-ös, 36/3-as/.

A környezeti ismereti vagy osztályfőnöki órákon, napközis foglalkozás keretében a következő témákról beszélgettek, vagy gyűjtöttek anyagot a gyerekek: az évszakok változása, a tavaszi ünnepek /3/1-es, 3/2-es, 12-es, 12/2-es, 19-es, 24-es, 24/1-es, 25-ös, 27/2-es, 27/4-es, 32-es, 34/2-es/, farsangi népszokások /3-as, 3/1-es, 7/3-as, 8/1-es, gy., 12-es, 19-es, 25/4-es/, ismerkedés az állatokkal, erdei állatok Magyarországon /5. gy., 3-as, 8/1-es, 12-es, 25/4-es/, a növények világa, a veteményeskert stb. /5. gy., 12-es, 19-es, 35-ös/, a természetvédelem /3-as, 12-es/, "Hogyan készül?" - más népek életmódja, kultúrája, jellegzetes építményei /25-ös/, A szomszédos szocialista országok /12-es/, Jugoszlávia /3-as/, Mesterségek, szakmák /5. gy./, "Mit tudsz önmagadról?" /12-es/, A család /3/2-es/, Budapest története /12-es/, A Krisztinaváros /11/2-es/, Lakóhelyünk és környéke /21/2-es, 32/1-es/, "Utazás a Balaton körül" /5. gy./, "A nép élete regen és ma" /32/1-es/, "Indiánok tomahawk nélkül" /25-ös/. Azokon a foglalkozásokon, amelyeken irodalmi és történelmi témák megbeszélésére kerül sor, könyvtárosaink arra törekednek, hogy a gyerekek ismereteit szélesebb körben is kiegészítsék, tehát megismerkedjenek a kor eseményeivel, és művészetével: irodalommal, képzőművészetével, zenéjével egyaránt.

Néhány téma: az ókori Róma /3/2-es/, a honfoglalástól a tatárjárásig /3-as/, a törökverő Hunyadi János és Mátyás korának irodalma és művészete /5. gy., 3/1-es, 3/2-es, 12-es, 12/2-es/, Mátyás mondák /11/2-es, 12-es/, a mohácsi vész /3-as/, a török Magyarországon /3/1-es, 3/2-es, 12-es/, a reformáció irodalma /3/2-es, a reformkor irodalma és művészete /3-as, 12-es, 25-ös, 32/1-es/, a XIX. század történelmi e-

seményei és híres személyiségei /11/2-es/
népköltészet, mondák /3-as, 25/4-es/, Fekete
István élete /12/2-es/, "A koppányi aga tes-
tamentuma" /3-as/, a "Vuk" /1. gy., 3/1-es/
"Tüskevár" és "Téli berek" /3/1-es, 12-es,
32/1-es/, Gajdar: Timur és csapata /12-es/
Garai: Az obsitos és Rónaszegi: Az a híres
Háry János /6-os/, Gárdonyi: Az egri csilla-
gok /3/1-es, 8/1-es, 11/2-es, 12-es, 25-ös,
35-ös/, Janus Pannónius /3/2-es/, Jókai: A
kőszívű ember fiai /3/1-es, 12-es, 27/4-es/
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk /3/1-es,
12-es, 12/2-es, 25-ös, 35-ös/, Móra Ferenc
élete és művei /25/4-es, 32/1-es/, "A kincs-
kereső kisködmön" /3-as/, Móricz Zsigmond
/32/1-es/, Petőfi Sándor /12-es, 25-ös,
27/4-es, 31/2-es, 32/1-es/, "János vitéz"
/48-as/, Radnóti Miklós /12/2-es, 48-as/
Saint Exupéry: A kis herceg /3/1-es/, Ti-
nódi Lantos Sebestyén /3-as/.

A 6-os könyvtárban Móczár László egye-
temi tanár "Történelmi emlékek Egyiptomban"
cimmal, a kispesti 25-ös könyvtárban Len-
gyel Dénes "A régi várak védelme, ostroma"
cimmal tartott előadást.

Művészeti foglalko-
zások: Erkel Ferenc /3-as/, a beat
/3-as/, évszakok a zenében, irodalomban,
képzőművészetben /12-es, 19-es, 48/4-es/
a görög, a római és a mezopotámiai művé-
szet /21/2-es/, a középkor élete és művé-
szete /12-es, 25/4-es/, Európa és a rene-
szánsz, illetve Mátyás király reneszánsz
udvara /12-es/, a klasszicizmus /12-es/
Budapest műemlékei /25-ös/, "Rokonvilá-
gok" - művészeti alapelemek és kifejezések,
melyek elkülönítik illetve hasonlívá tes-
szik egymáshoz az egyes művészeti ágakat
/25-ös/, "Zenés világjárás - Amerika" /35-
ös/. A 12-es könyvtárban jazztörténeti so-
rozat indult, amely az amerikai négerék
történetéből kiindulva ismerteti meg a
részvevőket a jazz kialakulásával, stilu-
saival, s leghíresebb művészeivel.

A 25/4-es könyvtárban több alkalommal
gyűjtöttek irodalmat, illetve végeztek mű-
elemzést a művészeti stílusokkal kapcsola-
latban például az impresszionizmusról, a
századforduló művészetéről stb. A 35-ös
könyvtár továbbra is rendszeresen tartja
foglalkozásait Stark Julia vezetésével,
aki különböző anyagokból bábok, játékok,
szöttek készítésére tanítja meg az ér-
deklődőket.

Gyakoriak voltak könyvtárainkban - talán
az uttörőszövetség 35. évfordulójának ha-
tására - az őrsi és rajfog-
lalkozások, /kutatómun-
kák, vetélkedők/ /3-as, 3/1-es,
3/2-es, 13-as, 21/2-es, 32-es, 34-es, 34/2-
es, 37/2-es, 37/3-as/. Prózamondó, szavaló-
verseny, a Kazinczy szépkiejtési verseny
színhelye volt több könyvtárunk, többek
közt a 3-as, a 6-os, a 34/2-es, a 35-ös,
37/1-es.

Az iskolai örsökhöz hasonlóan a s z a k-
k ö r ö k l á t o g a t á s a i is rend-
szerezések néhány könyvtárban pl. a kelenföl-
di 3-as, a 3/1-es, 3/2-es a kispesti 25-ös,
a soroksári 35-ös és a pesthidegkuti 37-es-
ben. Főként irodalmi, könyvbarát, helytör-
téneti, de néha például földrajzi vagy
csillagászati szakköri összeajánlatokra is
sor kerül.

A 35-ös könyvtár nemcsak vendégül látja
a kiscsoportok tagjait, de a játékszakkö-
rösökkel látogatást tettek a Közlekedési
Muzeumban, a Marx Károly ut 92/94. sz.
alatti általános iskola honismereti szak-
körének tagjaival pedig a Planetáriumban.

Az 1. számú gyermekkönyvtár olvasói a
Fővárosi Operettszínházban megtekintették a
János vitéz előadásának diszleteit.

N y o l c a d i k o s z t á l y o s o k
á t v e z e t e s e f e l n ö t t k ö n y v -
t á r b a . Az 1. sz. gyermekkönyvtárban
fél éven át figyelték körülbelül 50 nyolca-
dikos olvasmányait. Május végén több mint
100 meghívót küldtek ki, s a VI. kerületie-
ket a 10-es, a VII. kerületben lakókat a
22-es könyvtárba vezették át. Mindkét he-
lyen fiatal könyvtárosok mutatták be a
könyvtárat, s játékos vetélkedőt rendeztek
számukra.

A Török utcai 37-es könyvtár gyermekrés-
legének ifju olvasói az Ünnepi Könyvhét
egyik rendezvénye, - a Berkes Péterrel törté-
tént író-olvasó találkozó - után iratkoztak
át a felnőtt könyvtárba.

K ö n y v b a r á t k ö r ö k b e n ,
k l u b o k b a n t ö r t é n t

Az 1. sz. gyermekkönyvtár politikai vita-
körének tagjai Firon András újságíróval ak-
tuális külpolitikai kérdésekről beszélget-
tek.

A 2. sz. gyermekkönyvtár irodalmi szakköre
ebben az időszakban József Attila életével
és műveivel foglalkozott. Legutolsó foglalko-
zásaikon a költő édesanyjához fűződő ér-
zéseit, s ezeknek a versekben való tükröz-
ődését elemezték. A Költészet Napja alkalmá-
ból ellátogattak a Kossuth téri József
Attila szoborhoz, s ott virágot helyeztek el.
Majd a szobor lépcsőire telepedve felolvas-
ták József Attila "A Dunánál" című versét.
A 3/1-es könyvtár Bölcs Bagoly klubjának
tagjai márciusi összeajánlatukon az ókor
művészeti emlékeiről gyűjtöttek irodalmat.
A 12-es könyvtárban fantasztikus klub kezd-
te meg működését. Beszélgettek a mitosz, a
mese, a fantasztikus irodalom különbségé-
ről, a sci-fi-ről: Vernétől Asimov, Bradbury
és Clarke világáig.

A 25/2-es fiókkönyvtárban két könyvbarát
kör is működik, külön 3. osztályosok és 5.
osztályosok számára. Mindkét kör foglalkozá-
sai színesek; - játékok, könyvtárhasználati
ismeretek, egy-egy téma megbeszélése, látog-
tatás a 25-ös könyvtárban, s ott zenehallga-
tás - egyaránt szerepel a programban.

A 27-es könyvtár gyermekrészlege Könyvb-
rát körének tagjai áprilisi és májusi össze-
jövetelein a következő témákról beszélgettek:

Defoe élete és a Robinson Crusoe, az uttó-
rőmozgalom 35. évfordulója, s végül a könyv-
tár új könyvei.

OKTATÁSI ÉS TOVÁBBKÉPZÉSI HÍREK

Befejeződött a 10 hónapos könyvtárkezelői
tanfolyam, amelyen 45 hallgató vett részt.
Az írásbeli vizsga május 27-én, a szóbeli
junius 10-11-én volt.

Az olvasószolgálati osztály 4 előadásból
álló raktárkezelői tanfolyamot szervezett
munkatársai számára.

Március 26-27-én Salgótarjánban két mun-
katársunk a MKE Ifjusági szekciójának ülé-
sén vett részt, ahol a helyismereti gyűj-
teményekről hallgattak előadásokat, vala-
mint megtekintettek egy iskolai könyvtárat.

Május 9-én az érdeklődő fiatal kollegáknak
a kelenföldi 3-as könyvtárat mutatta be a
könyvtár vezetője.

Május 13-án az intézet pártszervezetével a
Budapesti Művelődési Központ színháztermé-
ben közös művelődési előadást szerveztünk.
Előadó: Andorka Rudolf a KSH munkatársa.
Téma: A mai társadalom osztály- és réteg-
szerkezete és az értelmiség politikai fel-
adatai.

Junius 10-én az előadásra épülő konferen-
ciákat a következő munkatársak vezették:
Gál Györgyné, Gáliczky Éva, Hargitai Nándor-
né, Horváth Györgyné, Kiss Jenő, Mátrai
Mátyás, Maruszki József, Szabó Jánosné,
Szőke Tiborné, Tverdota Miklósné

Május 19-én a zenei részlegek munkatársai
a 6-os könyvtárban voltak tapasztalatcsere-
n.

A Budapest-gyűjtemény szakoktatása kere-
tében május 20-án Varga Béla könyvtárigaz-
gató ismertette a Veszprém megyei Eötvös
Károly Könyvtár helytörténeti gyűjteményét.

Május 20-án az ujonnan belépett dolgozók
részére szakmai bemutatót szerveztünk a
központi könyvtárban. Ez alkalommal az ol-
vasószolgálati osztály, a szociológiai és
dokumentációs osztály és a bibliográfiai
osztály ismertette tevékenységét.

Május 27-én a hálózati és módszertani
osztály szervezésében ünnepi könyvheti be-
mutatót tartottunk az intézet munkatársai
részére a Pataky István Művelődési Központ-
ban. Az ünnepi kiadványokat az Európa, a
Magvető, a Szépirodalmi és a Móra Könyvki-
adó képviselői ismertették.

Junius 8-án négy munkatárs a miskolci
megyei és városi könyvtárat látogatta meg.
A megyei könyvtárban a zenei részleg mun-
káját, a városi könyvtárhálózatban a ket-
tős funkciójú könyvtárat tanulmányozták.

Junius 16-án a veszprémi megyei könyvtá-
rat és az Országos Oktatástechnikai Köz-
pontot 4 munkatárs látogatta meg.

Junius 29-én a jászberényi járási-városi
könyvtárba látogatott tapasztalatcsere
céljából 4 munkatárs.

SZAKFELÜGYELETI HÍREK

A szakfelügyeleti visszatérő látogatások
záróértekezletei lezajlottak a IX. kerület-
ben május 6-án, a XVII. kerületben május
7-én, a XIV. kerületben junius 4-én.

A megbeszéléseken a kerületek könyvtári-
gyének elkövetkezendő feladatairól volt
szó, a könyvtár és a tanácsok művelődési

ágazatának vezetői kölcsönösen tájékoztat-
ták egymást és több kérdésben megállapod-
tak.

A második félévben szakfelügyeleti vizs-
gálat lesz az I., VII., XII. és XIII. ke-
rület könyvtáraiban.

PÁRTHÍREK

Március 24-én Dr. Gulyás Judit az MSZMP
VIII. kerületi titkára meglátogatta a VIII.
kerület könyvtárait és a központi könyvtá-
rat. Beszélgetést folytatott Kiss Jenő fő-
igazgatóval, majd pártvezetőségi ülésen
vett részt.

Március 31-én és április 14-én a pártve-
zetőség beszélgetést folytatott a 30 éven
aluli nem KISZ tag munkatársak egy-egy cso-
portjával.

Április 9-én a pártvezetőség megtárgyalta
a marxista-leninista továbbképzés tervét.

Április 21-én Agárdi Péter az MSZMP KB
munkatársa a propagandisták napja alkalmából
kulturális életünk időszerű kérdéseiről tá-
jékoztatta a propagandistákat és a meghívott
vendégeket.

Május 7-én Szecsődi Jánosné és Bende Magda
pártcsoportbizalmi tájékoztatta a pártveze-
tőséget pártcsoportjaik munkájáról.

Május 26-án Pálos Tamás az MSZMP KB agitációs és propaganda osztályának helyettes vezetője az időszzerű nemzetközi kérdésekről pártnapi előadást tartott.

Május 27-én a pártvezetőség megtárgyalta

Vazinay Mária tagfelvételi tervét.

Junius 11-én az Sz.B.kommunista tisztségviselői beszámoltak a pártvezetőségnek a szakszervezetben végzett munkájukról.

KISZ HÍREK

A FSZEK Gábor Andor KISZ-szervezete 1981. március 25-én küldöttértekezletet tartott, amelyen megválasztotta az új KISZ-bizottságot.

Az új KISZ-bizottság névsora:

Titkár: Kováts Beatrix

Tagok: Vazinay Mária szervezőtitkár
Vörösmarti Ágnes szakmai felelős
Pénzes Gyula agitáció- és propaganda felelős
Major Ildikó alapszervezeti titkár
Novák Éva alapszervezeti titkár
Láng Endre alapszervezeti titkár

- A Forradalmi Ifjúsági Napok rendezvényein 30 tagunk vett részt.
- Május 30-án a Nemzetközi Gyermeknap VIII. kerületi rendezvényének keretében az Asztalos János Ifjúsági Parkban ez évben is árusítottunk könyvet.
- Junius 7-én a FSZEK gyermeknapi rendezvényének szervezésében és lebonyolításában vettünk részt. A rendezvény a kamaraeredi tisztáson zajlott le és sikeres volt.
- A FSZEK Gábor Andor KISZ-szervezete elvállalta a KISZ Budapesti Bizottsága Bimbó uti KISZ-iskolája új könyvtárának bedolgozását, rendezését. A jelek szerint a körülbelül 5000 kötethez 10 fő két hónapi munkája szükséges.

A FSZEK GÁBOR ANDOR KISZ-SZERVEZETÉNEK ALAPSZERVEZETI VEZETŐSÉGEI AZ 1981-82-es MOZGALMI ÉVBEN

Bálint György alapszervezet:

Major Ildikó titkár

Enese Laura szervező titkár

Pénzes Gyula agitáció- és propaganda felelős

Erdei Ferenc alapszervezet:

Láng Endre titkár

Hegedüs Zsuzsanna szervező titkár

Gerbner Mihály agitáció- és propaganda felelős

Kós Károly alapszervezet:

Paunoch Éva titkár

Szeziné Hammel Erzsébet szervező titkár

Kovács Bea agitáció- és propaganda felelős

Hess András alapszervezet:

Igricz Györgyné titkár

Sósmezei Ildikó szervező titkár

Nagy Mariann agitáció- és propaganda felelős

Dienes László alapszervezet:

Novák Éva titkár

Kurucz Julia szervező titkár

Kollár Ágnes agitáció- és propaganda felelős

A KISZ HELYZETE ÉS FELADATAI A POLITIKAI KÉPZÉSBEN

A KISZ KB 1981. február 24-i ülésén határozatot hozott a politikai képzés új rendszeréről és megfogalmazta a további fejlesztés irányait is.

- Az információk gyors és igényesen pontos áramlása nélkülözhetetlen a mozgalmi munkában.
- Az ifjúság különböző rétegeinek és korosztályainak igényeit figyelembe véve differenciált képzést kell létrehozni.
- Megváltoztak a propagandamunka feltételei és körülményei. A színvonalas állami politikai oktatási rendszer és a szervezeteileg-intézményileg kialakult KISZ-politikai képzési rendszer tevékenységét össze kell hangolni. Fokozni kell a KISZ-vezetők aktivitását és a munka- és tanulmányi időt fokozottan kell védeni.
- A politikai- és vezetőképzésben a KISZ-nek figyelembe kell vennie a párt, a szak-

szervezet és a népfront oktatási, képzési formáit, alkalmazkodnia kell hozzájuk és meg kell találni az együttműködés lehetséges formáit.

- A KISZ politikai képzése tömegpropaganda, tájékoztatás-felkészítés és képzés formájában valósul meg.

KISZ-szervezetünkben az 1981-82-es mozgalmi évben a képzés alapvető bázisai az ifjúsági vitakörök és az ifjúsági fórumok lesznek. Az ifjúsági vitakörök egy-egy alapszervezet havonta megrendezésre kerülő foglalkozásai lesznek, ezekhez a KISZ KB segédanyagot, tematikát ad ki. Ezt a tematikát azonban nem kötelező figyelembe venni, a tagságot érdeklő aktuális problémákat is meg lehet vitatni és a vitát fel lehet dolgozni.

Az ifjúsági fórum a közérdeklődés központjában lévő kérdések megvitatására, meg-

válaszolására hivatott, meghívott előadó válaszol a feltett kérdésekre. Az ifjúsági fórum nyitott, nemcsak a KISZ-tagok, hanem a többi fiatal is részt vehet azokon. Terveink szerint egy évben két ilyen fórumot rendeznénk.

KISZ-bizottságunk két tagja vesz részt idén a VIII. kerületi KISZ-bizottság által szervezett felkészítő táborok tevékenységében. Kováts Beatrix titkár az 1981. szeptember 13-15. között Tatán megrendezett kongresszusi felkészítő táborozáson, Péntes Gyula pedig az 1981. augusztus 31-szeptem-

ber 5. között Martonvásáron megtartandó propagandista táborozáson vesz részt.

Szeretnénk ebben a mozgalmi évben is megrendezni immár hagyományos horányi vezetőképző táborunkat, ez év szeptemberében. A háromnapos táborozáson a titkárokon és a vezetőségi tagokon kívül az "utánpótlás" kiválasztott képviselői is ott lennének.

Kérek ezúton is minden KISZ-tagot, és a többi fiatalot is kérem, hogy aktívan segítsék programjaink, rendezvényeink sikerét.

Péntes Gyula

SAKSZERVEZETI HÍREK

Április 1-én hazánk felszabadulásának 36. évfordulója alkalmából ünnepséget rendeztünk a Toldi Filmszínházban. A KISZ alapszervezet irodalmi műsora, majd a kitüntetések átadása után, a Bizalom című magyar filmet tekinthették meg intézetünk munkatársai.

A május 1-i felvonulás szervezését az SZB és a központi könyvtár KISZ alapszervezete közösen vállalta.

Az Anyák Napja alkalmából üdvözlő sorokkal köszöntöttük az édesanyákat.

Junius 7-én gyereknap kirándulást szerveztünk a Kamaraerdőbe, ahol vetélkedő, bábozás, játék várta a gyerekeket.

Junius 20-án az SZB szervezésében a TIT népligeti Planetáriumában tettünk látogatást, ahol csillagászati előadást hallgathattak meg a téma iránt érdeklődők.

SZEMÉLYI HÍREK

K i t ü n t e t é s

Március 21-e alkalmából Bertalan Béla könyvtáros, a 48-as könyvtár munkatársa a FSZEK ifju dolgozói közül a KIVÁLÓ MUNKÁÉRT,

április 4-i ünnepségünkön Atkári Győzőné a 35-ös könyvtár könyvtárosa, Dr. Böhönyey Jánosné a 12-es könyvtár főkönyvtárosa, Dr. Friedrich Lajosné a 3-as könyvtár gyermekrészlegének vezetője, Halász Istvánné a pénzügyi osztály előadója, Kakas Istvánné a 34-es könyvtár fiókvezetője, Kerek Veronika a szakfelügyeleti csoport főmunkatársa, Lukács Vendelné a könyvkötészet szakmunkása, Pintér Ferencné a zenei gyűjtemény vezetőhelyettese és Schusztér Ilona a központi olvasószolgálat könyvtárosa a FSZEK KIVÁLÓ DOLGOZÓ,

Szenmelweisz Ilona a 34-es könyvtár könyvtárosa és Vidák Jenő a műhely villanyszerelője FSZEK IFJU KIVÁLÓ DOLGOZÓ kitüntetésben részesült.

Nyugdíjba vonulása alkalmából Szekeres Lászlóné a 36-os könyvtár vezetője SZOCIALISTA KULTURÁÉRT, Zubonyai Istvánné a pénzügyi és számviteli osztály vezetője KIVÁLÓ MUNKÁÉRT, Koszta Tiborné a munkaügyi csoport SZTK ügyintézője és Németh Lajosné a 38-as könyvtár raktárkezelője FSZEK KIVÁLÓ DOLGOZÓ kitüntetésben részesült.

T ö r z s g á r d a

Köszöntjük azon törzsgárdatagjainkat, akik 1981-ben töltik be a 45, 35, 30, 25, 20, 15, 10, 5 éves szolgálatukat a könyvtárban.

45 éves törzsgárdatag Szalay Tibor a könyvkötészet szakmunkása.

35 éves törzsgárdatag Kertész Pál a műszaki osztály főmunkatársa és Dr. Németh Sándorné a Budapest-gyűjtemény főmunkatársa.

30 éves törzsgárdatag Bárány Lajos könyvtárvezető, 35-ös könyvtár, Dávid Gyuláné könyvtáros, 11-es könyvtár, Marton Tiborné könyvtáros, 38-as könyvtár, Sugár Jenőné könyvtárvezető, 10-es könyvtár, Süth Jánosné szakmunkás, könyvkötészet és Dr. Zoltán Józsefné könyvtáros, 10-es könyvtár.

25 éves törzsgárdatag Benkő Zoltánné főmunkatárs, hálózati és módszertani osztály, Csép Attiláné könyvtárvezető, 7-es könyvtár, Maruszkai József könyvtárvezető, 48-as könyvtár,

Tóth Dezsőné könyvtárvezető, 28-as könyvtár, és Zengő Gáborné főkönyvtáros, 7-es könyvtár. Arany jelvényt 18, ezüst jelvényt 10, bronz jelvényt pedig 31 munkatársunk kapott. 5 éves törzsgárda jutalomban 37 dolgozónk részesült.

R e n d k í v ü l i j u t a l o m

A 6-os könyvtár hét munkatársát, többletmunkák végzéséért összesen 3.500.-Ft rendkívüli jutalomban részesítette a főigazgató.

V é g l e g e s i t é s á p r i l i s 4 - e a l k a l m á b ó l

Barkó Erzsébet könyvtárkezelőt /30-as könyvtár/, Bohuny Éva könyvtárkezelőt /3-as könyvtár/, Borbás Istvánné könyvtárost /Budapest-gyűjtemény/, Grim Jolán könyvtárkezelőt /37-es könyvtár/, Halasi Jenőné raktárkezelőt /1-es könyvtár/, Hegedüs Zsuzsanna könyvtárkezelőt /központi olvasószolgálat/, Kelemen Tamás könyvtárost /30-as könyvtár/, Lakatos László könyvtárost /7-es könyvtár/, Mayer Vivian könyvtárkezelőt /11-es könyvtár/, Pataki István betanított munkást /műhely/, Rebendics Éva könyvtárkezelőt /központi olvasószolgálat/, Súlyomné Molnár Lidia könyvtárkezelőt /28-as könyvtár/, Szőlősi Gáborné raktárkezelőt /34-es könyvtár/, Thury Józsefné könyvtárkezelőt /3-as könyvtár/, és Tóth Györgyné előadót /pénzügyi osztály/ 1981. április 1-től véglegesítette a főigazgató.

Á t h e l y e z é s

Buza Sándorné könyvtárost a 19-es könyvtárból a 4-es könyvtárba, Cserneki Hedvig könyvtárkezelőt a 32-es könyvtárból a 35-ös könyvtárba, Kakas Istvánné könyvtárost a 4-es könyvtárból a 34-es könyvtárba fiókvezetőnek, Tanka László könyvtárkezelőt a hálózati és módszertani osztályról a 48-as könyvtárba és Zengő Gáborné főkönyvtárost a 35-ös könyvtárból a 7-es könyvtárba helyezték át.

Ú j m u n k a t á r s a k

Csonka János könyvtáros /12-es könyvtár/, Csupor András könyvtárkezelő /hálózati és módszertani osztály/, Debrán Zsuzsanna takarítónő /üzemfenntartási osztály/, Farkas Ferencné raktárkezelő /25-ös könyvtár/, Fekete György könyvtáros /2-es könyvtár/, Fülöp Lilla könyvtárkezelő /3-as könyvtár/, Gazsovits Istvánné előadó /pénzügyi osztály/, Krémer Ferenc könyvtáros /6-os könyvtár/, Okos Károlyné raktárkezelő /5-ös könyvtár/, Pap Frigyes könyvtárkezelő /9-es könyvtár/, Petz Gabriella könyvtárkezelő /11-es könyvtár/, Pozsgainé Vinyai Sarolta könyvtáros /zenei-gyűjtemény/, Szabó László könyvtáros /Budapest-gyűjtemény/ és Szilágyi Judit könyvtáros /14-es könyvtár/.

K i l é p t e k

Bedő Katalin könyvtárkezelő /48-as könyvtár/, Bozóki György segédmunkás /üzemfenntartási osztály/, Drigán József gépkocsivezető /mozgókönyvtár/, Erdős Katalin könyvtárkezelő /3-as könyvtár/, Fogarasi István segédmunkás /üzemfenntartási osztály/, Galiotti Judit előadó /műszaki osztály/, Goldoványi Béla könyvtárkezelő /10-es könyvtár/, Györi László könyvtáros /3-as könyvtár/, Horváth Mária takarítónő /üzemfenntartási osztály/, Istvándi Ferenc segédmunkás /üzemfenntartási osztály/, Kerekes János segédmunkás /üzemfenntartási osztály/, Kósa Zsófia könyvtáros /43-as könyvtár/, Lakatos Andrea könyvtárkezelő /hálózati és módszertani osztály/, Lesku Ferencné előadó /műszaki osztály/, Mlincsek István gépkocsivezető /üzemfenntartási osztály/, Muszai Bálintné takarítónő /üzemfenntartási osztály/, Rácz Andor kisegítő /üzemfenntartási osztály/, Ráczné Nagy Katalin könyvtáros /Budapest-gyűjtemény/, Rengő Ferencné raktárkezelő /22-es könyvtár/, Török Zsuzsanna könyvtárkezelő /20-as könyvtár/ és Várnagy Tibor könyvtáros /hálózati és módszertani osztály/.

N y u g d í j a z á s

Kosztá Tiborné SZTK ügyintéző /munkaügyi csoport/, Németh Lajosné raktárkezelő /38-as könyvtár/, Szekeres Lászlóné könyvtárvezető /36-os könyvtár/ Varga Dénesné ruhatáros /25-

ös könyvtár/ és Zubonyai Istvánné osztályvezető /pénzügyi és számviteli osztály/ nyugdíj-
ba vonultak.

Egészséget és jó pihenést kívánunk mindannyiuknak.

S z ü l e t é s

Dobozi Istvánéknak /üzemfenntartási osztály/ Zoltán nevű kisfiuk, Istvándi Sándornéknak /24-es könyvtár/ Anikó nevű kislánya, Kálmán Juliának /9-es könyvtár/ Jarolim nevű kis-
fia, Koffán Zsófiának /zenei gyűjtemény/ Luca nevű kislánya, Marcsányné Szalai Ottiliának /21-es könyvtár/ Anna nevű kislánya és Török Györgynének /37-es könyvtár/ Dániel nevű kis-
fia született.

A szülőknek és a kisbabáknak jó egészséget kívánunk.

H a l á l o z á s

Horváth Tamásné raktárkezelő /35-ös könyvtár/ 1981. május 25-én, Kiss Ferencné raktárke-
zelő /22-es könyvtár/ 1981. május 7-én és Temesvári Ferenc portás /üzemfenntartási osztály/
1981. május 30-án elhunyt.

Emléküket megőrizzük.

KÖNYVTÁRUNK LEVELESLÁDÁJÁBÓL

-lapzártá után érkezett-

MAGYAR KÖNYVTÁROK EGYESÜLETE

Association of the Association des Общество библиотекарей Verein der
Hungarian Librarians Bibliothécaires Hongrois библиотечкарей Ungarischen Bibliothekare

BUDAPEST, VIII., Múzeum u. 3. 1088

Telefon: 134-000/207

Postacím: Budapest, Pf. 456, 1827

K i s s Jenő
főigazgató

Fővárosi Szabó Ervin
Könyvtár

Budapest

A Művelődési Minisztérium államtitkára - a fotókópiában
mellékelt levélben-köszönését fejezte ki azért a munkáért,
amelyet az egyesület végzett a IV. Országos Könyvtárügyi
Konferencia sikeres megrendezése érdekében. Az egyesület
keretében kiemelkedő munkát végzett az Ön vezetése alatt
álló intézményből S á n d o r Ottóné elvtársnő.

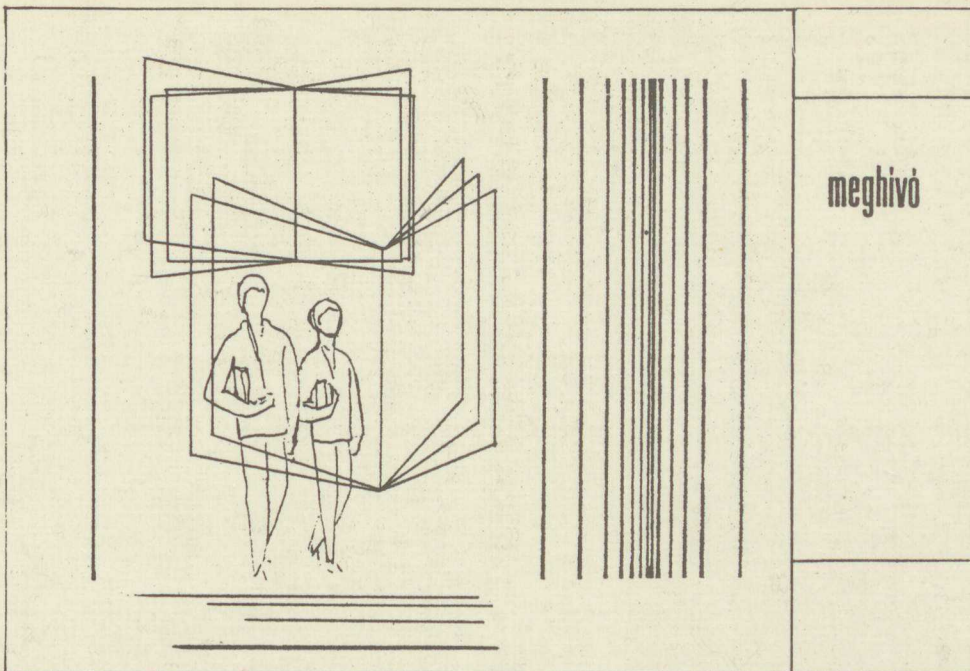
Tisztelettel javaslom, hogy nevezett munkáját szóban
külön elismerni sziveskedjék.

Egyidejűleg köszönetemet fejezem ki általában is azért
a segítségért, amelyet az intézmény nyújt közös feladataink
teljesítéséhez. Örömmre szolgálna, ha ez a jövőben is így
lenne, mert a könyvtár- és tájékoztatásügy nagyhorderejű
problémáinak megoldása és az elmélet gyarapítása csakis a
nagy könyvtárak és tájékoztató intézmények közreműködésével
képzeltető el.

Miskolc, 1981. június 23.

Zsida József /
elnök

Új gyermekkönyvtár nyílt Újpesten a régi munkásotthon helyén. A 28-as könyvtár gyemekrészlegét 1981. június 17-én adta át Salgó Románé az MSZMP IV. kerületi Bizottság titkára.

5.-Ft